

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.530 in 10.349 za
instate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Norveška drama

Norveška je po svoji obliki ena najbolj osebnih dežel sveta. Od severnega rta do skrajne ožine na skrajnem jugu znaša razdalja 1750 km, dolžina njene morske obalne črte z vsemi vanjo vrezanimi fjordi pa znaša 19.000 km, tako da je Norveška poleg Čila docela morskata država. Nima nobenega pravega zaledja, kajti, kar je za visokimi fjordi, je ozek pas visoke planote, po katerem še do danes niso mogli položiti železnih železnic, tako da se iz Osla pač pripeljejo po železnici do Trondjema in Bergena, ne pa v najvažnejša pristanišča na severu dežele. V Narvik na primer, ki je najbolj važna točka za izvoz švedskega železa, je mogoče iz prestolnice na jugu dežele priti samo po morski poti. Morje je glavni življenjski prostor 2,8 milijonskega švedskega naroda.

Severne evropske dežele izgledajo na zemljepisni karti kot ogromna gmeta na skandinavskem polotoku, ki bi lahko igral veliko vlogo v zgodovini, če ne bi bila tako redko naseljena. Norveška in Švedska nimata skupaj več kot 9 milijonov prebivalcev, če pristejemo Danco, je nordijskih narodov komaj 13 milijonov, torej le malo več od Jugoslavije, ki ima skoraj petkrat manjšo površino. To nesorazmerje med prostorom in ljudmi na njem je glavni vzrok, da so državno-politiške možnosti skandinavskih držav z naraščanjem prebivalstva ostale Evrope postajale čedalje bolj majhne. Od vsega severa je baš Norveška najredkeje naseljena: 9 ljudi na 1 kv. kilometer (Švedska 14, Danska 86). Švedska, ki se je leta 1523 pod Gustavom Waso osvobodila od Danske, je igrala poslednji vlogi veselice, in sicer ene najplivnejših v vsaj Evropi, dokler ni bila od prelomu 18. in 19. stoletja strta od Rusije. Odškodovala se je ob zatonu Napoleona slave leta 1814 z Norveško, ki so jo odtrgale velesile protinapoleonske koalicije od Danske, pod katero je bila celih 400 let, tako da so Norvežani celo svoj jezik pozabili. Od Švedske pa so se, ne da bi bilo prišlo do krvave razprave, ločili že l. 1905 in od takrat žive neodvisno narodno življenje. Danci so zaradi svoje lege ob vratih, ki ločujejo Severno morje od Vzhodnega, oziroma Atlantik od Baltika, imeli dolgo važen položaj in vpliv, dokler se tam niso zgodile važne politične in geografske spremembe (prekop cesarja Viljema), tako da so vse tri nordijske države malo da ne poldrugo stoletje uživale najlepši mir, ker niso nobene stranke preveč motile. Danes je ta idila kruto prekinjena.

Norveški značaj je bil izoblikovan od zemlje in zgodovine. Dežela je zaradi neprednostne divje razklesane visokogorja še danes ločena v 20 provinc, vas je neznana, ker kmetje žive vsak zase na saminih, mesta so trgovska in mala naselja ribičev so na obali. Rodovitne zemlje je samo 3%, drugo je vse krš in pušča pa gost les; slednjega je največ v okraju Oslo in okoli Trondjema. Morje je gosto pokrito od ribiških čolnov, jadralnic in parnikov; izdelava ribiških konzerv je Norveški dala svetoven sloves in naroden dohodek. Sicer pa tudi pest zemlje daje primeroma dober dohodek, ker se najintenzivneje obdeluje: celo na pasu, ki je med obaljo in skalo fjordov in ni širji od 100 metrov. Živinorejstvo in mlekarstvo je prav tako vzorno ko svetovno znano dansko. Morje je zaradi golfskega zaliva brez ledu, v visokogorju je oster mraz. Politično so ljudje hudi osobjaki, ki so se venomer borili zoper nadoblast Dancov in Švedov, njihovo najožje domovinsko čustvo zato daleč presega tako zvano idejo skandinavskega edinstva. Prej so Norvežani kozmopoliti, zakaj odnekod je morje tisto torišče, ki jih brani in brani. Komaj tri milijone jih je, pa imajo trgovsko mornarico, ki pride takoj za angleško in ameriško, dočim je nemška, francoska, italijanska in japonska za njo Oslo, Trondjem, Stavanger, Narvik, Hammerfest — mesta, ki predstavljajo eno samo trgovsko kontro, kjer se blago vkrcaje in izkrcaje in odhajajo ladje druga za drugo, da natovarjajo in iztovarjajo blago, namenjeno za ves svet. Razumljivo je, da so simpatije norveškega naroda odnekod za Anglijo, s katero ima največ trgovskih zvez in da pomenijo zato zanj dogodki zadnjih dni hud udarec. Rude je nekaj v deželi, tudi premoga, največ pa goveje živine, mleka in masla in seveda ogromne količine rib pa lesa — vse stvari, ki pridejo zelo prav vsakemu osvajaču.

Norvežan, ki ga je lben mojstrski podal kot tip v svojem »Peer Gyntu«, niha med skrajnostmi. Zaprt in zamišljen sam vase, si želi v širino, je zatopljen v davno zgodovino borb na morjih in na kopnem, kjer so iskali norveški »vikinge« brane, plena in kolonij, obenem pa je postal hladen trgovski računari: po oni strani je hud in trmast individualist, po drugi je goreč domoljub, ki močno čuti skupnost plemena. Po minuli svetovni vojni, v kateri so Norvežani delali velike dobičke, se je začelo propadanje zaradi inflacije, ki je razvednotila denar za polovico: delavstvo se je vrglo v naročje komunizmu, ki bi bil ob generalnem štrajku 1921 skoraj zmagal. Odslej se je začelo gospodarstvo zopet počasi dvigati in gotovi sloj prebivalstva si je tudi od sedanjega vojne obetala visokih dobičkov. Nenadoma je prišlo drugače... Omeniti je, da se je bil zadnja leta tudi na Norveškem podobno kakor na Švedskem in Danskem zasejal narodni socializem. Bila je to neznatna manjšina, ki pa v gotovih okoliščinah lahko odigra svojo vlogo.

Danci — če naj se ozremo tudi nanje — so pa drugi ljudje. Od vseh evropskih narodov so se, dasi majhna država, najboljše počutili v blagostanju, ki ga je ustvarila njihova ogromna pridnost in neverjetna višina civilizacije. Po značaju so eden najbolj veselih, uživanja željnih narodov. Nemški armadi se niso nič upirali. Bogata poljedelska proizvodnja te dežele, ki je na prvem mestu na svetu, kar se te panoge tiče, bo prinesla začasno novemu gospodarstvu veliko korist.

Veliko zanimanje za jugovzhod

Jugoslavija, Bolgarija, Madžarska in Romunija so sklenile sporazum o policiji na Donavi — V plohi raznih poročil o položaju na jugovzhodu se odražajo spet poročila o namerah Sovjetije — Francoska in angleška poročila o Balkanu

V zvezi s poročili, da je zaradi nekaterih nerednosti, ki so zadnje čase nastala v rečni plovi na Donavi ob romunski obali, Nemčija poslala obdonavski obalni državam zahtevo, naj ji izročijo nadzorstvo nad plovo, ker je ona na njej najbolj zainteresirana, je bilo tako od nemške, kakor od strani balkanskih držav izdanih več službenih znanj. Toda stvar sama je bila predmet zelo živahnih pogajanj med obalnimi državami Donave, ki so se odločile, da bodo uvedle same pod svojim nadzorstvom nov način rečne policije, ki bo tako strog, da bo v vsakem pogledu zavaroval neovirano plovo po Donavi. Sledi poročilo, da so se pogajanja ugodno končala.

Pogodba o policiji na Donavi

Bukarešta, 17. aprila. t. Exchange Telegraph. Romunska vlada potrjuje, da je od bolgarske, jugoslovanske in madžarske vlade sprejela ugoden odgovor na njen predlog, naj vse štiri obalne države Donave med seboj sklenejo pogodbo o skupnem policijskem nadzorstvu plovo. Pogodba je bila na ta način dejansko sprejeta in bo sedaj predložena Mednarodni podonavski komisiji, v kateri se poleg imenovanih držav nahajajo vse štiri evropske velesile, to so Anglija, Nemčija, Italija in Francija. Pričakovati je, pravijo v Bukarešti, da bo komisija pogodbo, ki je stvarno prva politična pogodba med Madžarsko, Bolgarijo, Jugoslavijo in Romunijo, odobrila in da bo kmalu stopila v veljavo.

Sporazum je razdeljen v več poglavij. Glavna so naslednja:

1. Po Donavi odslej ne smejo pluti nobene ladje, o katerih strokovnjaki lahko izvedejo, da jih je mogoče spremeniti ali uporabiti kot vojne ladje. Izjemo tvorijo seveda monitorji držav podpisnic tega sporazuma.
2. Obdonavske obalne države bodo odslej vse osebe, ki služijo na rečni plovitvi na toku Donave, ki spada v njihovo območje, podvrgele posebnemu skupnemu nadzorstvu, ki je v vseh podrobnostih organizirano.

3. Posebna komisija bo imela nalogo, da nadzira tovore in izloči vsako blago, ki bi lahko služilo namenom, ki ovirajo rečno plovo. Posebno pozornost bodo posvetili pristaniškim napravam in varnosti ladij samih. V okvir nadzorstva spadajo cement, streliva in razne rudnine, trde ali tekoče.

4. Sporazum razveljavlja vse dosedaj obstoječe carinske predpise, ki jih je predpisala prejšnja mednarodna pogodba, v kolikor so bolj mile, kakor carinski predpisi, sprejeti po novem sporazumu. V veljavo stopijo nova, ostrejša določila.

Pogodba odobrena

Belgrad, 17. aprila. m. Sporazum, ki so ga Jugoslavija, Romunija, Bolgarija in Madžarska sklenile zaradi ukrepov za nemoteno plovo po Donavi, je na današnji seji v celoti odobril izvršilni odbor Mednarodne donavske komisije.

Zadovoljnost v Rimu

Rim, 17. aprila. AA. DNB. Rimski politični krogi pozdravljajo sporazum med balkanskimi državami, da se zagotovi svobodna plovo po Donavi, češ da je to srečen odgovor na angleške intrige v Podonavju in na Balkanu. Duh sodelovanja, ki je prišel od izraza v tem dogovoru, pomeni poročilo za bodočnost. Ta košljivi sektor je dal v tem posebno kritičnem trenutku dokaz vsemu svetu, kako se da z dobro voljo odstraniti vsaka zapreka za udržitveni pravični miru.

»Popolo di Roma« piše, da je sporazum med balkanskimi državami za svobodno plovo po Donavi in za obrambo Donave odstranil nemir, ki so ga ustvarili zadnji poskusi angleške sabotaže na Donavi. Ta sporazum pa tudi dokazuje, da vlada med temi državami sodelovanje, ki pomeni poročilo za bodočnost. Balkanski odsek, kjer kaže Italija svojo mirno moč in svojo vedrino, je pokazal v tem težkem trenutku vsemu svetu, da moreta dobra volja in sodelovanje odstraniti vse zapreke, ki ovirajo udržitveni pravični miru in koristnega miru.

Angleška in francoska poročila o položaju na jugovzhodu

Angleški in francoski tisk objavlja ploho neresničnih vesti, ki vznemirjajo balkanske in podonavske države

Londonski listi o zanimanju za Balkan

London, 17. apr. t. United Press. Po londonskih listih in radijskih poročilih sodeč je vso podonavsko in jugovzhodno področje prenapolnjeno z raznimi vznemirljivimi vestmi, ki delajo oblastem in javnemu mnenju neugodje.

Londonski viri pripovedujejo o velikem zbiranju nemških čet v bivši Avstriji in na ozemlju Češko-Moravske kakor tudi Slovaške. Nekateri angleški dnevniki so pisali, da je bilo po vsej jugovzhodni Evropi zadnje dni raztreseno mnogo alarmantnih poročil, n. pr. o tem, da so Nemci že vkorakali na Madžarsko, kjer so strmo glavi vladali in ustoličili narodno-socialistično vladno, ali o tem, da so Italijani napadli in delno zasedli Grčijo. Listi se sprašujejo, odkod izvira vsa ploha vznemirljivih vesti, ki javno mnenje razburjajo.

Nadalje poročajo londonski listi mnogo o različnih ukrepih, ki so jih zadnje dni jugovzhodne države storile, da se ubranijo nezaželenih tujecev, ki prihajajo kot turisti, a se izkazuje kot povsem nekaj drugega. Listi omenjajo ukrepe belgradske policijske oblasti o nadzorstvu nad tujci, ki je silno poostreno, ker so nekateri inozemci zadnje čase dali mnogo povoda za takšne ukrepe. Listi poročajo dalje, da je zadnje čase prišlo v Budimpešto in v Bukarešto mnogo nemških turistov, ki so vsi imeli s seboj ogromne kovčge. Oblasti kovčgov niso pregledale, ker so bili dotičniki označeni kot diplomatične osebe. Kovčgi so bili odpravljeni na nemške konzulate, odnosno na poslanstva. Na Madžarskem so končno ugotovili, da so mnogi med temi turisti pripadali nemški politični policiji. Madžarske oblasti so jih nekaj prijele. Podobna poročila objavljajo londonski listi iz Romunije, kjer da so med nemškimi turisti romunske oblasti zajele 60 oseb, ki so se tako obnašale, da so jih smatrali kot vohune. Tudi v Bolgariji se nahaja mnogo inozemcev, ki prav za prav ne morejo dokazati, da imajo nujne opravke.

Londonski tisk zapisuje tudi poročilo, ki kroži po jugovzhodni Evropi v zvezi z Italijo, kjer da je govor urednika Ansaldo na italijansko vojsko dal povod za celo reko najbolj različnih vznemirjenj polnih vesti, češ da so v armadi francoskega generala Weyganda v Siriji sumljiva premikanja, zaradi katerih da mora Italija sama podvzeti gotove varnostne ukrepe, ali da se angleško brodogradnja zbira na gotovih mestih v Sredozemskem morju, zaradi česar da mora Italija imeti svoje brodogradnje v pripravljenosti in je zaradi tega tudi odredila pomorske vaje.

nici, razdeljeni v 13 točk, je Sovjetija obrazložila Romuniji, kakšni naj bi bili odnosi med obema državama. Sovjetija je našla tudi 15 obmejnih dogodkov, o katerih trdi, da so kršili sovjetsko nedotakljivost. Romunska vlada jih je vse preiskala in je našla, da jih je bilo med njimi 14 popolnoma izmišljenih, 15. pa brezpomembna malenkost. Sovjetska nota Romuniji — pravi Havas — je ustvarila napeto ozračje in nekateri menijo,

da bo vprav Sovjetija tista, ki naj sproži gibanje trikot Rim-Berlin-Moskva, da po določenih načrtih zavaruje jugovzhodno Evropo pred posegi Angležev in Francozov na jugovzhodnem področju. Francoska poročila vedo v tej zvezi povedati, da so bile vse sovjetske čete, ki so se prej borile na Finskem, prepeljane na romunsko mejo, odnosno na Kavkaz.

„Italija pripravljena“

Značilen radiogovor glavnega urednika Cianovega glasila Ansaldo na italijansko vojsko

Rim, 17. aprila. t. Sedaj je bilo objavljeno besedilo nagovora, ki ga je imel Ansaldo (glavni urednik lista »Telegrafo di Livorno«, list, katerega lastnik je družina grofov Ciano) in ki odraža brez dvoma mnenje vodilnih italijanskih mož. Ansaldo je bil pred svojim govorom, ki ga je po radiu naslovil na vso italijansko oboroženo silo, pri Mussoliniju, kar njegovim besedam daje še večji uradni poudarek. Ansaldo je med drugim dejal:

»Italijani, ki si domišljajo, da bo naša država lahko do konca vojne ostala izven vojnega trenja, se motijo in se predajajo utvaram, prav tako, kakor se motijo oni, ki smatrajo, da naj naša država sedaj samo na to gleda, kako bo nekaj zaslužila. Motijo sebe in druge tisti, ki mislijo, da se Italija lahko zapre vase v notranjost svojih mej in ne misli na ničesar drugega več.

Tako mali državi, kot je Norveška, se ni posrečilo, da bi ta načrt izvedla. Kako naj se to posreči nam, ki mejimo na vojskujoče se tabore in ki imamo svoje interese na Sredozemskem morju. Prav tako, kakor je vojna butnila na Norveško, lahko butne tudi v Italijo. Zato se Italija pripravlja in samo čaka na priložnost, ki bo za Italijo najbolj ugodna. Ta priložnost ni na trenutke, ki sta se nam pred enim mesecem zdeli se v neizmerni oddaljenosti, sta danes mnogo bližje, kot si nekateri domnevajo. Zato se moramo pripravljati na vojno, a to ne samo v gnetnem oziru. V mislih se moramo nanjo navaditi, navaditi kot da lahko izbruhne vsak teden. Spomniti se moramo dogodka, ki se je pripetil norveškemu zunanjemu ministru Kohtu, ki se je zvečer mirno vlegel k počitku in so ga zjutraj prebudili, da mu sporoče, da je ponoril sovražnik vdrl v njegovo deželo. Nismo Norvežani, marveč Italijani, državljani velikega imperija. Zato ne gre, da bi čakali tako dolgo, da nas prebude trobente drugih. Znak s trobentami bomo dali sami. Veljal bo za tiste, ki so namenjeni, da ga slišijo.

Odmev v Berlinu

Berlin, 17. aprila. t. »United Press«. V nemškem tisku je imel radiogovor italijanskega časnikarja in zaupnika grofa Ciana, glavnega urednika lista »Telegrafo« Ansaldo, na italijansko armado velik odmev. Nemški listi objavljajo nagovor pod velikimi naslovi, kot na primer: »Italija samo še čaka na ugodno priložnost«, »Trenutek prihaja vedno bližje«, »Rim ne bo do kraja ostal izven vojne«, »Italija ob Nemčiji«. V komentarjih pa listi podčrtujejo popolno soglasnost med italijansko in nemško zunanjo politiko ter skladnost koristi in teženj obeh držav v sedanji evropski stiski.

Pariški glasovi o sovjetski noti romunski vladi

Pariz, 17. apr. Tudi pariško časopisje in radijske postaje so polne poročil o položaju v jugovzhodni Evropi.

Tako je agencija Havas razširila daljše poročilo o vznemirjenju, ki da vlada po vsej jugovzhodni Evropi zaradi prihoda nemških turistov v te države, zaradi premikanja nemških čet v Avstriji in na Slovaškem vzdolž madžarske meje, zaradi pošiljanja italijanskih delavcev v Albanijo v tisočih, o postavljanju protiletalskih topov na Reki in v Trstu.

Agencija Havas pravi, da je mnogo teh poročil, o katerih ni vedno mogoče reči, iz katerih virov izhajajo, nastalo zaradi note, ki jo je sovjetska vlada nedavno poslala v Romunijo. Sovjetska vlada romunski vladi sicer ni poslala ultimatum, toda v daljši spomeni.

Trikot Rim-Berlin-Moskva?

Stockholm, 17. aprila. t. Reuter. »Tidingen« objavlja dolg članek, v katerem dokazuje na podlagi poročil, prejetih iz Moskve, da se Nemčija spet zelo trudi, da bi ustvarila tolikanj zaželeni »trikot Nemčija-Sovjetija-Italija«. List pravi, da je nemška vlada Sovjetiji ponudila popolnoma svobodne roke v Besarabiji, ako bi za to Sovjetija hotela pristati na sodelovanje z Italijo. Nemčija da je, tako trdijo v Moskvi, stavila tudi neke ponudbe Italiji, ako bi hotela pristati na sodelovanje s Sovjetijo. Toda v moskovskih krogih ne verjamejo, da bi se Nemčiji njena namera posrečila. Molotov še ne bo prišel v Berlin. Moskva pa še vedno podpira Nemčijo, toda vsakomur je znano, da to dela iz razlogov lastne sovjetske politike, da podaljša vojno, da bi se v njej izmučile vse velesile, nakar bi mogla sprožiti svojo svetovno revolucijo.

Sovjetsko in turško brodogradnje se zbira

Moskva, 17. aprila. AA. Reuter: Po poročilih, ki so jih prinesle tudi neke tuje radijske postaje, je sovjetska črnomorska mornarica začela pomorske vaje.

Carigrad, 17. aprila. AA. DNB: Danes je odplul del turške vojne mornarice pod vodstvom poveljniške ladje »Javus« v Marmarsko morje.

Ankara, 17. aprila. AA. Stefani: Z novim kreditom 11 milijonov turških lir, ki jih bo danes izglasoval parlament v vojaške namene, bodo celotni vojaški izdatki v zadnjih mesecih dosegli višino 81 milijonov turških lir (2 in pol milijarde dinarjev).

Jugoslavija se pogača s Sovjeti za sklenitev trgovinske pogodbe

Belgrad, 17. aprila. AA. Kr. vlada je dosegla sporazum z vlado Zveze sovjetskih republik, da se začne pogajanja za uvedbo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Politični zapiski

Srbi in muslimani za Hrvato v Bosni

Samouprava piše: »Mnogim ni po godu, ker so Srbi in muslimani zadnja leta v Bosni tako ozko politično sodelovali, od česar so ti kraji imeli večje koristi kakor pa poprej. Nasprotniki te sloge bi želeli, da bi se to sodelovanje razbilo, da bi mogli priti do veljave tisti, katerih narod v Bosni in Hercegovini nikdar ni upošteval, ko je volil svoje zastopnike za reševanje državnih in narodnih vprašanj. Srbi in muslimani danes vzajemno sodelujejo v JRZ. Na zadnjem sestanku banovinskega odbora za drinsko banovino so to podčrtali ter vidno manifestirali svojo željo za sodelovanje tudi vnaprej. Ko govorimo o razmerah in potrebah v Bosni in Hercegovini ter o reševanju tamkajšnjih vprašanj, Srbi in muslimani, ki so v JRZ, zelo dobro vedo, da morajo pri tem sodelovati tudi Hrvati, ki tamkaj žive, ker JRZ ni nikdar mislila na to, da bi zanemarjala njihove želje in pogoje. Pri tem reševanju pa so izključeni tisti politični ljudje, kakor je to tudi drugod, ki za seboj nimajo nikogar in ki se hočejo s silo vrniti, in sicer z ustvarjanjem zmede in nesoglasij. Zato je splošni interes, da se taki ljudje onemogočijo, kar pa se bo zgodilo le, če bodo naši prijatelji in pristaši narodnega sporazuma delovali silno in soglasno.

Hrvatski Dnevnik Trifunoviću in Grolu

Hrvatski Dnevnik se enkrat prinaša uvodnik o govorih teh dveh srbskih politikov ter naglašajo slabe strani Trifunovičevega govora, kakor so ga prinesli listi. Nato pa pravi: »Je pa v govoru Miše Trifunoviča vendarle nekega, kar je treba pohvaliti, to je, da se je zavaroval zoper centralizem. Toda zoper centralizem danes govorijo že vsi ter so govorili zoper njega tudi tisti, ki so ga uvedli. Narodna radikalna stranka bi morala izdelati načrt o ureditvi državne skupnosti, da bomo videli, kako si ona to stvar zamisli. Sodelovali smo s srbsko opozicijo. Izrečenih je bilo mnogo lepih besed, ki pa so žal ostale le besede. Vsi vemo, kako malo danes veljajo besede. Spominimo se le krškega pakta in ženevske deklaracije, pa bomo videli, kaj v dejanju pomeni obljuba, ki je bila dana v takem položaju, in kaj tej obljubi sledi, ko nastopi drugačen položaj. Danes verjamemo le dejanjem. Zato bo psihološko slabo delovanje izjava radikalnih pravokov v Sarajevu, da še ni prišel čas, da bi se izvedlo vse tisto, kar so voljni priznati. Prav tako ne more biti ugodno sprejeta izjava Milana Grola, da bi bilo treba opustiti delo pri izdelovanju banovine Hrvatske ter se tega dela kasneje lotiti. Sreča za državo je, da merodajni činitelji ne mislijo tako... Sreča je tudi za srbski narod, da ima moža, ki ni izgubil čuta za mero in ki je o pravem času začel reševati neodložljiva vprašanja. Prihodnost bo pokazala, koliko mu je srbski narod dolžan. Njegov položaj pa bi bil lažji, ko bi med Srbi ne bilo toliko razcepljenosti. Zato danes sploh ne vemo, koliko zaleže beseda srbskih politikov.«

Dva srbska govora

Zagreški »Obzorje« se, tudi peča z govorom Milana Grola in Miše Trifunoviča ter na koncu članka pravi: »Vkljub vsemu temu pa se nam dozdeva, da ta dva govora vendarle pomenita nekako izjazen resničen potreban države ter nekako uvidenja, da je mogoče doseči konsolidacijo naših notranjih razmer edino le, če se zadovolje upravičene zahteve Hrvatov. Medstrankarsko zaupanje bi moglo pospešiti tudi medstrankarski sporazum, ki bi potem nudil zanesljivo možnost bodisi koncentracijske vlade, bodisi končne ureditve države.«

Markovičovo glasilo o finančni samostojnosti Hrvatske

Zadnja številka »Delca«, ki je glasilo pravosodnega ministra dr. Markoviča, prinaša članek, ki se peča s finančno samostojnostjo banovine Hrvatske. Med drugim pravi članek: »Uredba o samostojnem financiranju banovine Hrvatske je došla do svojega namenja. Enotnost gospodarskega in finančnega sistema v kraljevini Jugoslaviji ni niti pretresena niti ne bo pretresena z ustanavljanjem banovin kot posebnih enot ter s širokimi avtonomijami posameznih banovin za vse zadeve, ki nimajo izrazito državnega značaja. Danes lahko rečemo, da je banovina Hrvatski odprta široka pot do samostojnega financiranja banovinskih potreb in ustanov. Toda ta pot je po soglasni želji merodajnih zastopnikov Srbov, Hrvatov in Slovencev docela na isti liniji in v isti smeri, kakor splošni pravci državnega gospodarstva.«

Zmaga JRZ v Bosni

Pretok nedelje so bile v Bosanskem Novem občinske volitve, kjer sta bili postavljeni dve listi in sicer: lista Feridbege Perića (JRZ) ter lista Oemana Spahića (sporazumna opozicijska lista). Od skupno 1278 volivcev jih je za Perića glasovalo 685, za Spahića pa le 31. — Tako poročajo hrvatski listi.

Nov muslimanski list v Skoplju

Behmenova »Pravda« poroča iz Skoplja: Te dni je začel v Skoplju izhajati nov muslimanski list »Muslimanska sloga«. Na uvodnem mestu pravi urednik, da želi delati na to, da bi muslimani postali koristnejši ter da bi se povečala brataška vez med muslimani, ob čem pa naj bi list pomagal, da bi se razvijali mladi muslimanski talenti.«

Izjava ministra dr. Čubrilovića

Te dni je kmetijski minister dr. Čubrilović obiskal nekaj okrajev v Bosni, nakar je v Banjaluki sprejel časnike ter jim dal izjavo, v kateri je med drugim povedal, kakšen vtisek je dobil na tem svojem popotovanju po Bosanski Krajini: »Zaradi splošnih razmer na svetu se je naš notranji položaj močno izboljšal v korist politike narodnega sporazuma, ker narod čuti, da je notranja sloge glavno jamstvo urejevanja razmer tudi na zunaj ter je narod uvidel, da je idejno in moralno složno ljudstvo kralju in državi glavni branilec mile nam Jugoslavije...«

Zagrebske novice

Zagreb, 17. aprila. b. Danes je na podlagi poblastila predsedništva ministrskega sveta ban banovine Hrvatske dr. Subašić razrešil dosedanjega poverjenika jugoslovanskega tiska gosp. dr. Lujka Novaka njegove dolžnosti. Za novega poverjenika je imenoval dr. Teodorja Šeka, ki je že prevzel svojo dolžnost.

Iz Jugoslavije izganjajo nadležne tujce

Belgrad, 17. aprila. m. Zaradi večjega navala tujcev v našo državo, je ministrski svet predpisal uredbo o bivanju tujcev v naši državi. Po tej uredbi je vsak tujec, ki pride v našo državo, dolžan izpolniti posebne formalnosti povsod, kjer se ustavi. Vsak dan bivanja mora javiti oblastem. Prav tako mora prijaviti odnosno odjaviti vsako spremembo bivališča. Pri komer bo oblast ugotovila, da nima vseh potrebnih listin v redu, bo moral takoj zapustiti državo. Predpisi o kaznih, ki jih določa ta uredba, so zelo strogi. Poleg te nove uredbe, s katero se ureja bivanje tujcev v državi, ostanje še nadalje v veljavi vsi dosedanj predpisi o bivanju tujcev.

Članek belgrajske »Politike«

Belgrajska »Politika« prinaša tale članek: »Že večkrat je belgrajska policija opozarjala prebivalstvo, naj se ogiblje raznih lažljivih govoric, ki jih razširjajo po Belgradu v znanem namenu ustno ter z letaki razni tujci po svojih plačanih. Zlasti so bili opozorjeni tisti, ki zavestno ali nezavestno služijo tujčevi propagandi, vendar vse skupaj ni nič zaleglo. Zadnje dni pa je ta tujka akcija dosegla svoj vrh, ko je razširjala letake, polne najbolj bedastih laži. Policija je po zaslugi zavednih meščanov naglo prišla na sled tistim, ki so te letake izdajali, ter tistim, ki so jih trosili, nakar jih je prijel ter kaznovala. Ko bodo kazni odsele, bodo nekateri izgnani iz naše države, druge pa bo odgnala v rojstne občine.

Ob tej priliki je uprava mesta ugotovila, da vse te alarmantne govorice izhajajo iz raznih tujih virov. Da bi temu naredila konec, zlasti, ker je še toliko lahkovernega sveta, ki tem govoricam verjame, je sklenila ukrep, ki ga bodo vsi narodno zavedni meščani najpriljubljenejše pozdravili. Ta ukrep je naredba uprav. mesta g. Drinića, naj se iz prestolnega mesta v najkrajšem času odstranijo vsi nezaželeni tujci, in sicer vsi brez oziroma na to, kateri državljani so. To se bo izvedlo tako, da je policija že začela revidirati vsa dovoljenja za bivanje, katera so bila doslej izdana, brez oziroma na to, za koliko časa in pred koliko časa so bila izdana. V upravi mesta so to delo že začeli.

Šefi oddelkov ter policijski uradniki, ki bodo morali to delo izvršiti, so dobili nalogo, naj dobe natančne podatke o vsakem tujcu, ki uživa gostoljubnost naših oblasti v Belgradu, nakar naj izdajo dovoljenje za nadaljnje bivanje v Belgradu in naši državi le izjemno samo tistim tujcem, ki bo dokazano, da je njihovo bivanje v Belgradu neobhodno potrebno. To neobhodnost tujca v Belgradu bo ugotovila le uprava mesta Belgrada. Le če bo uprava to nedvomno ugotovila, bo tujec dobil dovoljenje, da sme ostati pri nas. Vsi drugi tujci, ki njihovo bivanje ni neobhodno potrebno, bodo še v teku revizije pozvani, naj nemudoma zapuste našo državo. Če ne bodo hoteli, bodo izgnani. Od te revizije pa so seveda izvezli obiskovalci belgrajskega veleposlaništva, ki imajo itak omejen vizum.

Tisto malenkostno število tujcev, ki bodo mogli ostati v Belgradu z ozirom na neobhodnost svojega bivanja pri nas, bodo morali policiji izročiti svoj potni list in vse listine, nakar bodo od naših oblasti dobili posebno legitimacijo, ki pa z njo ne bodo mogli več potovati po vsej državi, marveč se bodo z njo smeli gibati le v Belgradu. Le tako bo naglo in odločno zadušena ta tujka akcija pri nas, zlasti pa akcija, ki je razširjala lažljive govorice, katere so imele namen delati med našimi ljudmi zmedo, in sicer ne le v Belgradu, marveč tudi drugod po državi. Vsa revizija, ki bo obsegala ne le Belgrad, marveč tudi Zemun in Pančevo, bo končana v 10 dneh.

Važno je naglasiti, da bo belgrajska policija pri izvrševanju te svoje naloge, ko bo dajala ali odrekala dovoljenja za nadaljnje bivanje v Belgradu, docela samostojna, kar bodo s tem onemogočene razne intervencije. Ko bo izvedeno to čistilno tujcev, ki danes preplavljajo Belgrad, kar so storile že vse druge države, bo kontrola tujcev močno olajšana. V prihodnje bodo tuji gosti, ki bodo prihajali v našo državo bodisi po opravkih, bodisi kot turisti, mogli prebiti pri nas omejeno število dni. Ti od policije ne bodo dobili nobene legitimacije in dovoljenja več, marveč bo veljalo zanje, kar je napisano na vizumu, ki se nikakor ne bo podaljšal.

Teh strogih ukrepov ne opravičuje le okolnost, da so druga mesta: Pariz, Berlin, London in Rim že davno izvedla, marveč jih opravičuje tudi okolnost, da se v Belgradu zadnje čase število tujcev močno pomnožilo, zlasti so prihajali ljudje sumljivih poklicev in še bolj sumljivih dohodkov. Te ostre ukrepe pa zlasti opravičuje zadnja dejanja tujcev in njihovih plačancev.

Ko so si na sumljiv način pridobili dovoljenje o bivanju, so si mnogi izmed njih celo drznili iz avtomobilov javno raztresati svoje letake na ljudi, ki so hodili po ulicah. Vsebinska teh letakov je bila raznovrstna, namen pa vedno isti: povzročiti zmedo in nemir med našimi ljudmi, ki v teh težkih trenutkih mirno spremljajo velike svet. dogodke.

Tako se je oni večer moglo zgoditi, da je med

večerno predstavo v belgrajskem kinu občinstvo v parterju bilo kar zasuto z letaki, katere so neki tujci v mraku, ko je občinstvo gledalo slike na platnu, vrhli iz galerije ter se potem izgubili. Ta razdiralna tujka akcija je povzročila, da je upravniki policije izdal važno in koristno naredbo, ki bo v najkrajšem času, vsekakor pa v desetih dneh, brez dvoma presekala tujko delovanje, nakar bo moralo več ko dve tretjini tujcev zapust. Belgrad.

Boj proti nezaželenim tujcem tudi drugod

Haag, 17. aprila. c. Reuter poroča, da se tudi nizozemska vlada z vso strogostjo bori proti tujcem, ki so sumljivi. Tako je bil danes obsojen neki inž. Sturm na 5 let robije, ker je neki tuji državi posredoval podatke o gibanju nizozemskih čet in ladij.

Veličasten pogreb škofa dr. Njaradija

Križevci, 17. aprila. m. Po treh dneh žalosti je bil današnji dan poslovilni dan od pokojnega škofa dr. Njaradija. Ves včerajšnji dan ponoči in danes zjutraj so se v križevaški katedrali vrstile množice ljudi, da se poklonijo pokojnemu škofu dr. Njaradiju in se od njega poslovijo. Velik venci s hrvaško zastavo je položil na oder ban hrvaške banovine dr. Ivan Subašić. Lepe vence so položili tudi ukrajinski dijak iz Zagreba in mnogi drugi. Že včeraj popoldne so pričeli prihajati v Križevce mnogoštevilni odličniki.

Snoči je bilo truplo škofa dr. Njaradija balzamirano. Davi ob 9 so se zaprle vse trgovine, s hiš se pa vijejo črne zastave. Na postaji so pričakovali posamezne škofo in druge odličnike. Bana hrvaške banovine je zastopal okrajni načelnik dr. Desanti, predstojnika prosvetnega oddelka Skopja pa gimnazijski ravnatelj Smičiklas. Od visokega klera so dopotovali v Križevce hrvaški metropolit dr. Stepinac v spremstvu svojega tajnika dr. Šemberja, splitski škof dr. Bonifacić, banjaluški Gašić, senjski dr. Burić, bivši dubrovniški škof dr. Carević, ljubljanski škof dr. Rožman in zagrebski škof dr. Salis Seevis. Nadalje so dopotovali generalni vikar za Bosno Franjo Latković, žumberaški dekan Hranilović, dalmatinski dekan Heraković, ravnatelj katoliške akcije Jesih in okoli 60 rimsko-katoliških in grško-katoliških duhovnikov.

Pogrebne svečanosti so se pričele ob 10.30 v katedrali, kjer je ležalo truplo pokojnega škofa

Konference ministrov

Belgrad, 18. apr. m. V predsedstvu vlade je bila danes konferenca podpredsednika dr. Mačka, gradbenega ministra dr. Kreka in ministra brez listine dr. Konstantinovića o ureditvi nekaterih gospodarskih vprašanj, ki jih je že v resoru gradbenega ministra pripravil za rešitev gradbeni minister dr. Krek. Razen te konference so posamezni ministri v teku dneva sprejeli več deputacij iz notranjosti države, senatorjev in bivših poslancev. Tako je minister za gozdove in rudnike dr. Kule-nović sprejel senatorja dr. Kulovca ter se z njim del časa razgovorjal.

Minister dr. Lazar Marković v Budimpešti

Budimpešta, 17. aprila. AA. MTI poroča: Jugoslovanski pravosodni minister Lazar Marković, ki ga je madžarsko pravniško društvo povabilo, naj priredi predavanje, se je pripeljal danes, v sredo, v Budimpešto. Na postaji so ga pozdravili madžarski pravosodni minister Radočaj, državni tajnik v pravosodnem ministrstvu in predsednik madžarskega pravniškega društva ter jugoslovanski poslanik Rašić s poslaniškim osebjem. Pred postajo je stal oddelek policije in izkazal jugoslovanskeu gostu čast, medtem je pa godba zaigrala jugoslovansko in madžarsko himno.

Sol se ne bo podražila

Belgrad, 17. aprila. AA. Iz raznih krajev v državi prihajajo glasovi, da se širijo vesti o bližnji podražitvi soli. Glede na to izjavlja uprava državnih monopolov, da so ti glasovi popolnoma netočni in lažnivi in da se sol ne bo podražila. Te glasove širijo izključno samo brezvestni špekulantje, ki jim je edin namen lastna korist. Opozarja se prebivalstvo, naj ne naseda tem absolutno lažljivim vestem in da na nakupuje samo količine za svojo normalno porabo. Prav tako se naproša prebivalstvo, naj vsakogar, kdor širi te lažnive vesti, prijavi policiji. (Iz pisarne uprave državnih monopolov.)

Francosko-romunska trgovinska pogodba

Bukarešta, 17. aprila. AA. Tu so podpisali francosko-romunsko trgovinsko pogodbo. Po tej pogodbi se bo omogočil razvoj trgovine med obema državama, zlasti izvoz lesa in žita iz Romunije.

Nemška vojaška misija v Italiji

Rim, 17. aprila. t. Havas. V Rim je prišla mnogoštevilna nemška vojaška misija, ki je bila na kolodvoru sprejeta od visokih odličnikov italijanske oborožene sile. Nemško vojaško odposlanstvo bo nekaj časa ostalo v Italiji in si bo ogledovalo vojaške naprave. Imelo bo tudi nekaj posvetovanj z italijanskimi vojaškimi krogi. Drugih podrobnosti o pomenu prihoda nemških vojakov v Italijo za enkrat ni.

Bruselj, 17. aprila. c. Belgijska vlada je tudi sklenila začeti z ostro borbo proti tistim, ki delajo za tuje države in ki rovarijo proti narodnim koristim. Vlada je sklenila ustanoviti obsežno koncentracijsko taborišče, kamor bodo vtačili vse tiste, ki so sumljivi, prav tako pa bodo vtačili v ti taborišča vse tujce, ki ne bodo mogli dokazati, da so prišli s poštenimi nameni v Belgijo.

Bazel, 17. aprila. c. Švicarska vlada je ukazala, da morajo od danes naprej biti vojaško zastraženi vsi poštni uradi, vsi železniški mostovi in važna cestna križišča.

Bukarešta, 17. aprila. c. Romunska vlada je danes izdala ukrep, ki veleval, da morajo vsi prebivalci Bukarešte imeti stalno pri sebi posebno policijsko izkaznico. To izkaznico bodo morali pokazati vsak čas policijskim organom na njihovo zahtevo. Tako menijo oblasti najlažje nadzirati sumljive tujce.

Ankara, 17. aprila. c. Turška vlada je sklenila izgnati takoj vse tujce, ki govorijo, da so prišli v Turčijo kot turisti. Prav tako bodo izgnali vse tiste, ki se izdajajo za trgovce, razne »umetnike« in strokovnjake, ki so na študijskih potovanjih.

na katafalku, zavitem v cvetju. Ciril-Metodov zbor je zapel pesem žalostinko »Userdnajac« od Češnokova. Potem je hrvaški metropolit dr. Stepinac opravil mrtvaške molitve. Prej omenjena pesem je bila najljubša pesem pokojnega škofa. Nato so opravili mrtvaške molitve še drugi škofo pod vodstvom kanonika Nagyja po grško-katoliškem obredu. S prižnice je govoril najprej dr. Stepinac, za njim pa generalni vikar Franjo Latković, ki je popisal zadnje dni življenja pokojnega škofa.

Nato se je razvil mrtvaški sprevod. Takoj za križem je korakala mladina ljudskih šol, gimnazije in gosposdarskih šol, zatem društva, ognje-gasci in duhovščina. Za vozom s pokojnikovim truplom je šla njegova družina, med njimi brat pokojnega škofa, učitelj v Ruskem Krsturu, ter dve njegovi sestri, za njimi č. sestre in drugo občinstvo. Sprevod je bil dolg nad 1 km in se je ustavil pred župno cerkvijo sv. Ane. Ponovno je truplo bilo preneseno v cerkev, kjer so se opravili ponovno mrtvaški obredi. Pevci so zapeli »Večnaja pamjat«. Potem je sprevod krenil do dvorca vlastelina Kypoha, kjer se je opravil zadnji mrtvaški obred. Ciril-Metodov zbor je odpel pesmi »Svijati Božec« od Buhurtijeva in »Zlatoleske morec« od Arhangelska. Truplo pokojnega dr. Njaradija je bilo potem prepeljano čez Vin-kovce do Sida, kjer bo čez noč položeno v tamonjni cerkvi, od koder se jutri zjutraj prepelje v Ruski Krstur. Škofovo truplo spremlja kanonik Nagy s tajnikom Sezedjem. Pogrebu v Ruskem Krsturu bo prisostvoval tudi subotički škof dr. Budanović.

Tečaji tujih valut

Belgrad, 17. aprila. AA. Finančno ministrstvo je izdalo tale odlok: Prepovedano je vsako objavljjanje tečajev tujih valutnih deviz, razen tistih, ki jih objavljajo tečajnice domačih borz. (Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministrstva.)

Osebnosti

Belgrad, 17. aprila. m. S kraljevim zakonom sta upokojena Ganzemayer Ana, učiteljica na Blokah, in Vider Helena, učiteljica v Ljubljani.

Belgrad, 17. aprila. m. S kraljevim ukazom so odlikovani: z redom jugoslovanske krone 1. stopnje: dr. Benedik Janko, blejski župan; z redom jugoslovanske krone V. stopnje: dr. Macarol Franc, odvetnik v Slov. Konjicah; z redom sv. Save V. stopnje: Kovačič Alojzij, predsednik okr. školskega odbora Tezno pri Mariboru; Titan Ivan, šolski upravitelj v Kupčinih, okraj Mureka Sobota; Voglec Viktor, trgovec, Capkova, Velika Sobota; Marinč Martin, šolski upravitelj v Brusnicah pri Novem mestu; Puget Anton, šol. upravitelj v St. Lovren-cu na Dolenjskem; šolska sestra Celestina Okorn, šolska upraviteljica v Šmihelu pri Novem mestu; Alojzij Zupan, župnik v Šmihelu pri Žužemberku; Sancin Cezar, šolski upravitelj na Bregu pri Ptuj; Zupan Polonija, učiteljica v Radovljici; Petrovec Leo, šol. upravitelj na Jesenicah; Simon Karel, šolski nadzornik v p. na Bledu; Bratuš Mario, šolski upravitelj v Slov. Konjicah; Selih Daneš, župan v Slov. Konjicah; Fohn Hedvika, učiteljica v Šostanju; Korencan Lovro, šolski upravitelj v Rete-čah pri Škofji Loki; Vrhnjak Ivan, župan v Pame-čah pri Slovenjem gradu; Pavec Marija, učiteljica v Trebnjem, okraj Škofja Loka; Železnik Martin v Soricah pri Škofji Loki; Gruden Franc, šolski upravitelj v Planini pri Šmarju; Soraic Albina, šolska nadzornica v Šmarju pri Jelšah; Sever Franc, župan, Jezica pri Ljubljani; Kumar Matija, mesar v Rudniku v Ljubljani; Juvan Franc, župan, Smartno pod Šmarno goro; Ivan Avgustin, župan v Škofji Loki; Lovro Miklavčič, župan v Oselici, okraj Škofja Loka, Petje Ignacij, šolski nadzornik v Krškem; Grad Boris, šolski nadzornik v Radovljici.

Belgrajske novice

Belgrad, 17. aprila. m. Skupina bolgarskih časnikov, ki se je na povabilo uprave belgraj-skega veleposlaništva v prestolnici, sta danes sprejela predsednik vlade Dragiša Cvetko-vič in podpredsednik vlade dr. Maček.

Belgrad, 17. aprila. m. Uprava mesta Belgrada je odobrila tukajšnjim pekem z današnjim dnem povišanje cen kruha za pol dinarja pri kilogramu.

Belgrad, 17. aprila. m. V trgovinskem ministru je bila danes seja posvetovalnega odbora za kovinsko industrijo.

Belgrad, 17. aprila. m. Minister za promet inž. Beslić je odpotoval v spremstvu generalnega ravnatelja drž. železnice na inspeksijsko potovanje po Srbiji. Danes si je ogledal poslopja velike železniške delavnice v Kraljevu. Ob tej priliki je g. minister izjavil, da je država za zgraditev teh delavnic investirala 230.000 dinarjev. Ko bodo vložene še nove investicije, bo ta delavnica mogla vzdrževati ves železniški vozni park v naši državi. Prometni minister je danes dopoldne dopotoval s svojim spremstvom v Čačak.

Belgrad, 17. aprila. m. Madžarski poslanik na našem dvoru baron Bešeny je danes obiskal trgovinskega ministra dr. Andresa in ga v imenu madžarske vlade povabil na otvoritev budimpeštanskega veleposlaništva, ki bo 26. t. m.

Belgrad, 17. aprila. m. Ban moravske banovine v Nišu je razpisal volitve v kmetijsko zbornico za moravsko banovino. Volitve bodo 26. jun.

Trikot Rim-Berlin-Moskva?

(Nadaljevanje s 1. strani)

gospodarskih stikov med obema državama. V ta namen bi se imela skleniti trgovinska pogodba in plačilna pogodba. Pogajanja se bodo vršila v Moskvi, kamor se v kratkem odpelje jugoslovanska delegacija pod vodstvom dr. Milor. Gjorgjevića, bivšega finančnega ministra.

Belgrajski list napada Sovjetijo

Belgrad, 17. aprila. t. »Trgovski glasnik« priobčuje daljši članek, v katerem v zvezi z razvojem političnega položaja v jugovzhodni Evropi v zelo ostrih besedah napada politiko Sovjetske Rusije. »Trgovski glasnik« pravi, da Sovjetija na isti način kot je to storila na Poljskem, prepušča Nemčiji prvi in najtežji del nacrta, da se vojna razširi in podaljša. Sovjetska Rusija je kriva, da se obseg vojne vedno bolj veča. Sovjetija na noben način noče hitreje zaključiti vojne. Ona ne želi, da bi Nemčija dosegla zmago, a tudi ne želi, da bi zmagali Angliji in Francozi. Vsi morajo biti izmučeni, to je želja Sovjetije. Zato naj vojna traja čim dalje, tako da bodo vsi udeleženci v vojni popolnoma izmučeni. Zato ona tudi v tej

vojni nekako z injekcijami podpira tiste, ki se ji zdijo slabšeji, da bi se mogli bolj dolgo boriti in slabiti nasprotnika. Iz takšnega položaja upa Sovjetija, da bo prišla svetovna revolucija. Če bo lista v vojni udeleženi držav postala čimdalje bolj dolga, potem bo to zasluga sovjetske politike.

Francosko-romunska trgovinska pogodba

Bukarešta, 17. aprila. AA. Tu so podpisali francosko-romunsko trgovinsko pogodbo. Po tej pogodbi se bo omogočil razvoj trgovine med obema državama, zlasti izvoz lesa in žita iz Romunije.

Nemška vojaška misija v Italiji

Rim, 17. aprila. t. Havas. V Rim je prišla mnogoštevilna nemška vojaška misija, ki je bila na kolodvoru sprejeta od visokih odličnikov italijanske oborožene sile. Nemško vojaško odposlanstvo bo nekaj časa ostalo v Italiji in si bo ogledovalo vojaške naprave. Imelo bo tudi nekaj posvetovanj z italijanskimi vojaškimi krogi. Drugih podrobnosti o pomenu prihoda nemških vojakov v Italijo za enkrat ni.

Vojna na Norveškem se razvija

Angleži in Norvežani imajo uspeh na severu, Nemci na jugu

Angleži in Norvežani so se pri Narviku združili

Stockholm, 17. aprila. t. »Norsk Telegramby-ras« poroča, da so se norveške in angleško-francoske čete, ki so se izkrcale na severnem Norveškem, že združile. Niti norveško, niti angleško vojno ministrstvo noče izdati kraja, kjer so se oboje čete združile.

Bitka nad Narvikom

Stockholm, 17. aprila. t. Havas. Iz severne Švedske poročajo, da se je tamkaj razvila večja bitka na norveško-švedski meji ob železnici, ki pelje iz Narvika v švedske železne rudnike Kiruna. Najhujeje je bilo pri kraju Stornies. Izid bitke ni znan. V švedskih vojaških krogih sklepajo iz tega, da so nemške čete, ki so se umaknile iz Narvika, zasedle železniško progo Narvik—švedska meja do Bjornstele. Neka norveška stotinja je bila primorana, da se je umaknila čez mejo, kjer je bila od Švedov takoj razorožena in internirana.

London, 17. aprila. AA. Reuter. Sedaj tudi Nemci priznavajo, da so angleške čete izkrcujoče na Norveškem. Kakor poročajo, se zaveznike čete izkrcujejo na več mestih pri Harstadu, ki se nahaja 80 km severno od Narvika.

Švedsko-norveška meja pri Narviku, 17. apr. b. Angleške čete, ki so se tukaj izkrcale, so napadle nemško posadko v Narviku. Ves večerjani dan so se bile ogorčene bitke. Angleži poskušajo prepoditi Nemce iz Narvika v okoliške hribe. Angleške čete so vdrle v predmestje Narvika, od koder skušajo Nemce prepoditi. Po zadnjih poročilih iz Narvika, borbe še vedno trajajo. Nemške čete se umikajo proti Bergenu. Angleške vojne ladje bi mogle s svojimi topovi doseči vso železniško progo, ob kateri se Nemci umikajo. Nadalje poročajo, da štejejo nemške čete, ki imajo v svojih rokah zapadni del Narvika in železniško postajo, 2500 mož.

Stockholm, 17. aprila. b. Nemške čete, ki so se spustile s padali na nekih mestih Norveške, so bile, kakor se javlja v nekem poročilu norveške vlade, obkoljene od norveških vojakov, ki so jih takoj postrelili.

Nemci o Narviku

Berlin, 17. aprila. AA. DNB. V Narviku je položaj nespremenjen. Poročilo iz Londona, da so Narvik zasedle angleške čete in da se Nemci umikajo proti švedski meji, je popolnoma izmišljeno. Železniška proga od Narvika do švedske meje je v nemških rokah. Nemške čete v Narviku in okoličnici so neprestano v zvezi z nemškimi poveljstvi na Norveškem. Angleške pomorske sile so 16. aprila ponovno bombardirale mesto in pristanišče Narvik. Ni pa bilo poskusov izkrcavanja čet.

Berlin, 17. aprila. b. Nemške čete, ki se nahajajo v Narviku, prodirajo proti švedski meji in so prizadevale težke izgube norveškim četam, ki se nahajajo na tem potu. Pri tej priliki je bilo poginanih okoli 200 Norvežanov čez švedsko mejo. Narvik še vedno drže Nemci, priznavajo pa, da bi ga mogli izgubiti, ako bi se močne angleške sile izkrcale v Harnstagu, 40 milj severno od Narvika.

Angleški letalski napad na Trondhjem

London, 17. aprila. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča, da so angleški bombniki napadli letališče v Trondhjenu. Letalci so opazili, da so izbruhnili veliki požari. Drugi val angleških bombnikov je uspešno napadel tudi letališče nemških vodnih letal, ki se nahaja v bližini.

Nemški letalski napad na angleške pomorske sile

Berlin, 17. aprila. AA. DNB. Nemška letala so danes dopoldne napadla britanske pomorske sile pred norveško jugozahodno obalo. Ta napad se je izvršil uspešno. Za zdaj poročajo z uradne strani

Važna misel in delo

V Milanu je bil od 10. do 15. aprila tako imenovani Unionski teden italijanskih katoličanov, in sicer sedmi po številu. Ta teden prireja organizacija »Associazione italiana per l'oriente cristiano«, ki se je ustanovila l. 1931. Nastala je iz študijskih krožkov, ki proučujejo vprašanje vzhodnih kristjanov, bodisi združenih z Rimom, bodisi ločenih v tako imenovanim pravoslavju, in ki so delovali in še delujejo v Rimu, Bariju, Palermu in v Benetkah, pa tudi po drugih mestih. Leta 1938 je nadškof palermški, kardinal Lavitrano, za to združenje sestavil pravila, ki jih je odobril papež Pij XI. V vodstvu te važne institucije je sedem italijanskih škofov rimskega obreda, dva italijanska škofa vzhodnega obreda, ki sodelujeta eden v Piana dei Greci, drugi v Lungo, ter opat vzhodnega bazilijanskega reda v Grottaferati. Na letošnjem tednu je bil na vrsti obsežen znanstveni in liturgični program. Med predavanji omenjamo »Katoliški in pravoslavni nauk«, »Verska misel ruske duše in katoličanstvo«, »Verski položaj v Albaniji«, »Zgodovinski vzroki ločitve Cerkva na podlagi najnovejših znanstvenih izsledkov«, »Bizantinska in ambrozijanska liturgija« in »Meništvo v vzhodni Cerkvi«. Seveda so se vršila slovesna bogoslužja po vzhodnem obredu, pri katerih je pela bazilijanska koralna šola iz Grottaferate. Vidimo torej, kako zelo se katoliški svet zanima za vzhodno krščansko cerkev, njeno miselnost, ustroj in pomen pa za idejo, kako bi se zapadna in vzhodna Cerkva zblížali in zedinili. V Italiji je zanimanje za ta predmet tem večje, ker ima Italija danes na vzhodu važen položaj. Seveda pa prevladuje verski interes in so papeži zadnjih desetletij tisti, ki to idejo in delo, namreč vprašanje zblížanja in zedinjenja obeh Cerkva, najbolj pospešujejo.

kot rezultat napada, da so nemški bombniki zadeli s težko bombo neko angleško bojno ladjo in opazil na njej eksplozijo in plamen. Pričakujejo naknadne podrobnosti o rezultatu tega napada.

Norveško vojno poročilo

Stockholm, 17. aprila. AA. Norveško vrhovno poveljstvo je danes izdalo tole poročilo: V jugovzhodni Norveški se je neki norveški oddelek pred napadom nemških čet umaknil proti vzhodu. Boj se nadaljuje zahodno od Kongsvingerja na jezerju Mjesu in blizu Hakebla, kjer je neki oddelek norveških smučarskih čet izvedel uspešen protinapad na nemške prednje oddelke. Zbili smo dve nemški letali. Nove čete nemških vojakov, ki so pristali z letali, smo uničili ali ujeli. V ostalih delih države se položaj ni spremenil. Britanske čete, ki so se izkrcale na severnem Norveškem, so stopile v zvezo z norveškimi četami.

Proglas poveljnika norveške armade

Stockholm, 17. aprila. t. Reuter. General Otto Ruge, vrhovni poveljnik norveške armade, je objavil proglas na norveško vojsko, v katerem pravi, da je bila Norveška napadena tako hitro, da sprva ni mogla organizirati nobenega odpora. Toda sedaj postaja položaj že drugačen. Norvežani niso sami. Zavezniki čete so prišle na pomoč. Organi jih bo še več. Trajalo bo še nekaj časa, da se organizira skupni odpor. Položaj Nemcev danes ni lahak. Nemške čete so odrezane od svojega nemškega zaledja, s katerim nimajo nobenih rednih zvez, razen po zraku. General poziva norveške vojake, naj vztrajajo v boju za svobodo domovine.

Nemško uradno poročilo o bojih na Norveškem

Berlin, 17. aprila. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča: Splošni položaj na Norveškem se je 16. aprila ojačil s tem, ker so dobile nemške čete nadaljna ojačenja in ker so jim zajamčene važne železniške zveze.

V pokrajini Narvik so nemške čete zasedle vso železniško progo, po kateri se prevaža železna ruda, vse do švedske meje. En norveški oddelek, ki se je nekaj časa upiral, se je po krvavi boju udal. Del norveških vojakov smo ujeli, drugi so pa zbežali čez švedsko mejo.

Na otoku Hinøe pri Harstadu, 60 km severno od Narvika, je sovražnik izkrcal čete. — V bližnji okolici Narvika ni bilo nobenega poskusa izkrcavanja čet.

V prostoru Trondhjenu so nemške čete prodirle do švedske meje in zavzele železniško progo čez Mekarek. V okolici Bergena je dan mirno minil.

Pri Stavangru so britanska letala izvršila v noči s 15. na 16. april več letalskih napadov, vendar ti napadi niso prizadejali nobene škode vojaškimi objektom.

Nemskim četam v pokrajini Kristiansand sta se včeraj vdali dve norveški bateriji. Nemške čete, ki obvladajo pokrajino Oslo, so nadaljevale prodiranje do švedske meje.

Neka nemška skupina je zavzela včeraj popoldne Kongvinger in prodira dalje proti severu.

Vojna mornarica je tudi včeraj omogočala nadaljne transporte nemških čet in vojnega materiala v norveške luke. — Obrežne utrdbe v Oslofjordu so popolnoma pripravljene za boj.

Pri obrambi Narvika je padel poveljnik rušilske flotile v junaškem boju z britansko premočjo. Dve tretjini posadke nemških rušilcev, ki so težko poškodovani, niso več sposobni za boj, ker so tudi popolnoma porabili svojo municijo, sta postavljeni v službo Narvika, da okrepijo nemške čete, ki branijo Narvik in okolice.

Neka nemška podmornica je potopila severovzhodno od Shetlandskih otokov neki britanski rušilec tipa »Tribale«.

Več norveških torpedovk smo postavili v službo vojne mornarice.

Nemška letala so tudi včeraj nadaljevala ogled nad srednjim in severnim delom Severnega morja in ob norveški zahodni obali ter so se vrnila z važnimi uspehi. Čeprav je vladalo slabo vreme, so nemška letala izvršila več napadov na enote britanske vojne mornarice.

Neko veliko prevozno ladjo je zadela bomba najtežjega kalibra, neko sovražno podmornico in neko križarko so pa potopile 150 kg težke bombe severozahodno od Mold-fjorda.

Pri ogledih na jugozahodni obali so norveška letala zbila 15. aprila 2 britanski vodni letali tipa »Lockhead«. Neko nemško letalo se ni vrnilo s poleta nad sovražnim ozemljem. Na zahodni fronti so nemški ogledniki poglali v zrak štiri sovražne strelske jarke jugozahodno od Merhiga, uničili britansko moštvo teh jarkov, ki je štel 50 mož in se vrnil z več ujetniki.

Pri obrežnih utrdbah pri vzhodu v oselski pristanišči, ki ga je prevzela nemška vojna mornarica in že postavila v obrambno stanje, so zdaj tudi težki topovi kalibra 30 cm s potrebnim strelivom. S tem je obrežna obramba Osla dobila novo ojačenje.

Kovinger zaseden

Stockholm, 17. aprila. t. Havas. Norveško vrhovno poveljstvo priznava, da so nemške čete, ki so od Osla pritiskale proti švedski meji, zasedle Kovinger. Nemški pritisk traja dalje.

Nova vlada v Oslu

Amsterdam, 17. aprila. AA. Havas. V berlinskih krogih govore o novi Kristensenovi norveški vladi. Toda ne gre za kakšno vlado, temveč samo za ministrski odbor. To ime mu je dal Kristensen sam. Izjavil je bil, da bo sestavil ta odbor samo pod pogojem, da ne bo v njem Quislinga.

Nemci pošiljajo čete z letali

Stockholm, 17. aprila. t. Havas. Nemci so poslali v Trondhjem znatne okrepitve tako v pogledu moštva, kakor tudi orožja. Okrepitve so prišle po zraku s posebnimi letali vrste »Junkers«, ki so tako zgrajena, da lahko prenašajo manjše tanke. Nemška letala so vzletela z danske obale v Jyllandu. To bi bilo v nasprotju z izjavami nemških predstavnikov ob priliki zasedbe Danske, da se danskega ozemlja ne bodo posluževali kot oporišča za svoje vojaške nastope.

Stockholm, 17. aprila. AA. Reuter. Norveška telegrafska agencija objavlja vest iz Stockholma,

da je včeraj veliko število nemških letal preletelo Esterdal na poti v Trondhjem. Več od teh letal je vzletelo z nemških oporišč na Danskem.

»Nemčija ima dovolj ljudi za vojsko, za gospodarstvo in za upravo zasedenih ozemelj«

Berlin, 17. aprila. AA. DNB. Nemčija razpolaga s tako velikim številom ljudi, da navzlic potrebam vojske lahko zadovolji vse potrebe v civilnih poklicih in službah. Zaradi tega vzdržuje lahko Nemčija normalno funkcioniranje uprave v vseh pokrajinah, ki jih je zasedla, istočasno pa lahko zadovolji vse potrebe industrije, gospodarstva in notranje uprave, kjer postavlja povsod kvalificirane uradnike in delavce. V kolikor bi te osebe bile po svojih letih vojni obvezniki, se proglašajo za brezposojno potrebne ter se oproščajo časno ali trajno vojaških dolžnosti. Odločbe o tem sprejemajo vojna poveljništva na osnovi mnenja pristojnih oblastev. Nihče ne more biti oproščen vojne službe iz osebnih razlogov.

Atentat na Himmlerja?

London, 17. aprila. b. »Daily Mail« poroča o poskušnem atentatu na šefa Gestapo v Kopenhagnu. Atentat na šefa Himmlerja je bil izvršen v neki glavni ulici v Kopenhagnu. Himmler je bil zadet v usta. Himmler je prišel v dansko prestolnico en dan po zasedbi Danske.

Norveško zlato v Ameriki

London, 17. aprila. b. Iz New Yorka poročajo, da je tja priplul veliki norveški parnik »Bergen-fjorde«, ki je malo pred nemško okupacijo odplul iz Norveške in pripeljal v Ameriko 19 milijonov zlatih dolarjev. S to zadnjo pošiljativo se je norveški zlati zaklad, ki ga ima deponiranega v ameriških bankah, povisal na 80 milijonov dolarjev.

Angleška podmornica potopljena

London, 17. aprila. t. Reuter. Admiraliteta javlja, da je bila podmornica »Thistle« od sovražnika potopljena.

Podmornica »Thistle« je najnovejša gradnje in je bila poslana v službo šele julija 1939. Njena tonaža znaša 1000 ton. Posadke je štela 53 mož. Oborožena je bila z enim topom od 4 palcev, dve-

Grožnje iz obeh taborov

London, 17. aprila. t. Havas. Minister Herbert Morrison je danes izjavil z ozirom na grožnje, ki jih je bilo zadnje dni slišati, češ, da bo »Nemčija Anglijo zasula z bombami«, da bo angleški odgovor takoj sledil, kakor hitro bi nasprotnik izvedel kakšen napad na angleško civilno prebivalstvo. Minister je nadaljeval:

»Maršal Göring nam je grozil z velikimi bombnimi napadi na ustje reke in na severno Škotsko. K temu morem sama toliko povedati v okviru tega odgovora, da smo na prihod nemških bombnikov pripravljeni. Naša proti-

ma manjšima topovoma in z 10 torpednimi cevmi, širokimi 21 palcev. Stala je 350.000 funtov (okrog 85 mil. din). Podmornica je delovala v Severnem morju in je spadala v isti razred kakor »Thetis«, ki se je tako tragično potopila in ki so jo pred kratkim potegnili iz morja ter jo bodo spet pod drugim imenom poslali v službo.

Mobilizacija v Angliji

London, 17. aprila. b. Popolnoma nenadoma je bila izdana naredba za novačenje vseh letnikov do 27. leta starosti. S to naredbo bo v teku meseca aprila in maja pozvani pod orožje novih 850.000 Angležev.

19 nemških trgovskih ladij zbežalo v nizozemske kolonije

Amsterdam, 17. aprila. t. Havas. Oblastno je potrjeno, da se je 19 nemških trgovskih ladij zateklo v pristanišče nizozemskih kolonij v vzhodni Indiji. Njihova skupna nosilnost znaša 121.000 ton. Ladje so dobile nalog, da se umaknejo v nizozemsko pristanišča, ko je bila ena med njimi, namreč »Nordmark«, od angleških nadzornih vojni ladij prijeta.

Varnostni ukrepi na Švedskem

Stockholm, 17. apr. t. Havas. Švedske pomorske oblasti so izdale obsežne ukrepe za varnost svojih pristanišč. Nobena tuja vojna ladja nima pristopa v pristanišče, razen ako potrebuje pomoči.

Neko nemško bombno letalo je prisiljeno pristalo v Vaernerlandu na Švedskem. Švedi so posadko internirali, bombnik pa zaplenili.

Amerika se razburja glede bodoče usode nizozemskih kolonij

Washington, 17. aprila. t. Reuter. Ameriško časopisje objavlja nadaljne članke k vprašanju nizozemskih otokov v vzhodni Indiji, o katerih je japonski zunanji minister imel govor, ki je zasedal zaskrbljenost ne samo na Nizozemskem, ampak tudi drugih, ker je s tem odprl novo bolno točko v Tihem morju. »Washingtonpost«, ki izraža naziranja zunanjega ministra Cordella Hulla, pravi, da bi tudi Združene države trpele veliko škodo, ako bi to otočje prišlo pod oblast vojaške in gospodarske imperialistične države kot je na primer Japonska. Združene države dobivajo od tamkaj kavčuk. »Times Herald« pa se sprašuje, če bi bile Združene države z vojaškega stališča sploh v stanju braniti to otočje proti skrbno pripravljenemu in načrtno izvedenemu napadu Japonske.

Dva govora: Eden - Göbbels

Eden

London, 17. aprila. t. Reuter. Minister za dominiene Eden je imel v konzervativnem klubu govor, v katerem je govoril o vojni z Nemčijo. Eden je dejal, da to, kar danes vidimo v Nemčiji, ni morda kakšen strašen sen, ampak so to le naravni pojavi nemške omike. Današnji nauki so le nadaljevanje naukov, ki eta jih zastopala že Bismarck in Nietzsche, in ki proslavljajo pravico evropske sile ter proglašajo nemški narod za edinstvenega na svetu. Nemčija danes ni napadla Češkoslovaške zaradi Sudetskih Nemcev, Poljske ne zaradi Gdanske in nemških manjšin. To so bili samo izgovori. Njen cilj je, da postane Nemčija najmočnejši narod v Evropi, ki mu bo najprej pokorna Evropa, za tem pa ves svet. Ako danes mali narodi pridejo pod nemško oblast, s tem ni rečeno, da so njihove pravice začasno zmanjšane. Ne, to pomeni, da so za vedno ugasnile, dokler se pod Nemčijo. Ti narodi nimajo pred seboj nobene druge bodočnosti, kakor to, da bodo sužnji Nemčije. Nato je Eden prebral odlok nemških oblasti na zasedenem Poljskem, kjer prihaja do popolnega izraza načelo, da je Nemec vse, Poljak pa ni ničesar drugega kot hlapec. Eden je navedel nekaj vladnih ukrepov, ki se tičejo tudi Češko-Moravske in pokazuje, kako se tamkaj izvajajo predpisi naravnega prava za male narode.

Na koncu je Eden na primeru mirnega sožitja različnih narodov v okviru angleškega imperija pokazal, kako poguben je narodnosocialistični nauk in kako je mogoče pravilno rešiti vprašanje sožitja različnih narodov drug ob drugem.

Göbbels

Berlin, 17. aprila. t. V Sportpalastu v Berlinu je imel propagandni minister Göbbels ob priliki objave uspehov nemške zimske pomoči in v začetku novega pomožnega dela v okviru Rdečega križa, velik govor, v katerem je med drugim dejal:

»Vstopili smo v odločilno poglavje sedanje vojne. Angleška in francoska plutokracija ne okleva v svojem načrtu, da uničita nemški narod. Ako izgubimo to vojno, smo izgubili vse, tudi svoj narodni obstoj, ako pa zmagamo — in zmagali bomo — smo dobili vse. Naš vojaški nastop, ki je imel namen zavarovati Dansko in Norveško, je nasprotnikom odvzel možnost, da vojno raztegnejo tudi na severni del Evrope in od tamkaj ogrozijo Nemčijo. Se nikoli nemški narod ni stal tako zedinjen za svojim voditeljem. Ako Anglija računa na nemško revolucijo kot bistveni predpogoj za zmago, potem lahko rečemo, da je vojno že izgubila.

Prestolna beseda za Albance

Tirana, 17. aprila. AA. Albanska brzojavna agencija. Včeraj je bilo svečano otvorjeno prvo zasedanje vrhovnega sveta fašističnega korporativnega predstavništva. Tirana je bila ob tej priliki okrašena z albanskimi in italijanskimi zastavami. Prihod kr. namestnika je pozdravilo 21 topovskih streljav. Velika množica je priredila namestniku manifestacije ter vzklikala kralju in cesarju ter Museo-kralju. Albanski namestnik je nato prečital prestolno besedo, ki so jo prisotni stoji poslušali.

Prestolna beseda izraža zadovoljnost, da je Albanija združena z Italijo in da ima fašistični ureditev. Nato navaja prestolna beseda vse, kar je vlada napravila za napredek Albanije.

Sv. oče predsedniku Poljske

Pariz, 17. apr. AA. Havas. Agencija Pat poroča, da je predsednik poljske republike sprejel včeraj v Angersu odpravnika poslov sv. Stolice pri poljski vladi msgr. Pacinija. Pacini je predal predsedniku poljske republike poslanico sv. očeta. V tej poslanici izraža sv. oče svoja očetovska čustva za poljski narod ter naglašja, kako mu je bodočnost Poljske draga. Sv. oče ni prenehal moliti Boga za Poljsko in njeno bodočnost. Poslanica se končuje z apostolskim blagoslovom za predsednika poljske republike in za ves poljski narod.

Albanija mora, pravi prestolna beseda, pospešiti hitrost dela, da bi nadoknadila vse ono v čemur je doslej zaostala na raznih poljih, posebno na gospodarskem in socialnem. Albaniji je istotako potrebno vzgojiti mladino v fašističnem duhu, ker bo to najboljša jamstvo za bodočnost.

Čitanje prestolne besede je bilo dolgo in toplo pozdravljeno. Nato so albanski ljudski svetniki položili prisego pred guvernerjem, ki je bil nato ponovno burno pozdravljen ob vzklikih kralju in cesarju, Mussoliniju in grofu Cianu zapustil dvorano.

V Italiji ni bilo protiangleških demonstracij

Bern, 17. apr. c. Švicarski tiskovni urad objavlja iz Rima novico, da italijanska vlada odločno zanika vesti, da bi se bile te dni v Italiji razvile kakršne koli demonstracije. Poročila tujih listov o tem niso resnična.

Zagrebska vremenska napoved: Toplejše in vetrovno.

Zemunska vremenska napoved: Pooblaščen v zahodnih krajih. Tam utegne biti tudi nekaj dežja. Jasno v večji vzhodni polovici. Nekoliko hladnejše na skrajnem severozahodu, toplejše pa v zahodnih krajih in na severu države.

Gospodarstvo

Dr. Ciril Zebot:

Za zaščito naroda in države

Dejstvo vojne, do katere smo zaenkrat sicer v odnosu nevtralnosti — in si želimo, da bi tako bilo do konca —, na katere razvoj pa smo žal prav tako brez vpliva, kot smo bili z ozirom na njene vzroke, povode in nastanek, bi nas moralo kot osebe, kot narod in kot državo tako preprečevalno zagrabiti, da bi velik del svojega osebnega življenja in vse naše narodno in državno življenje smotno in organizirano usmerili k enemu samemu velikemu namenu — zaščiti naroda in države. In to na vseh področjih. Vsi »minovni«, »normalni« nameni bi morali stopiti v drugo vrsto. Vsa »normalna« sredstva biti revidirana v odnosu do označenega edinega namena, ki ga po- etavlja dejstvo vojne:

1. Vse, kar kakor koli slabi in ovira moralno utrjenost in odpornost narodnega občestva v celoti ali katere njegovih celic, mora biti nemuslimno pri koreninah izpodreženo (bodisi v tisku, kinu, gledališču, v javnih lokalih, v delovnih središčih itd.).

2. Vse, kar bi v državljanskem življenju kakor koli utegnilo elatit, zmanjševati ali ovirati našo vojaško pripravljenost in silo, mora biti brez pardaona odpravljeno.

3. Vse, kar bi stalo na poti naši narodno-gospodarski uravnovesitnosti, naši socialni umerenosti in našemu gospodarskemu razmahu — mora biti odstranjeno.

Vse pa, kar našo narodno moralno strjenost in odpornost, našo vojaško pripravljenost in silo, pa našo narodno-gospodarsko delavnost in razmah ureja, vzdržuje in ukrepi — mora biti brez obotavljanja podvzeto.

Izgleda, da smo ostali najbolj brezbržni do vzporeditve našega narodnega gospodarstva k označenemu edinemu velikemu namenu, ki ga narekuje dejstvo vojne. Nekateri bi očitno želeli, da bi na tem odseku, ki ustvarja gnojne pogoje za doseganje označenega namena, privzeli načelo »normalnega« razvoja do ekrajne sile. To bi seveda bilo fatalno! Vojno gospodarstvo je postalo skrbno zamišljen sistem. Drugi narodi, celo Francija, so ga pripravljali že v mirnem času. Danes ko več ali manj vsi že v njem, tudi nevtralni, mi naj pa samo rado vedno prebiramo inozemske vojno-gospodarske članke, pri tem pa sami gospodarimo, kot da bi živeli na šesti celini?!

1. Draginski val in anarhija cen, ki se ju je moral takoj po izbruhu vojne nadejati sleherni narodno-gospodarski diletant, nas je zajel nepripravljeno. V kabinetih so sestavljali in spreminjali uredbe, šele sredni februarja smo dobili veljavni tekst uredbe o »nadzorstvu nad cenami«. Sistem nadzorstva pa še sedaj ni temeljito vpeljan. Najbrže ne bi bilo potrebno, da smo glede draginje v Evropi — na drugem mestu. Le kdaj bomo pri nas problem draginje prijeli tam, kjer ima vzroke? Ne pomaga druga, kot brez strahu naskočiti samo ponudbo in povpraševanje in to tako, da bomo z notranjimi ukrepi čim bolj kompenzirali, kar iz znanih razlogov pri zunanji trgovini uha na vplivni strani. Prof. Bilimović je v »Narodnem blagostanju« predlagal poseben sistem izvoznih taks in uvoznih premij. Gotovo bodo drugi gospodarstveniki vedeli še kaj svetovati. Seveda ne smemo odločevalni činitelji gospodarske politike čakati na članke v revijah. Tudi znanost je treba »mobilizirati«.

In kako je z mezdami? Koliko podjetij se lahko

v pogledu na naravnost med indeksi draginje vzporedi recimo s TPD? In kaj šele, če bi poleg draginje vzeli v obzir tudi moment konjunkturalne Uredbe o minimalnih mezdah ne zadoščajo. Ustaviti draginjo, kjer se to da, ustaliti cene in oblastveno prilagoditi mezde tej vsaj relativno ustaljeni ravni življenjskih stroškov. Tega ne zahteva samo zdrav narodno-gospodarski razvoj k označenemu namenu vojne časa, temveč tudi interes narodne moralne strjenosti in odgovornosti!

2. Vojna ni uvoza samo podražila, ga je tudi zmanjšala in ga utege tudi vrstno močno zredčiti. Saj smo n. pr. samo od prekomorskega uvoza odvisni za 2 milijardi evrov in lelo, kot ve poročati »Jugoslovanski kurir«. Iz tega izhaja nujnost po posebni usmeritvi narodno-gospodarskega razmaha (novih investicij) v smerih, ki jih nakazujejo padajoče uvozne krivulje, seveda ob pogojih, da gre za surovino ali proizvod, ki je nepogrešljiv, da so perspektive bližnjega dvigovanja uvozne krivulje malo verjetne in da so dane doma vsaj delne naravne osnove za tovrstno proizvodnjo. Muh enodnevne seveda ne bi smeli umetno pospeševati. Navedeni trije pogoji pa še niso zadostni. Ostanke še veliko vprašanje finan-siranja. Ne moremo na tem mestu podrobneje obravnavati tega problema.

Eno misel bi pa radi poudarili. Zadnjič je v »Privred. pregledu« bil objavljen lep članek o osnutku za oblastveno pospeševanje industrijske mobilizacije malih prihrankov. Členkar opozarja na raz- ečne investicijske izgleda, ki bi jih mogle auditi 3 do 4 milijarde malih prihrankov, ako bi jim javni red zajamčil v industrijskem plasiranju nekaj več ugodnosti in stabilnosti kot jim pa nudijo tezavirajoča, hračilne vloge in nalaganje v državne papirje. Ideja ni za omalovaževati, ker smo dežela malih ljudi in torej malih kapitalov. Sicer imamo pa v svetu vzgledov uspešne moderne finanjske tehnike več kot dovolj. Naj bodo težave še tako velike, načelo čim razsežnejšega gospodarskega razmaha mora obveljati. In to ne samo zaradi strahu pred stopnjevanjem podražanjem in hromitvijo uvoza, temveč tudi zaradi lastne notranje gospodarske moči same.

3. In kdo naj vse, danes razpršene gospodarske sile veže in usmerja k označenemu namenu v označenih smerih? Za vsestransko uravnano gospodarstvo gre. Za hitro odločanja gre. Za ukinitve vrste gospodarskih svobodstvin gre. Za elementarni namen gnojne zaščite naroda in države v vojnem času gre. Usmerjevalni in nadzorovalni činitelji bodo morali biti ne le večji strokovnjaki, temveč predvsem tudi odločni in nesebični. Diletantizem, sebičnost, neodločnost na vrhu bi mogli povzročiti, da bi zahtevani ukrepi ne vodili k namenu, v katerem leži njihov edini opravičljivi razlog. Poleg odločevalnih gospodarsko-političnih činiteljev, poleg izvrševalne birokracije, poleg ustaljenega sistema konzultiranja gospodarskih činiteljev samih, potrebujemo predvsem koordinacijo vseh znanstvenih strokovnih sil v narodno-gospodarski »možganski trust«, ki bo preučeval (posebno ad 2) in dajal pravočasno zanesljiva mnenja, pa tudi podobe.

Komur pa se vse to zde prazne besede, naj se oglasi in svetuje kaj stvarnega. Da pa je napočil čas, ko je narod in država treba predvsem gospodarsko in socialno resno zaščititi, v tem pa smo si najbrže vsi edini.

Proračun mesta Ptuja

Proračun izkazuje 3.176.100 din izdatkov in ravno toliko dohodkov. Od lanskega je manjši za 48.330 din. Primanjkljaj rednega prometa, ki ga je treba kriti z dokladi, trošarinami, taksami, pristojbinami in drugimi mestnimi davčninami, znaša 1.968.500 din, ter je za 78.590 din manjši od lanskega. Upoštevati pa je pri tem, da se je donos gradbenih taks v znesku 14.000 din prenesel v poseben proračun regulacijskega sklada. Proračun rednih dohodkov se je zvišal v primeri z lanskim proračunom za 30.260 din. Ta povečanje gre na račun nove pozicije 4. partije 7, ki vsebuje dohodke iz raznih zaostankov, plačil iz prejšnjih let in katerih pozicija znaša 60.000 din, ki v lanskem proračunu ni bila predvidena. — Materialni izdatki so se ne glede na izpadek rezijskih voženj zmanjšali za 66.670 din. Osebnih izdatki pa so se zaradi teh novih namestitvev (mestni kapetan, politično-upravni pripravnik in en policist) ter zaradi rod- binskih draginskih doklad in regulacije prejemkov po novem statutu zvišali za 93.340 din. — Na osebnih izdatkih se je izvršila tudi izprememba s tem, da so se uslužbenci mestnih podjetij, ki so predvideni kot pragmatični uslužbenci s pravico do pokojnine, izkazali v poziciji 6 partije 1 osebnih izdatkov, medtem ko so se delavci, ki vrše inkaso sejmskih in tržnih pristojbin, izkazali na poziciji 4 partije 1. — Partija za napredovanja in periodične poviske se je znižala za 16.400 din, zaradi nove regulacije prejemkov po novem statutu. Osebnih dohodkov pa se je morala zaradi zvišanih prejemkov zvišati za 2000 din. — Partija 5, nagrada pogodbenim uradnikom in dnevnicijem se je zaradi pregrupacij plač, kot je bilo prej omenjeno, znižala za 61.380 din. — Materialni izdatki za občo upravo so se znižali za 4500 din, izdatki za osebno in imovinsko varnost pa so se v toliko spremenili, da se je znižal prispevek gasilski četi za 12.000 dinarjev ter da se je pozicija za cestno razsvetljavo znižala za 19.000 din z ozirom na novi dogovor z Zadržno elektrarno, da nudi v proračunskem letu 1940/41 75.000 KW ur za javno cestno razsvetljavo brezplačno. Pozicija za obrambo pred napadi iz zraka in za zaščito dece se je povečala za 31.000 din.

Partija narodna prosveta izkazuje naslednje izpremembe: Podpora Glasbeni Matici se je znižala za 4000 din. Protituberkulozni ligi za 5000 din, prispevek raznim kulturnim društvom pa za 5000 din. Povečal se je prispevek za obvezno telesno vzgojo za 5000 din. K znižanju prispevka Protituberkulozni ligi je potrebno pripomniti, da se je pod partijo 13, pozicija 7 vnesel znesek 5000 din za zdravljenje tuberkuloznih. — Na partiji 10 je predvideno 66.000 dinarjev za amortizacijo posojila v znesku 600.000 dinarjev, ki je bilo lansko leto naito. Za vzdrževanje mestnih cest na partiji 11 se je zmanjšal kredit za 50.000 din, predvsem zaradi rezijskih voženj, ki se ne bodo več zaradi uravnave. Prispevek regulacijskemu skladu se je iz razlogov štednje znižal od 10.000 din na 2000. Partija narodno zdravje je povečana za 2000 din za nabavo razkuževalnega aparata ter za 15.400 din kot prispevek za šolsko polikliniko. Prispevek ubožnemu skladu se je moral zaradi stalnega naraščanja siromakov zvišati za 33.550 din. Podpora za dečji dom in svrhu letovanja otrok se je ukinila z ozirom na to, da

je za zaščito dece predviden kredit že na partiji 8. Kredit za zaposlitev brezposelnih in za javna dela se je znižal za 18.000 din z ozirom na javna dela, ki so predvidena na račun najeteja posojila. Ostale partije so se deloma znižale, ali pa so ostale neizpremenjene. Omeniti bi še bilo, da je za mestno kopalnico predvideno 28.000 din manj izdatkov, ker je pričakovati, da bo z montiranjem novega kotla za ta znesek dosežen prihranek na kurjavi. Glede izdatkov mestnih podjetij ni večjih sprememb. Na partiji 18 se je kredit za nepričakovane materialne izdatke zmanjšal za 10.000 din. To so v glavnem izdatki.

Dohodki mestnih trošarin in davčin imajo v zadnjih mesecih tendenco padanja, kar je deloma pripisati nezadostni kontroli deloma pa poslabšanja gospodarskega položaja mestnega prebivalstva. To je posebno opaziti pri trošarinah na vino, stojnini in uvoznini. — Predviden dohodek iz taks se je znižal za 14.000 din, kateri znesek se je prenesel v proračun regulacijskega sklada kot dohodek iz gradbenih taks. — Tudi dohodek iz najemnin v mestnih hišah bo predvidoma za 4000 dinarjev manjši, ker so se ukinila stanovanja v mestnem stolpu in so se prostori stavili Muzejskemu društvu brezplačno na razpolago. — Na partiji 7 dohodkov, pri dolgovanih dohodkih, se je predvidelo iz obresti naloženih glavnice za 15.000 din več dohodkov, ker je posojilo, ki je bilo najeto v lanskem letu, naloženo pri Mestni hranilnici ptujski, in se ne bo predvidoma to proračunsko leto v celoti uporabilo. V isti partiji je predvidena nova pozicija »Davčni in drugi zaostanki« v znesku 60.000 din, ki se bo dosegla z iztrgivanjem zaostankov iz prejšnjih let. — Dohodki mestnih gospodarskih podjetij so predvideni na večjo višino, posebno pri žagi, zaradi ugodne konjunkturo za žaganje lesa, pri pogrebem zavodu zaradi predvidene 20% povišanja cen pogrebcev II. L in I. in I. razreda ter za malenkostno vsoto pri mestnem kopalnišču. Znižani so dohodki priprave zaradi nezaračunavanja rezijskih voženj, klavnice in hladilnice zaradi nazadovanja klanja živine, ekonomije, ker je mestna občina nekaj zemlje določila za tekstilno industrijo in oznanjevalnega urada, kjer imajo dohodki tendenco padanja. — Trošarine, takse, odkupnina za ljudsko delo in druge davčnice ostanejo na isti višini kot do sedaj. Zaradi tega ostane tudi tekst pravilnika o pobiranju občinskih doklad, trošarin itd. z malimi korekturami v glavnem neizpremenjen.

Končni primanjkljaj v znesku 518.500 din se bo krit s 50% doklado na državne neposredne davke, t. j. zemljarino, pridobnino, družbeni davek, rentnino in uslužbenci davek. Višina doklade je neizpremenjena.

Nadalje so bili sprejeti naslednji sklepi: Z ozirom na dvig draginje in v smislu obstoja je pogodbe se mezde mestnega delavstva od 1. 4. t. l. zvišajo za 12,5%. — Prošnja mestnih babic za zvišanje podpore se odkloni iz razlogov štednje. — V kolikor je bila v preteklem proračunskem letu prekoračena pozicija proračuna mestnega ubožnega sklada glede rednih podpor mestnih revežev, se ima diferenca kriti iz pozicije za vzdrževanje hiralcev, kjer je kredit izostal. Na tozadevno vlogo Tujskoprometne zveze v Maribo-

ru in v zvezi s sklepom mestnega sveta od 30. 11. 1939 se sklene, da občina Ptuj prevzame jamstvo za kritje primanjkljaja Tujskoprometne pisarne v Ptuj za leto 1940 brez vsake omejitve. — Vsa društva, ki imajo v proračunu predvidene podpore, morajo začetkom leta predložiti mestni občini poročilo o svojem delovanju in finančnem prometu za preteklo leto. — Cene za pogrebe II. L in I. in I. razreda se zvišajo za 20% dosedanjih cen. — Proračun krajevnega šolskega odbora se zniža za 6000 din z ozirom na dosedanje prihranke, ki niso izkazani v proračunu krajevnega šolskega odbora.

Po obširni debati, v katero so med drugimi posegli župan dr. Remec in mestni svetniki gg.: Prapor, dr. Visenjak, Vimer, Potočnik in Alič, je bil glavni proračun z ostalimi gornjimi specialnimi proračuni s g l a s n o sprejet. — Sledile so druge točke dnevnega reda, od katerih je bila najvažnejša ureditev razmerja med mestno občino in Zadržno elektrarno v Ptuj, med katerima je bila sklenjena posebna pogodba.

Podpore izredno nadarjenim učencem

Ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen je podpisal pravilnik o podeljevanju podpor izredno nadarjenim učencem iz banovinskega proračuna. Namen tega pravilnika je, da se podeljujejo podpore izredno nadarjenim učencem, ki bi se drugače zaradi pomanjkanja sredstev ne mogli šolati, da morejo dovršiti strokovne, srednje in visoke šole ter na ta način razviti svoje posebne zmožnosti ter jih potem uveljaviti v korist slovenskega naroda in države. Kr. banska uprava postavlja vsako leto v banovinski proračun potreben znesek za vzdrževanje podpirancev iz prejšnjega leta in tistih, ki se za pričetek šolskega leta na novo izberejo.

Postopek je v glavnem naslednji: upraviteljska ljudskih šol sporoči po okrajnih nadzornikih vsako leto potrebne podatke o izredno nadarjenih in revnih ljudskoškolskih učencih 4. in 5. razreda. Za prijavljene pošljejo tudi potrebne listine. Nato izbere prosvetni oddelek izmed predlaganih tretjino in pokliče odbrane na psihotehnično preizkušnjo, ki jo izvrši banovinska poklicna posvetovalnica. Nato sprejme ban po predlogu prosvetnega oddelka določeno število učencev za banovinske podpirance in vsakemu odredi višino mesečne podpore v bodotem šolskem letu. Po potrebi se določi posameznim podpirancem tudi vrste šole. Za podpiranca lahko sprejme ban tudi učenca meščanske, srednje ali strokovne šole, ki kažejo izredno nadarjenost v tej ali oni panogi znanosti, umetnosti, gospodarske ali sicer javnega življenja, a je tako revni, da s lastnimi sredstvi ne bi mogel nadaljevati študij in svojih zmožnosti popolnoma razviti.

Zvišanje cen

Kr. banska uprava je odobrila tvrdki »Pekate«, tovarna testenin, d. z. o. z., Ljubljana, da sme prodajati testenine kakovosti »extra«, proste za 0,80 din pri kg na 740 din, testenine kakovosti »Jajčje«, proste, za 0,80 din pri kg na 940 din, testenine kakovosti »Jajčne«, v celof, vrečah za 0,80 din pri kg na 1530 din, za blago v belih zavitkih za 0,60 din pri kg, za blago v modrih zavitkih za 0,60 din pri kg, za blago v kartonih pa za 1 din pri kg na debelo.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Kupčije z nepremičninami so še vedno živahne. Veliko je povpraševanje, mnogo je tudi ponudb. Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je od 17. t. m. v aprilu zaznamenovala že 72 kupnih pogodb za celotno kupninsko vrednost 2.621.020 din. Navajamo tu le najvažnejše prenose lastninske pravice, ki se nanašajo na nepremičnine v mestu in okolici.

Sirk Josip, geometer, Ljubljana, Poljanska cesta 44, je prodal Jakobu Skubicu, šolskemu upravitelju v Hrušici pri Ljubljani in njegovi soprogi Olgi pare. št. 110/5 k. o. Poljansko predmestje v izmeri 659 m² za 39.540 din.

Medved Dušan, trgovec v Ljubljani, Ziljskega ulica 3, in gđ. Medved Mira, zasebnica od tam, sta prodala Ludviku Korčetu, trgovskemu zastopniku v Ljubljani, Rožna dolina, Cesta V/18, parcelo št. 484/13 in št. 484/14 k. o. Zgornja Šiška v skupni izmeri 1.223 m² za 61.150 din (m² je bil po 50 din).

Juvan-Polokar Marija, posestnica, Ljubljana, Petričeva ulica 7, je prodala Marici Šašlevi, zasebnici v Ljutomeru, nepremičnino vlož št. 330 k. o. Udmat (hiša št. 7 v Petričevi ulici s pritliklino) za 310.000 din.

Felber Henrik, trgovski zastopnik, Ljubljana, Podmilščakova ulica 49, je prodal Viktorji Šobru, trgovcu, Ljubljana, Gorupova ulica 4, nepremičnino vlož št. 978 k. o. Spod. Šiška za 390.000 din.

Anton baron Codelli je prodal Jagodien Jožetu, Ljubljana, Zadržna ulica 8, pare. št. 841/18 k. o. Štepanja vas v izmeri 400 m² za 20.000 din.

Pečnik Lovro, posestnik, Ljubljana, Vodovodna cesta 77, je prodal Josipu Cimpermanu, posestniku, Ljubljana, Močnikova ulica 3, nepremičnino vlož št. 633 k. o. Spod. Šiška (hiša z dvoriščem) za 150.000 din.

Bavcon Maks, posestnik, Ljubljana, Lavričeva ulica 6, je prodal Fanki Gjurovi, posestnici, Ljubljana, Svetosavska ulica 20, in njenim nedoletnim otrokom Janku, Josipu in Mariji pare. t. 108/28 k. o. Kapucinsko predmestje v skupni izmeri 597 m² za 80.000 din.

Mestna občina ljubljanska je prodala Antonu Fuchsu, posestniku, Ljubljana, Gosposvetska c. 16, pare. št. 110/5, 110/6 in 60/4 k. o. Gradiško predmestje v skupni izmeri 211 m² za 40.000 din.

— Osebam, ki se ne morejo zadostno gibati, pa trpe zaradi tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefov« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku. Ogl. reg. S. br. 307/4/33.

Gradnja interneta banovinske kmetijske šole v Poljčah. Kr. banska uprava v Ljubljani razpisuje za oddajo II. skupine obrtniških del pri gradnji interneta banovinske kmetijske šole v Poljčah prvo licitacijo za 4. maj.

Natečaj za uradniška mesta v ravateljstvu za zunanjo trgovino. Minister trgovine in industrije je razpisal natečaj za 6 mest uradniških pripravnikov za VIII. položajno skupino (z fakultetno izobrazbo) za ravateljstvo za zunanjo trgovino. Kandidati se imajo prijaviti ravateljstvu do 30. aprila, sprejemni izpiti pa bodo 21. do 27. maja.

Občni zbori: Šentjanski premogovnik And. Jakil, d. d. Krmelj, 27. aprila ob 11, Premogokopna družba »Belokrajina« v Črnomlju, 27. aprila ob 10 v Krmelju.

Urad za kontrolo cen, Agencija »Jugoslovanski kurir«, ki izhaja v Beogradu, prinaša, da ima urad za kontrolo cen, ki posluje v Beogradu, samo tri uradnike in sicer 1 šefa in 2 uradnike. Niso pa še urejeni uradniški razmerja vseh treh oseb. Glavna kontrola je namreč razveljavila odlok ministrstva trgovine in industrije, ki se nanaša na reguliranje uradniškega in materialnega položaja namestencev urada za kontrolo cen. Poleg tega je glavna kontrola razveljavila odlok ministertva trgovine in industrije, ki se nanaša na zakupnino in nakup pisarniškega materiala, potrebnega uradu za kontrolo cen.

Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je začelo posloovati dne 1. aprila, ni pa še do danes urejeno vprašanje njegovega dela. Pravijo, da ni mogoče priti do sporazuma, kdo naj bodo načelniki posameznih oddelkov: za uvoz, izvoz, trgovineka pogajanja in administracijo.

Razdelitev bombažnega predvra. Dne 19. aprila se sestane pri ravateljstvu za zunanjo trgovino Posvetovalni odbor za tekstilno industrijo pri ministertvu trgovine in industrije in sicer sekcije za bombaž. Na tej seji bodo dokončne razdeljene razpoložljive količine bombažnega predvra.

Jugoslovansko jeklo, d. d. ima občni zbor v Sarajevu, dne 5. maja. Na dnevnem redu je razprava o računskem zaključku za 1938—1939 in ekspanje o čistem dobitku za 1938—1939.

Potrjena poravnava: Feldin Mirko, trgovec v Mariboru, Aleksandrova cesta 13, za 40% v 10 enakih mesečnih obrokih.

Vpisi v trgovinski register: Fr. Brear, trgovina z mešanim blagom na drobno itd., lastnik Brear Franja, Kopirni zavod »Papirole«, lastnik Ivan Lovrenčič, obe firmi v Ljubljani.

Borze

Dne 17. aprila 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 8.061.900 din, na belgrajski 5.090.000 din. V efektivih je bilo prometa na belgrajski borzi 730.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt	153.90—157.10
Pariz 100 frankov	86.95—89.35
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.—
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.—
Amsterdam 100 goldinarjev	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg	743.00—755.—

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	190.15—193.85
Pariz 100 frankov	107.49—109.79
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.—
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 goldinarjev	2900.55—2938.55
Bruselj 100 belg	917.65—929.65

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solon 100 drahem	30.95—31.85
----------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solon 100 drahem	31.65—32.35
Sofija 100 levov	97.20—98.80

Curih. Belgrad 10.—, Pariz 8.79, London 15.50, Newyork 44.—, Bruselj 74.80, Milan 22.45, Madrid 45.—, Amsterdam 236.75, Berlin 178.37, Stockholm 105.625, Sofija 5.50 blago, Budimpešta 79.50 blago, Atene 3.20 blago, Carigrad 3.55 blago, Bukarešta 2.25 blago, Helsingfors 8.50 blago, Buenos Aires 102.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—438

v Belgradu 428—429.25

v Zagrebu 435 blago

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 97.99, agrarji 51—52, voj. šk. pr. 435—438, begl. obvl. 76—77, dalm. agr. 69—70, 8% Bler. pos. 98—100, 7% Bler. pos. 90—92, 7% pos. Drž. hip. banke 99 do 100, 7% stab. pos. 94—96. — Delnice: Narodna banka 8.000—8.200, Trboveljska 245—250.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 96—100, voj. šk. pr. 435 blago, begl. obvl. 76 blago, dalm. agr. 69.50 blago, 4% sev. agr. 50 denar, 6% sum. obveznice 66 denar, 8% Bler. pos. 99 denar, 7% Bler. pos. 90.50 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. pos. 92 denar. — Delnice: Narodna banka 8000 blago, Priv. agr. banka 195 blago, Trboveljska 243—245 (243, 245), Gutman 52—60, Sladk. tov. Osijek 200 denar, Isis 31 denar.

Belgrad. Drž. papirji: agrarji (53.50), voj. šk. pr. 427.50—428 (433, 428), begl. obvl. 75—75.50 (75.50), dalm. agr. 67.50—68.25 (68.50), 4% sev. agr. 50.50—51.50, 6% sum. obvl. 68—69.50, 8% Bler. pos. 100.75 blago (100.25), 7% Bler. pos. 91—91.75 (91.50), 7% pos. Drž. hip. banke 102 denar. — Delnice: Narodna banka (7.900).

Žitni trg

Novi Sad, Pšenica: bač. okol. Novi Sad g. bač. 260—262, sremska 258—260, slavonska 259—261, g. banaška 260—262, bačka ladja Tisa 263.265. — Oves: sremski 194—196, slavonski 196—198. — Koruza: bač. in bač. par. Indijca, Vršač 248—205. — Moka: bač. in banaška 6g. 810—830 (830, 2) 350 do 360; 5g. 330—340; 6g. 310—320; 7g. 280—290; 8g. 180—185. Sremska in slavonska 6g. 835 do 8

Podmornica - najbolj nevarno pomorsko orožje

Združenje bivših mornarjev bo priredilo danes ob 20 v dvorani Delavske zbornice nazorno in zanimivo predavanje o podmornicah. To orožje ima tudi v sedanji evropski vojni odlično vlogo v borbah na morju in zato skoraj ni dneva, da ne bi brali v časopisu o junaških napadih ali pa še bolj junaških koncih podmornic. Večina naših čitateljev pa le slabo pozna ustroj in delovanje podmornic, zaradi tega prinašamo v zelo skrajnem izvleku nekaj misli iz predavanja predsednika Združenja, g. Rudija Štrusa, ki je vso svetovno vojno prebil v službi na podmornicah. Nemogoče je seveda v tiskani besedi ponazoriti razlago strokovnjaka, še manj pa orisati dogodivščine in najrazličnejše spomine starega pomorščaka. Skušali pa bomo podati osnove za razumevanje delovanja podmornic.

V zadnji svetovni vojni

Zadnja svetovna vojna je šele spopolnila podmornice tako zelo, da so mogle odločilno poseči v bitke na morjih in usodno onemogočiti promet trgovskih ladij. Tedaj je bilo zgrajenih več različnih tip in so si posebno Nemci nabrali toliko izkušenj, da niso gradili le za tedanje razmere normalnih 600 tonskih podmornic, ampak tudi mnogo večje, skoraj podmorske križarke, kakor tudi 80-tonske podmorniške pritlikavce, ki so se dobro obnesli. Med svetovno vojno je bilo deset takih malih podmornic prepeljanih tudi v Pulj. Ob koncu svetovne vojne so Italijani v Pulju zasegli 6 takih podmornic, ki služijo še sedaj kot šolske podmornice. Ti pritlikavci so bili dolgi le 30 m in imeli širino dva metra. Njihova posadka je štela 12 do 13 mož. Oborožene so bile s topom 37 mm ter so imele v torpednih ceveh vsega skupaj le dva torpoda, na krovu pa dve strojici. Dieselovi motorji, ki so jih gnali nad vodo so razvijali 60 konjskih sil, pod vodo pa je gnil podmornico elektromotor za 75 konjskih sil. Prav zaradi tega so te pritlikave podmornice imele le majhno hitrost, in sicer nad vodo 7-8 milj na uro, pod vodo pa le 3 milje na uro. Tudi v sedanji vojni gradi Nemčija v glavnem le manjše podmornice, ker so prvič hitro zgrajene, drugi pa ne zahtevajo veliko gradiva in veliko moštva, po učinkovitosti pa ne zaostajajo mnogo za večjimi podmornicami.

Podmornice prvega razreda

Povojna doba je ustvarila splošen tip podmornice prvega razreda, ki ima skoraj v vseh državah okrog 1200 ton. Približno polovico manj ton imajo manjše podmornice drugega razreda. Tudi naša država ima le podmornice prvega razreda, kakor so »Hrabri«, »Smeli«, »Nebojša« in »Osvetnik«. Te podmornice so dolge okrog 80 do 90 m, široke 5-7 m in imajo 50-60 mož posadke. Močno so oborožene in imajo po 6 lansirnih cevi za torpode: 6 torpedov je pripravljenih v ceveh, 12 jih pa še čaka na skladišču v podmornici. Poleg strojice ima vsaka na krovu tudi po dva 10,5 cm brzostrelna topa. Taka podmornica gre lahko v globino 120 m in ima stroje, ki premorejo okrog 3000 konjskih sil. Z njimi dosega nad vodo hitrost 20 milj na uro, pri kombinirani uporabi Dieslovega motorja in elektromotorja pa dosega celo hitrost 23 milj na uro. Hitrost podmornice pod vodo znaša 15 milj na uro. 1200 tonska podmornica ima vsaka 8-10 ločenih prostorov. Kot pogonsko sredstvo ji pri vožnji nad vodo služi nafta. Popolnoma opremljena podmornica vzame tega goriva s seboj lahko 170 ton, pitne vode pa 13 ton. Prav zaradi tega ima tudi akcijski radij do 8000 km.

Glavne naprave podmornice

Vsaka podmornica se v svojem ustroju bistveno razlikuje od drugih ladij po pripravah, ki jih ima, in po namenu, ki ga mora doseči. Najvažnejše naprave, ki jih mora imeti sleherni podmornica, so naslednje: 1. naprave za potapljanje, 2. periskop, 3. dvojne strojne naprave, 4. naprave za črpanje stisnjenega zraka, 5. stroje za zračenje in 6. priprave, ki omogočajo mornarjem dihanje in s tem življenje v neprodušno zaprti podmornici ter tudi reševanje v primeru, če se podmornica ponesreči.

Potapljanje

Potapljanje v globino do 120 m ali celo do 160 m zahteva popolnoma svojstven način graditve podmornice. Zato ima vsaka podmornica dva oboda. Njen notranji vodotesni obod je močan železen valj, ki se proti obema koncema zožuje. Na ta okrogel valj je zgrajen zunanji obod iz tenke pločevine, ki daje podmornici značilno zunanjo obliko. Brez zunanjega oboda bi bila podmornica kaj zelo podobna veliki jekleni cigari. Naprave za potapljanje so deloma v vodotesnem jeklenem valju, deloma pa tudi izven njega. Te naprave so veliki tanki, v katerih je, kadar plava podmornica nad vodo, zrak. Kadar se hoče podmornica potopiti spustijo v tanke vodo. Tanki, ki so postavljeni zunaj vodotesnega jeklenega oboda, pospešujejo potapljanje in podmornice najmodernejše konstrukcije se morajo potopiti v 5-10 sekundah. Nekako v sredi ima podmornica varnostni tank. Ta ji služi za dviganje iz vode. Je tako velik, da je treba samo njega izprazniti in napolniti z zrakom, pa že splava podmornica na površje. Pod njim, torej na nekako najnižji točki podmornice, je na zunanjem obodu pritrdjena še tako imenovana svinčena kobilica; brez te se podmornica sploh ne more potopiti, če tudi so napolnjeni vsi tanki z vodo. Za primer nesreče podmornica lahko svinčeno kobilico odvrže, zaradi česar se razbremeni in lažje priplava na površje. Periskop je oko podmornice, dolga jeklena cev, ki gleda iz vodotesnega jeklenega oboda in se da premikati navzgor in navzdol in tudi obračati. Če plava podmornica pod vodo le 10 m globoko, moli periskop iz vode in poveljnik podmornice lahko s pomočjo posebnih optičnih naprav, ki so zgrajene v periskopu, opazuje, kaj se godi na morju okrog in okrog podmornice.

Strojne naprave

Strojne naprave ima podmornica dvojne. Nad vodo vozi z dvojnimi Dieslovimi motorjem na surovo olje. Najmodernejše podmornice imajo Dieslove motorje do 6000 konjskih sil. Zaradi tega zavzemajo te strojne naprave približno vedno eno tretjino vsega prostora v podmornici. Pod vodo žene podmornico elektromotor, navadno za okrog 3000 konjskih sil. Električni tok za elektromotor dobiva podmornica iz ogromnih akumulatorskih baterij, ki so nameščene vedno v spodnji polovici podmornice, torej nad pravim podom podmornic.

ničnih prostorov. Akumulatorska baterija ima navadno tri skupine, od katerih ima vsaka 111 členov, ki tehtajo vsak po 470 kg. Ker uporabljajo na podmornicah težke svinčene akumulatore, je celotna teža baterije ogromna in dosega 120 do 150 tisoč kg, premore pa zato seveda do 55.000 amperovskih ur.

Preskrba z zrakom

Naprave za stisnjeni zrak so črpalke, s katerimi lahko podmornica kadar vozi nad vodo, napolni številne bombe za stisnjeni zrak. Črpalke so dvojne. Ene zamorejo stiskati zrak do 180 atmosfer, druge pa do 100 atmosfer. Kadar hoče podmornica zapluti na površje, izpiha s stisnjenim zrakom vodo iz varnostnega tanka. Ventilacijske naprave služijo za odstranjevanje slabega zraka in za črpanje čistega, kadar plave podmornica nad vodo. Po vseh prostorih vodi ventilacijski jašek, ki se končava nad površinskim mostičem, torej čim višje. Preden se podmornica potopi, vedno vse prostore temeljito prezračijo, potem pa tudi načrpajo v podmornico toliko zraka, da je v njej večji zračni pritisk, kakor zunaj. Ko je podmornica zaprta in ima zno-

traj zračni nadpritisk, lahko ugotovijo že pred potopitvijo, če je res popolnoma neprodušno zaprta. Če nadpritisk namreč pada, je to znamenje, da zrak nekje uhaja iz podmornice in da se seveda ne sme potopiti.

Kadar vozi podmornica pod vodo, se zrak v njej hitro kvari. Zato nosi podmornica s seboj tudi bombe s kisikom, dalje tako imenovane kalipatrone za čiščenje zraka in naprave za ozoniracijo zraka. Vsak človek porabi na uro 40 l kisika. Da ga v podmornici ne zmanjka, ga naprave avtomatično dovajajo iz bomb. Po dveh urah vožnje pod vodo začnejo že dodajati zraku kisik, po šestih urah vožnje pod vodo pa morajo tudi že začeti s čiščenjem zraka v kalipatronah. Razumljivo je, da so na podmornici tudi vse najrazličnejše varnostne in reševalne naprave. Vsaka podmornica ima svoj zaščitni prostor, v katerem so potapljaške rešilne naprave. Iz tega prostora mostvo tudi lahko zapusti podmornico, če se sama ne more dvigniti. Je še vse polno drugih varnostnih naprav, vendar je značilno, da kljub vsej skrbi devet desetih ponesrečenih podmornic sploh niso našli. Kdor se zanima za podrobnosti, naj pride poslušati današnje zanimivo predavanje v Delavsko zbornico.

+ Msgr. Anton Berlot

Msgr. Anton Berlot, ki je v Gorici zadnji ponedeljek po daljšem bolehanju mirno zaspal, je bil najstarejši in vodilni cerkveni dostojanstvenik primorskih Slovencev. Bil je skromen in bil duhovnik, zaradi svojega poštenega značaja, iskrene moštosti in globoke, jasne uvidnosti pa priznan vodnik in svetovalec slovenske duhovščine in ena najbolj krepkih osebnosti v življenju slovenske manjšine.

Rodil se je 12. januarja 1860 v prikupni gorski vasi Vrh nad Kanalom iz krepkega kmečkega doma. Šolal se je v Gorici, kjer je obiskoval gimnazijo in bogoslovje, in je bil posvečen v mašnika 1. 1884. Šest let je kaplanoval v obsejni gorski fari Podmelec. Tam je s posebno ljubeznijo skrbel za mladino in je postal v šole več nadarjenih dečkov, od katerih so nekateri zdaj že zaslužni duhovniki. Tu je ustanovil bralno društvo »Zavednost«, ki je v tedanji čitalniški dobi pod njegovim vodstvom živahno delovalo in budilo.

Iz Podmelca je odšel za vikarija v prijazno vas Srednje nad Ročinjem. Tu se ljubeznivega in modrega dušnega pastirja starejši rod še živo spominja. S tega nekdanjega obmejnega pogorja je našel tudi zveze s sosednimi beneškimi Slovenci, katerim je dal marsikatero zdravo pobudo.

S Srednjega je krenil za župnika na vinorodno Vogersko, kjer je razvil vse svoje bogate sile v dušnem pastirstvu in v združništvu. Skupaj s šempetrskim kaplanom Josipom Ličanom in županom Francem Cerničem je ustanovil »Ljudsko posojilnico v St. Petru pri Gorici, ki še sedaj vzorno posluje. Na njegovo pobudo je posojilnica kupila veliko posestvo grofov Lanthieri na Vogerskem in ga parcelirala med domačine, za kar so še danes Vognri in Šempetrci g. Berlotu hvaležni. V tej dobi je župnik Berlot z vsem svojim ugledom podprl mlado katoliško gibanje, ki je pod

idejnim vodstvom dr. Josipa Srebrničarja in takratnega kateheta Ivana Rejca zajelo Gorisko.

L. 1908. ga je nadškof Sedej imenoval za dekana v Kanalu ob Soči, v rojstno župnijo. Dekan Berlot je tu globoko posegel v farno življenje. Ustanovil je Marijino družbo, olepšal farno cerkev in prav uspešno vodil Okrajno posojilnico. Svetovna vojna ga je ustavila sredi dela. Ko je izbruhnila, je daljavovidni dekan s priizne naznanil: »Naše kraje bodo zasedli Italijani, priporočam vam, da jih sprejmete dostojno kot zavedni Slovenci.« Kot dober pastir je šel s svojimi župljani v begunstvo in je bil do 1. 1918 župnik v begunskem taborišču v Brucku ob Leiti. Koliko solza je v teh strašnih letih jetništva in lakote otrl nje-gova dobrotna roka!

Po vojni se je vrnil v Kanal na razvaline — in je z jeklenim optimizmom začel spet graditi cerkev in farno občestvo. A čez tri leta ga je nadškof Sedej povabil, naj prosi za mesto stolnega kanonika v Gorici in v decembru 1921 je bil že ustoličen na to častno mesto. Modremu duhovniku in značajnemu Slovincu se je sedaj odprlo širše polje za plodno in važno delo. Bil je upoštevan svetovalec nadškofa Franciška Borgia Sedeja. V hudi stiski, ko sv. Stolci cerkvene razmere v Julijski Krajini niso bile še jasne, je msgr. Berlot, ki je užival splošno zaupanje duhovščine, več let posredoval v Rimu za naravne pravice slovenskih katolčanov v cerkvi. Bil je zato osebno pri papežu Piju XI. Z vso dušo je ljubil Cerkev in ta ljubezen ga je bodrila v delu za obrambo naših cerkvenih pravic. Pa tudi do svetnih oblastev je bil lojalen in je v vseh borbah le živo želel, da pride do pravičnega sporazuma in sožitja med obema narodoma v Julijski Krajini.

L. 1927. je msgr. Berlot prevzel vodstvo slovenske katoliške skupnosti na Goriskem. Bil je predsednik dijaškega zavoda »Alojzijeveci« v Gorici, predsednik nadzorstva »Zadružne zveze« v Gorici do njenega razpusta, predsednik »Goriške Mohorjeve družbe« do smrti, skozi trinajst let. Velikansko je bilo delo, ki ga je izvršil za slovenske dijake osebno in kot član škofijske komisije za semenišča. Odlično je deloval tudi pri katoliškem tisku kot predsednik konzorcija nepozabne »Goriške Straže« in predsednik konzorcija »Katoliške tiskarne« v Gorici. Še jeseni 1938 je pokojni zastavil vso energijo, da se je slovenski verski mesečnik »Kraljica svetogorska« razširil po vsej Julijski Krajini. V zgodovini slovenske prosvete bo msgr. Berlot ostal zapisan kot vnet, požrtvovalen pobudnik.

V dobi, ko se zaradi zmede pojmov in pomankanja značajnosti svet ruši, je stal msgr. Berlot, ožarjen s preprosto modrostjo pobožnega duhovnika, trdno kakor hrast, zgled in spodbuda ti-sočnim. Njegov neizčrpen optimizem, njegova globoka vera v zmago božje pravice in nezmojlivo zaupanje v življenjsko moč slovenskega ljudstva so bile živ studenec njegove ustvarjalne delovne sile. Msgr. Berlot je odšel v večnost na prelomu dveh dob z veliko vero v srcu: Pravica mora zmagati! Naj njegov duh zaupanja v božjo pomoč in moške značajnosti živi med primorskimi Slovenci in naj vodi naš rod v svetlejšo zarje! Skromni služabnik Cerkev in ljudstva, ki si se svetniško pripravljaj na smrt, moli za svoj rod, ki Te bo častil v svetlem, nepozabnem spominu!

Važno je, da zobe temeljito

očistimo ne samo zjutraj,

ampak tudi vsak večer,

predno gremo spat.

Chlorodont
zobna pasta

Slovenci v Osjeku

V Osjeku že tretje leto deluje Slovensko prosvetno društvo, ki je do zadnjega občnega zbora (28. I. 1940) štelo 44 članov. Novoizvoljeni odbor s predsednikom Julijem Toporišem na čelu pa si je zadal nalogo, da organizira v prosvetnem društvu vse v Osjeku živeče Slovence. Razvil je vsestransko delovanje in res je v tem kratkem času narastlo število članov na 100. Društvo do meseca marca sploh ni imelo svojih prostorov ter se je potikalo iz ene gostilne v drugo, s 1. marcem pa je vzel v najem skromne prostore v zasebni hiši, kjer se člani društva nemoteno shajajo na članske sestanke, odbore seje, diletantske vaje in tako dalje.

V dvorani gostilne Bendečkovič je društvo imelo prav lepo prireditev, doslej eno največjih društvenih prireditev. Spored je bil prav pester: petje, tamburanje, deklamacija, burka v enem dejanju »Jezični dohtar« (režiral g. Toporiš), dva kupleta, ki ju je prav lepo zapel g. Toporiš, sledila je prosta zabava s šaljivo pošto, licitacijo živega preščka itd. Vsa prireditev je potekla v lepem razpoloženju in priskrbi domačnosti, tako da so vsi odnesli domov prijetne spomine in najboljše vtise. Vsi so izrazili željo, da bi društvo čimprej spet pripravilo tako prireditev. Moralni in tudi materialni uspeh te prireditve je bil na višini, obisk pa tako velik, kakor ga nihče ni pričakoval. Mnogi gostje so se morali vrniti domov, ker niso dobili prostora. Zato je društvo sklenilo, da bo v bodoče imelo svoje prireditve v večjih prostorih. Svoje društvene prostore pa ima društvo: Osjek III. Riječka ul. 7.

Smrt vzorne služkinje

Dne 16. aprila je Gospod poklical k sebi **Marijo Kosir**, ki je služila v državni bolnišnici celih 27 let. Rodila se je leta 1882 v Laškem. V službo je vstopila v takratno deželno bolnišnico 1. 1913. Bila je vzor služkinje, izredno požrtvoval. in uslužna. Ni gledala na uro, če je bilo potrebno je žrtvovala velik del noči ne da bi ji kdo zapovedal ali samo želel. Sama je videla delo in sama je gledala, da ga je dovršila.

Njena dolžnost je bila presenetljiva. Njeno tako dobrohotno oko je videlo tudi take malenkosti, ki bi jih od služkinje ne bi mogli pričakovati. Vedno je imela pripravljene ooveze in zdravila za morebitne male poškodbe, ki so pri tako velikem obratu v pralnici, sušilnici in likalnici skoraj neizogibne. Prva pomoč je bila vedno pri njej. Takoj je videla, če je bil preprih in kdo od njenih sodelavcev razgret. Skoraj bi smeli reči, da je sama čutila, če so koga bolele noge ali ga je mučila velika utrujenost. Za vsakega je imela dobro besedo. Znala je poučiti, tolažiti pa tudi pokarati. Bila je materinskega srca za ubožce. Veliko je razdelila od svojih prihrankov. S svojim skromnim zaslužkom je podpirala 2 dijake v nadi, da jih bo mogoče videla pred oltarjem.

Tisti dan pred smrtjo je prosila za nekaj ur dopusta. Šla je, da je nakupila vse potrebno za majniški oltar in kar ji je še preostalo časa, je delala umetne cvetlice za lursko Marijo na bolniškem vrtu. To je bilo njeno zadnje delo. Drugi dan ob trideset na 5 je vstala in se napravila, da gre k sv. maši, se je zgrudila ob postelji. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je trideset ure pozneje izdihnila. Šla je domov.

Ti, dobra naša Marija, kako smo Te vsi ljubili! Ko Te gledamo med cvetjem, slišimo Tvoje besede, ki si jih tolikokrat ponavljala. »Bog bo še pomagala! Počivaj blaga duša, spočij se na božjem Sreč! Našemu dragemu narodu pa izprosi še veliko takih dobrih deklet kot si bila Ti!

Ribe pležajo po drevesih, rastline pokašljeajo

Nekaj zanimivosti iz božje narave

Vsakomur je znano, da ptiči letajo, ribe plavajo in da se kače plazijo. Da pa je to lahko tudi drugače, vidimo na raznih primerih v naravi, od katerih jih bomo nekaj našli.

Ptič kivi-kivi, ki živi na Novi Zelandiji, nimaj skoraj nič perutnic. Zaradi tega so mu prirodopisci dali ime »Apteryx«, kar bi se reklo po naše »brez krila«. Je nekoliko večji od našega petelina. Ker nima kril, ne more leteti po zraku, zato pa zna silno hitro teči po tleh.

V azijskih vodah živi riba po imenu »Anabus Scandense«, ki ima zelo čudne navade. Kadar se zaradi vročine posuši voda, v kateri je dozdaj živel, zleze na breg in potuje po deželi, dokler ne naleti na drugo vodo. V glavi ima labirintne celice, v katerih nosi s seboj precej vode, ki varuje njene skрге pred osušitvijo. Riba more živeti teden dni brez vode.

Ribo, ki pleza po drevesih, poznamo na otokih malajskega arhipela. Ta riba, ki so dali ime »Periophthalmus Schlosseri« pleza na drevesa in lovi na njih žuželke. Pri plezanju si pomaga z dvema zadnjima plavutima, ki jih uporablja kakor noge in si z njuno pomočjo izredno hitro pomaga kvišku.

V kraljestvu flore najdemo rastline, o katerih si znanost se ni na jasnem, ali bi jih smatrala za živali ali za rastline. V tej skupini je posebno zanimiva tako imenovana »pokašljujoča rožica«, ki raste v tropskih deželah. Če pade na liste te rastline prah, potem ga rastlina s svojimi dihalnimi organi odpihne v zrak. Pri tem je slišati zvoke, ki so podobni zamolklimu pokašljevanju.

Iz dežele fjordov: Fjord Norangs — na severozapadni obali Norveške.

Drobne novice

Koledar

Cetrtek, 18. aprila: Antia, muč.; Apolonij, m. Petek, 19. aprila: Leon IX., papež; Konrad Askulski.

— Slovesno odprtje spominske plošče školu Gnidovec. V nedeljo 14. t. m. je doživelu Skopje lepo spontano slovesnost. Mnogi ugledni in iskreni častniki, pok. škopskega škola Gnidovec so se zbrali v Zavodu sv. Jožefa, da prisostvujejo odkritju plošče mnogozasluznega pok. nadpastirja škopske škofije. V novi kapeli sv. Jožefa je bila sv. maša in so peli zavodski gojenci. Prizidal je predsednik uprave msgr. A. Kordin in je govoril o krščanski ljubezni, ki more edina rešiti človečanstvo od propada. Dobrota do bližnjega bo premagala svet in ga pripeljala nazaj k Kristusu. Po sv. maši je pred vzhodom odkril spominsko ploščo direktor I. Hrv. hranilnice v Skopju g. L. Klimek s krasnim govorom. Poudarjal je zasluge pok. škola Gnidovec, ki so nadčloveške. Spomin na svetega škola živi med ljudmi, kakor da ni umrl. Njegovo delo bo na našem jugu trajno. Med njimi zavzema najlepše mesto Sirolišče sv. Josipa, kjer se vzgajajo siromašni otroci za dobre sinove sv. Cerkve in države. Mestno poglavarstvo je zastopal šef saniteta g. dr. Joksimović. Zvečer je bila slovesna predstava v gledališki dvorani katoliškega doma. Dvorana je bila polna prijateljev in karitativnih delavcev. Bil je kap. vikar g. V. Zakrajšek in vsi duhovniki v Skopju, direktor francoske šole g. Charles Doerr z gospo, šef oddelka pri finančni direkciji g. dr. A. Matelič in mnogi drugi naši uradniki in uslužbenci in zlasti mladine. Otroci so lepo igrali novo igrano »Sveta družina v Nazaretu«.

— »Čase štev. 7« bo izšel prihodnji teden. Uprava revije prosi vse naročnike, da poravnajo naročnino, če tega še niso storili.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!
Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim česče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna **ono z rdečimi srci!**

Prospecte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

— Razpis zdravniškega mesta. Okrožni urad za zavarovanje delavcev in Ljubljani razpisuje mesto specialista za psihiatrijo in neurologijo v svojstvu zdravnik-uradnika za 3urno dnevno ordinacijo v uradnem ambulatoriju v Ljubljani. Rok za vlaganje prošnje je do 11. maja 1940.

— Smrtna nesreča med Novoročje in Višnje vasjo. V ponedeljek 15. aprila je vozil hlapec Franca Zagarja, posestnika v Škofji vasi, Franc Šip deske od neke žage nad Novo cerkvijo. Že dopoldne se je hlapec malo okadil s piščajo. Zato mu je v odsotnosti gospodarja, ki je prepovedal iti isti dan zopet na gozd, hudo branila gospodinja, naj ne gre od doma s konji. Hlapec pa je odšel kljub vsem opominom po ostale deske, pri čemer so obhajali »likof«. Na potu se je vozniku piščaja razvila še huje. Menda je zamenjal zvečer v temi vaje in potegnil konje na levo stran na rob obcestnega jarka. Voz se je prevrnil na vozni in mu zdrobil glavo in stisnil prsni koš, da je bil pri priči mrtev. Rajni je bil veselega značaja. Ta dan je bil žalosten zaradi svojega brata. — Pogreb ponesrečenca bo danes ob 8 v njegovi rojstni župniji v Novi cerkvi. Naj počiva v miru!

PLETENINE . TRIKOTAŽA
ALOJZIJ POTRATO PREJ
JOS. KUNC & Co.
LJUBLJANA - MIKLOŠIČEVA CESTA

— Delodajalec ustrelil bivšega delavca. — K dopisu, ki smo ga pod tem naslovom objavili pretekli tork, nam pošilja vodstvo kemične tovarne v Hrastniku sledeče pojasnilo: V članku navedeni g. Emanuel Zelinka ni delodajalec ali tehnični vodja, temveč komercialni uradnik tovarne ter sploh nima opravka s sprejemom in odpustom delavstva. Pri nesrečnem spopadu ranjeni delavec Viktor Gačnik je bil pred dvema letoma odpuščen iz službe, ker so bili podani razlogi iz člena 239,

Kaj pravite?

Vsako leto prireajo na spomlad posamezne šole majniške in druge izlete. Na teh izletih dijaki pojo in erisajo, da je kur veselje pogledati to našo prešerno mladino. Opazil pa sem, gospod urednik, na teh izletih, da naša mladina ne zna več peti lehih slovenskih narodnih pesmi. Štiri da pet narodnih pesmi še zna in s tem je njenega znanja konec. Pozna pa zelo dobro vse tako imenovane »slagerje«. Kakšen talent imajo za te pesmi! Komaj dekarat jo sliši, že jo zna peti in po njenem taktu plešati. Človek se nehoti pravašiti, kje je vzrok vsega tega, da današnja mladina ne zna več slovenskih narodnih pesmi. Ali morda učitelji petja polagajo premalo pozornosti učenju naše narodne pesmi? Ali je morda tega kriv učni načrt? Ali ni morda teorija petja bolj e škodo kot pa v korist, saj otrok po končani solski obveznosti petja ne zna niti najbolj preprostih in lepih pesmi, ki smo jih včasih znali vsi dijaki, če že drugi ne. Dijak je bil pred nedavnim nosil lepe pesmi na deželo, danes pa je zopet dijak tisti, ki okužuje z različno »slagerjevo« deželo. Na enakih in na izletih drugega ne slišite več kakor te moderne spokedranke. Dogodilo se je na izletu, da dijakinja vsičega razreda gimnazije niso znale niti »Lepa si pomlad zelena« in »Po hribih je teje«. Naj bi učitelji petja res učili čim več slovenskih narodnih pesmi, da bi ne bilo učitelju, ki vodi izletnike, mučno in nerodno na deželi med preprostim ljudstvom. Dijakinja igra na harmoniki vse mogoče »steep«, a ne zna igrati niti ene slovenske narodne pesmi. Kje je vzrok tega neznanja, naj razmislijo oni, katerim je zapuščena naša mladina. Našli ga bodo gotovo in ga naj odpravijo. Naša želja pa bodi: čim več slovenske, res slovenske pesmi med našo mladino.

odst. 6 obrtnega zakona. Kako pa je sploh prišlo do sedanjega nesrečnega primera, bo itak ugotovilo pristojno sodišče, pri katerem je postopanje že uvedeno.

— V Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine od 17. t. m. je objavljena »Uredba o proračunskih dvanajstih za mesece april, maj, junij in julij 1940 in o naknadnih in izrednih kreditih, dalje »Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o odmeri in pobiranju davka na luksuse«. »Uredba o spremembi uredbe o trgovinskih obratih velikega obsega«. »Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika za izvrševanje zakona o davku na poslovni promet«. »Naredba, s katero se začasni delavci vodnih zadrug izvezmajo iz zavarovalne obveznosti za bolezni in onemoglost, starost in smrt«. »Navodilo o izplačevanju nagrade honorarnim uslužbencem ministrstva za pravosodje, poklicanim na vojaške vaje«. »Odločba o načinu opravljanja reekspedicije in plačevanju voznine za tranzitne pošiljke«. »Popravek v uredbi o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih in »Pravilnik o podeljevanju podpor izredno nadarjenim revnim učencem iz banovinskega proračuna«.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Zastrupljena jed na oknu. Iz Sobote poročajo: Posesnik Jožef Berke iz Šalovec v Prekmurju je našel zvečer na oknu domače hiše lonec s kislim zeljem in svinjskim mesom. 3 decilitrski steklenico žganja in kos rženega kruha. Čeprav se mu je jed zdelo sumljiva in ni vedel, od kod izvira, je vseeno poskusil dve žlici kislega zelja. Koj je začutil težave v želodcu, zato je izpil nekaj požirkov kisa in je izbruhal, nato pa se je onesvestil. Našel ga je sosed in mu pomagal na noge. Ko so kasneje dali meso psu, je žival čez dve uri poginila. Posesnik Berke živi sam v svoji hiši, hrano pa mu po navadi nosi brat ali pa kateri od sosedov. Očitno je, da je nekdo v maščevalnem namenu podtaknil staremu posesniku zastrupljeno jed. Sum je padel na neko žensko, ki mu je že večkrat zagrozila, da ga bo »spravila spale«.

— Z motiko ga je pobil. V Filovcih v Prekmurju se je 65 letni posesnik Franc Lovrenčec pripravil z mlajšimi sorodniki zaradi posestva. Stari očane se je pri tem pošteno razhudil, kar je pa potem imelo prehud odziv na drugi strani. Eden izmed družbe, zetov brat, je pograbil motiko in z njo udaril starega. Udarca je zadel v trebuh in mu napravil hudo poškodbo v drobno, tako da je Lovrenčec kmalu po prevozu v soboško bolnišnico umrl.

— Žrtve mazaštva. V soboški bolnišnici je umrla 18 letna Terezija Krajič iz Tišine, ki je bila kot pomočnica v službi pri nekem brivskem mostru v Soboti. Imela je ljubavno razmerje z nekim soboškim fantom, ki ni ostalo brez posledice. Neke ženska iz soboške okolice ji je »pomagal« in je za svoje »delo« računala 150 din.

Po državi

* Sprememba disciplinske uredbe za slušatelje zagrebske univerze. Hrvatski ban je z naredbo spremenil disciplinsko uredbo za slušatelje zagrebskega vseučilišča. Dodan je paragraf, ki pravi: Disciplinsko sodišče more za čas, dokler traja disciplinsko postopanje, prepovedati polaganje izpitov tistim slušateljem oziroma za izpit pripravljenim kandidatom, ki so se huje pregrešili proti disciplinskim predpisom. Odločitev o prepovedi, ki stoji v veljavo takoj po izvršenem dejanju, sklene disciplinsko sodišče na predlog in utemeljitev dekanata tiste fakultete, ki ji prizadeti slušatelj pripada.

* Plitviška jezera — narodni park. O oddelku za obrt, industrijo in trgovino banske oblasti v Zagrebu je bila konferenca, na kateri so razpravljali o Plitviških jezerih. Sklenili so takoj izdelati uredbo, ki bo proglasila Plitviška jezera za narodni park. Izdelali bodo tudi čimprej regulacijski načrt za Plitviška jezera. Preden bo ta načrt stopil v veljavo, bodo vprašali tudi inozemske strokovnjake.

* Za odkup železnice Bosna-Bois. Iz Banjaluke je odpotovala v Belgrad deputacija delavcev rudnika Maslovara. Deputacija bo obiskala ministra za gozdove in rudnika dr. Kulenovića in tudi druge ministre ter jih prosila, da se odkupi ali pa vsaj vzame v najem gozdna železnica podjetja Bosna-Bois, ki sedaj vozi med Maslovarom in Banjaluko ter prevažajo premog. Kakor znano, je Bosna-Bois ustavila svoje delovanje in je brez zasluzka več sto delavcev. Po najnovejših poročilih namerava Bosna-Bois odgovoriti tudi pogodbo z rudnikom Maslovar za prevoz premoga iz Maslovara v Banjaluko. V tem slučaju bi tudi rudnik ne mogel več delovati in bi tako ostalo spet veliko število delavcev brez zasluzka.

* Po vodi bomo hodili kakor po suhem. Bivši plačilni natak v Zagrebu Franjo Furjan se je vrغل na novo polje dela. Bolj kakor natakarski poklic se mu dopade izumiteljski poklic. Te dni je v Zagrebu na Savi napravil javne poskuse s svojim najnovejšim izumom — vodno obleko, s katero more človek hoditi po vodi kakor po suhem. Obleka je sestita iz gumija in impregniranega platna, ki jo Furjan napolnil z zrakom iz lastnih pljuč. Na tej obleki ima namreč zračne blazine, na katerih so cevke z ventili, tako, da lahko blazinico po mili volji napolni z zrakom ali pa izprazni, kakor pač potrebuje za hod po vodi, plavanje ali ležanje na vodi. Vse to je pokazal navzočim. Polnil in izpraznjeval je ventile in ko se je prvo iznenadenje poleglo, so ljudje videli, da je Furjan izumil res nekaj koristnega in zanimivega. Poskusi se po posrečili nad vse pričakovanje. Furjan je hodil po reki Savi sem pa tja kakor po suhem. Na najširšem delu Save je prehodil vodo v 4 minutah in pol in ee takoj vrnil nazaj, tako, da je potreboval za prehod čez reko in nazaj samo devet do deset minut. Furjan je svoj izum že prijavil patentnemu uradu in sedaj čaka samo še na — boljše čase.

* Najboljši pančevski plavač utonil. V Pančevu je v kleti, v kateri je bilo zaradi povodnj polno vode, je utonil 20 letni trgoveški pomočnik Konrad Škerbek, ki je veljal za najboljšega plavača v Pančevu. Škerbek je hotel iz kleti vzeti svoje kolo, da ga voda ne bi poškodovala. Pri tem pa mu je spodrsnilo in je padel v vodo. Pri padcu je z glavo zadel ob zaboj, da se je onesvestil in v 75 cm globoki vodi utonil.

* Obtožnica proti morilec prof. Milana Suflija. Zagrebško državno tožilstvo je sestavilo obtožnico proti Zwergerju, Ljubomiru Beloševiću in tovarišem, ki so osumljeni umora profesorja Milana Suflija.

Krajičeva je po nekaj dneh odšla v službo v Kranj, odkoder pa se je že čez teden povrnila v Soboto na smrt bolna. Nastopilo je zastrupljenje krvi in Krajičeva je v soboški bolnišnici umrla. Proti ženski, ki je zakrivila njeno smrt, pa je uvedeno kazensko postopanje.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvice, srea, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Grda fantovska objestnost. Tam na samotni v gorah pod Poreznom so fantje novembra 1938 vedrili med nevihto v neki gostilni. Ostali so čez noč v gostilni. Karol Prezeli je zaspal na peči. Pa so ee fantje izmislili prav grdo šalo, da bi bil kmalu Prezeli popolnoma zgorel. Na zadnji del telesa na hlače so mu vili benocin in ga nato zažgali. Prezeli je bil mahomav prav živa bakla. Z največjo težavo so ga rešili. Nesrečni fant je dobil hude opekline in je bil nad en mesec dni v ljubljanski bolnišnici. Pred malim senatom sta bila včeraj obtožena zločina hude telesne poškodbe Lojze Kos in Jože Veber, oba posestnika sinova. Prvi je dejanje skesano priznal. Ni imel namena prijatelja zažgati, napravil je stvar iz šale, katere posledice se ni zavedal. Mali kazenski senat je smatral to dejanje za prestopnik in je obsodil Lojzeta Kosa na 4 mesece zapore. Veber je oprostil.

Sv. Jurij pri Grosupljem

Pogreb † g. Josipa Pertema. V torek smo spremili na zadnji poti našega † g. župana Josipa Pertema. Ze davno pred napovedano uro pogreba so se začele shajati pravcate ljudske množice, ki so hotele izraziti rajnemu županu in prijatelju svoje zadnje slovo. Bil je za naše razmere prelep pogrebni spreved, kakršnega ne doživljamo več. Udeležili sta se ga obe šoli iz St. Jurja in iz Škofjana pri Turjaku pod vodstvom svojega učitelstva. Za njimi so šle gasilske čete: šentjurska, škofjanska in ponovska v celoti ter v svojih delegacijah z Grosupljega, iz Vel. in Mal. Mlačevega; v spreved se je uvrstila Kmetijska zveza, domače Prosvetno društvo z zastavo, kateri so sledila zastopstva krajevnega šolskega sveta in Društva za ureditev podzemeljskih jam. Venev je bilo 39, ki so jih darovala društva, občine in zasebniki. Sledila je duhovščina, za katero je peljal mrtvaški voz truplo pokojnega župana s žasnim spremstvom občinskega odbora. Spremljali so pokojnega g. župana okrajni načelnik g. Maršič kot zastopnik g. bana, ljubljanski župan g. dr. Adlešič bivši poslanec g. Smersu, bivša oblastna poslanka gg. Brendič in Peve, g. inž. Fink od okr. cestnega odbora, g. inž. Eiselt od okr. kmet. odbora in devet gg. županov iz bližnje in daljne okolice. Domači g. župnik V. Švigel je vodil pogreb in je imel v cerkvi lev poslovljni govor. Ob odprtem grobu pa so se poslovlili od rajnega župana g. načelnik Maršič, bivši poslanec Smersu, naš novi župan g. Bedenčič in šolski upravitelj g. Josip Trobiš. Domači pevski zbor Prosvetnega društva pa je zapel pretrsljive žalostinke pred hišo, v cerkvi in od odprtem grobu. Ljudstva se je kar trlo, toliko jih je prišlo, da bi dali zadnjo čast svojem nepozabnemu voditelju in prijatelju.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

ja. Pred kratkim je Zwerger s pisмено vlogo zahteval, da se razprava ne vrši v Zagrebu niti pred kakšnim sodiščem banovine Hrvatske, ampak v Sloveniji ali pa v Srbiji.

* Namesto zaklada je našel smrt. Premožni kmet Cvetko Blatkovič iz Toplega Dola v piroteksem okraju je po smrti svoje žene vzel v hišo svojega zeta Nikolo Pejičiča. Vendar se pa tast in zet nista dobro razumela. Skoraj vsaki dan je prišlo do prepira, včasih celo do pretepa. Blatkovič je smrtno zasovražil zeta in sklenil, da ga bo spravil e poti. Skoval je vražji načrt, da bi zeta zvalil v past in tako brez nevarnosti izvršil svojo namero. Nekega dne je pozval Nikola, naj gre z njim v gozd, da mu bo pomagla izkopati zaklad. Mladi mož je bil takoj pripravljen in je šel s tastom, ki ga je peljal v gosto zaraščen gozd, kamor je le redkokdaj stopila človeška noga. Na mestu, ki ee je Blatkoviču zdel primeren za izvršitev morilskega načrta, je dejal zetu, naj začne kopati zaklad. Zet je takoj začel s krampom kopati. Ko je že izkopal približno meter globoko jamo, ee je od zadaj priplazil Blatkovič in udaril zeta s kolom po glavi. Z razbito lobanjo se je nesrečni zet zgrudil v izkopano jamo, katero je nato Blatkovič zasul in na prst zavil par velikih kamnov. Truplo umorjenega zeta so čez 15 dni slučajno našli. Blatkoviča so takoj zaprli in pred okrožnim sodiščem v Pirotu je bil obsojen na 20 let robije. Njegova hči, ki je vedela za očetov zločin, pa je dobila 12 mesecev strogega zapore. Najvišje sodišče je sedaj v celoti potrdilo sodbo okrožnega sodišča.

* Bežečega tata je obstrlel. Pri Varaždinu je gozdar Andra Bištrovič v gozdu grofa Draškoviča zasadel 18 letnega fanta Alojzija Šipoša, ki je kradel drva. Šipoš je takoj začel bežati. Gozdar ga je pozval, naj se ustavi, ker pa fant tega ni storil, je streljal nanj. Strel je fanta zadel v hrbet in ga smrtno nevarno poškodoval. Fanta so prepeljali v varaždinsko bolnišnico, pa ni dosti upanja, da bi ostal pri življenju.

* Krvav ropar z roparjem. V sredi Čačke ee je prišel drzen roparski napad. Zloglasni zločinec Raja Propadovič je vdrl v prodajalno pekoveke zadruge in s potegnitvenim nožem zahteval od prodajalca, naj mu izroči ves denar, ki je v blagajni. Napadenci je glaven klucal na pomoč. Nekli stražnik, ki je slišal klice, je prihitel in se vrغل nad roparja, da bi ga razorožil. Propadovič pa ee je krepko postavil v bran in zadal stražniku hude poškodbe. V nastojbi sili je stražnik potegnil samokres in dvakrat ustrelil na roparja, ki je hotel ranil. Stražnika in roparja ee z istim vozom prepeljali v bolnišnico.

* 70 letni stavec obsojen na deset let, ker je ubil svojega sina. Okrožno sodišče v Bjelovaru je obsodilo 70 letnega Antona Čičeka na deset let robije, ker je ubil svojega sina Franja. Sin je šel gledat nedol svatovanje in ee je vrnil domov pijan. To je starca tako razburilo, da je sina udaril s kolom dvakrat po glavi. Sin je bil takoj mrtev. Ko ee ga sosede vprašali, zakaj je to storil, je odgovoril: »Storil ee to, kar ee nameraval in se prav nič ne kesam.« Pred sodniki se je skušal zagovarjati s silobranom, pa ee vse priče trdile, da sin ni imel nobenega orožja v roki. Stavec ee je pritožil zaradi previsoke kazni, državni tožilec pa zaradi premišle kazni.

* Ko je ciganka zdravila kmeta, so izginili zlatniki in biseri. V vasi Zancevičih pri Bugojni v Bosni je ležal bolan premožnejši kmet Hašim Džehvarič. Za to bolezen so zvedeli cigani, ki ee v velikem številu prišli ekovi vas. Sklenili ee, da bodo kmetovo bolezen izkoristili v svoje namene. Mlada ciganka Olga Bogdanović ee prišla v Hašimovo hišo, ostale ciganke in cigani ee pa po dogovoru ostali zunaj hiše. Olga ee v hiši našla zelo zasrbljeno Hašimovo

Liubliana, 18 aprila

Gledališče

Drama. Cetrtek, 18.: »Revizor«, Red B in Poletni abonma. Petek, 19.: Zaprtio (generalka). Sobota, 20.: »Hamlet«. Premiera. Premierski abonma. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Opera. Cetrtek, 18.: »Adriana Lecouvreur«. Red Cetrtek. Petek, 19.: Zaprtio. Sobota, 20.: »Madame Butterfly«. Izven. Gostovanje bolgarske sopranistke Vanje Leventove.

Radio Ljubljana

Cetrtek, 18. apr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Cvetke v glasbi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Harmoniko igra Rud. Piliš — 14 Poročila 18 Pester spored Radij. orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. Rud. Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Predavanje ministra za telesno vzgojo — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Klavirske skladbe prof. Panča Vladigerova, igra skladatelja — 20.45 Reprodukcion koncert simf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (Radijski orkester).

Drugi programi

Cetrtek, 18. aprila: Belgrad: 19.40 Nar. pesmi — Zagreb: 21 Zab. konc. — Bratislava: 20.15 Cig. ork. — Praga: 20.30 Pomladne pesmi — Sofija: 21 Simf. konc. — Beromünster: 20.10 Domača gl. — Budimpešta: 20.10 Čajkovekega večer — Bukarešta: 20.10 Filh. konc. — Stockholm-Hörby: 20 Pisan konc. — Trst-Milan: 17.15 Simf. gl. 21 Simf. konc. — Rim-Bari: 21 Gounodova opera »Faust« — Florenca: 19.30 Zbor — Sottens: 21 Nar. pesmi

Prireditve in zabave

Literarni klub v Ljubljani priredi v petek, 19. t. m. v dvorani Delavske zbornice ob 20 svoj prvi bralni večer. Iz svojih del bodo brali: Sorli, Dular, Campa, Magajna, Kastelje, Vipotnik in Kranje. Uvodno besedo k tej pomembni kulturni prireditvi bo spregovoril dr. Tine Debeljak.

Mali harmonikarji iz Domžal, ki so s svojimi nastopi v raznih krajih pridobili velik sloves, nastopijo v nedeljo 21. aprila ob 10.30 v frančiškanski dvorani z zelo lepimi glasbenimi, pevskimi in plesnimi točkami. Vstopnice si lahko kupite v predprodaji pri A. Siligoj, Frančiškanska ulica. Na dan koncerta pa od 9 dalje pri blagajni.

V nedeljo ob 8 zvečer na frančiškanskem odru Nicodemijeva »Učiteljica«. Nastopijo najboljšee moči dramske družine frančiškanske prosvete. Navbite si vstopnice v predprodaji v trgovini Siligoj.

Sestanki

Fantovski odsek v Rokodelskem domu ima drevi ob 8 svoje redni sestanek z zelo važnim predavanjem. Za vse redne člane je obisk sestanka obvezen, podporne člane pa vabimo, da se ga po možnosti tudi udeležo.

F. O. Sv. Peter ima drevi ob 8 svoj redni tedenski sestanek, na katerem bo predaval g. ban. svetnik Narte Velikonja. Ker se bo sestanek pričel točno ob napovedani uri, prosim ponovno vse člane, naj se sestanka brez zamude in polnoštevilno udeležo! — Tajnik.

Naše dijaštvo

AKD Pravda ima svoj II. redni občni zbor 19. aprila 1940 ob 17.30 v Akademskem domu, Miklošičeva cesta 5. Za člane obvezno, zastopniki bratskih društev so vabljeni.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Dunajsk cesta 43, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Poizvedovanja

Našla se je večja vsota denarja. Dobi se pri: Alojziju Vrbinu, krojaški atelje za uniforme in civil, Ljubljana, Vidovdanska 20.

ženo Tatko. Olga je takoj začela ženi pripovedovati, kako zna zdraviti in da bo njenega moža prav hitro ozdravila. Zena se je dala preslepiti in je peljala ciganko v sobo, kjer je ležal njen mož. Tam je Olga dolgo časa »zagovarjala« bolezen. Med tem časom pa ee se vtihovala v hišo ostale ciganke, ki ee hitro pregledale vse hišne prostore, nakar so se spet izgubile iz hiše in z ostalimi cigani nadaljevale svojo pot. Ko je čez nekaj čas ciganka Olga končala svoje »zdravljenje«, jo je Tatka bogato nagradila in se prijazno poslovila od ciganke. Šele čez nekaj ur pa je zapazila, da so ji ciganke odnesle precej zlatnikov, biserov in dragocene obleke. Orožniki ee ee takoj podali za cigani in so jih res dohтели ter preiskali, vendar pa ukradenih zlatnikov in biserov niso več našli. Vee cigane so aretirali in jih izročili sodišču v Bugojni.

Anekdota

Lepa vojvodinja Alonška, ki je bila znana po svojih prekrasnih oblekah, se je zjutraj dne 10. februarja 1841 leta vrnila čisto utrujena domov, kjer je našla pismo, ki jo je obveščalo o smrti njenega očeta. Nekaj časa je vsta poltrta etala, nato pa se je oblečena vrгла na posteljo in rekla: »Oh, sedaj sem preveč utrujena; jokala bom jutri«.

Ravnatelj: »Ta točka je sama po sebi prav dobra, vendar bi mi bilo ljubše, če bi jo narobe izvedli.«

LJUBLJANA

130 voz krompirja na trgu

Ljubljana, 17. aprila.

Ob sredah običajni, že nad 100 let obstoječi tržni dan je bil včeraj prav živahen. Sv. Petra nasip je bil za krompir skoraj premajhen. Ogromne množine krompirja so bile naprodaj. Sezona za semenski krompir je dosegla pač višek. Krompir pa potrebujejo tudi mnogi za hranivo in krmo. Včeraj so se zgodaj začeli kmetje voziti velike vozove krompirja na trg. Ze kmalu po 7 je bilo na trgu do 25 velikih voz, ki so zavzeli ugodne položaje. Ti kmetje so krompir res kmalu prodali. Vrstili pa so se vozovi tja do 10 dopoldne. Bilo je včeraj brez pretiravanja do 130 voz lepega in zdravega krompirja naprodaj. Cene so skoraj celo dopoldne ostale trdne in stalne. Redek je bil kmet, ki je v cenah popustil. Nekateri težki vozovi so imeli do 3000 kg krompirja naloženega. Računajo, da je bilo včeraj na trgu najmanj do 150.000 kilogramov krompirja raznih vrst. Zgodnji rožnik ima stalno ceno 2,50 din kg. Ostali krompir pa ceno menja. Splošno so bile druge vrste krompirja po 2 do 2,25 din. Šele proti popoldnevu so cene nekoliko padle. Šle so po 2 din za kg. Nekateri so ga nato ponujali po 1,90 din, nekdo ga je celo prodal za 1,75 din za kg. Temu se je mudilo, da je spravil krompir v denar. Toda drugače so nekateri vozovi stali še pozno popoldne na nasipu in čakali, da pridejo kupci. Nekateri od teh so krompir nato ponujali po trgovinah in pri veletrgovcih z deželniimi pridelki. Mnogo krompirja so kmetje pripeljali iz moravske doline, dalje iz kamniške okolice in iz raznih gorenjskih kakor tudi dolenskih krajev, tudi iz borovniške in vrhniške okolice je bilo nekaj krompirja na prodaj. Splošno so se sedaj okoliški kmetje preskrbeli prav dobro s semenskim krompirjem, kakor tudi mnogi z rezervami za prehrano, ker mnogim so zaradi letošnjega hudega mraza zmrznile prav velike zaloge ter imajo občutno škodo. Nič ne računaj, da bo pritisnila tako huda zima in zato mnogi niso svojih kleti zavarovali primerno pred mrazom. Zmrzli krompir so bili kmetje prisiljeni vreči na gnojišče. Ni bil za nobeno rabo.

I Panča Vladigerov, bolgarski skladatelj, bo sodeloval na XV. koncertu ljubljanske Filharmonije, ki bo v okviru Bolgarskega tedna v ponedeljek 22. aprila v Unionu. Vladigerov je bil rojen 1891. Že kot 10 leten deček je zložil rapsoidjo za klavir na podlagi narodnih motivov. Muzikalno naobrazbo je dobil v Kijevu, Parizu, Berlinu, kjer je prejel leta 1918 Mendelsohnovo nagrado za klavirski koncert. Vladigerov je najdovršenejši bolgarski skladatelj, ki je dobil priznanje v tujini. Osnova njegove muzike je čustvenost, erotika in temperament. Kompozicija v umerno modernem stilu na podlagi narodnih motivov. Njegova rapsodija Vardar je bila že 3000 krat izvajana na svetovnih koncertih. Kot izbrani pianist bo igral svoj klavirski koncert št. 3. Na sporedu koncerta je še čudovita IV. simfonija Čajkovskega ter Bernardov Seherzo. Koncert dirigira dirigent naše opere dr. D. Svára. Predprodaja vstopnic pri blagajni kina Union.

I Italijanski kulturni inštitut v Ljubljani sporoča, da se za tekoče akademsko leto začne vpisovanje. Vpisnina znaša 50 tlm in daje pravico do uporabe čitalnice (revije in dnevniki) in knjižnice (izposojevanje). Razen običajnih predavanj, navedenih v programu, imajo vpisani pravico tudi do brezplačne udeležbe vseh prirediteljev inštituta. Prihodnji mesec bo predavanje člana Italijanske akademije Antonio Baldinija in koncert s klavirjem in violončelom. Za one, ki so vpisani v jezikovne tečaje, je določena vpisnina inštituta za 20 dinarjev. Direkcija inštituta bo potrdila koncem leta olajšave za potovanja in študijske stipendije za Italijo.

Novi trg 3. Uradne ure so za sedaj od 9 do 13, tel. št. 44-26.

I Tombola Rdečega križa v Ljubljani bo na praznik vnebohoda, 2. maja, na Kongresnem trgu ob 15. Glavni dobitek je stavbna parcela v bližini nove cerkve v Spodnji Šiški. Tombolska karta velja 5 din. Kupujte tombolske karte!

I Graditev zatvornice na Ljubljani ob stari cukrarni se nadaljuje. Povodenj lanske jesen je popolnoma prekinila graditev zatvornice ob stari cukrarni. Ljubljana je tedaj razdrla zasilno zatvornico na Spiel. Voda je udrla v betonirano strugo in podjetje Matko Curk iz Ljubljane, ki je že zabetoniralo temelje obrežnih podpornikov zatvornice, je moralo z delom prenehati. Izkopana je bila že tudi jama za srednji opornik zatvornice, vendar je voda jama z blatom in gruščem zasula. Ker se na sedanje pomladansko vreme ni zanesli, podjetje ni začelo z nadaljevanjem del v sredi struge, pač pa sedaj hitro gradi betonske obrežne zidove, ki bodo za zatvornico segali do s kamenjem obloženega že regulirane obrežja ob stari cukrarni. To delo bo v pomladanskih mesecih opravljeno, potem pa, ko bo vreme že stalno, bodo pa še hitro zgradili zatvornico samo.

I Tatvine koles. Zadnje dni je ljubljanska policija spet prejela več prijav o ukradenih kolesih. Izpred hotela Strukelj je bilo ukradeno 600 din vredno moško kolo znamke »Torpedo« Gustavu Lutarju; v noči pa je z Zaloške ceste odpeljal nekdo Francu Hudežu rdeče pleskano kolo znamke »Viktorija«, vredno 1500 din; Antonu Božiču pa je s Tržaške ceste bilo ukradeno moško kolo znamke »Oxford«, vredno 700 din.

I Kurivo in stavbni les. Od nastopa letošnjega mraza, ko se je pojavilo v mestu veliko pomanjkanje kurjave, so se cene premoži in drvom naglo dvignile in so sedaj ostale neizpremenjene. Trda drva

MARIBOR

Za prenos zemskih ostankov zaslužnih mož s starega pokopališča

Maribor, 17. aprila.

Poročali smo že, da je mariborska mestna občina ustanovila poseben odbor, ki naj zaradi zapretila starega mestnega pokopališča poskrbi za prenos zemskih ostankov za Maribor in narod zaslužnih mož na novo pokopališče na Pobrežju. Odbor je takoj po svoji ustanovitvi začel poslovati in so sedaj izkopi na starem pokopališču deloma že izvršeni. Ko bo to delo končano, bodo zemski ostanki teh mož pokopani v dveh skupnih grobnicah v arkadah frančiškanskega pokopališča na Pobrežju.

Prenos je akt pietete ljudem, ki so s svojim življenjskim delom sodelovali pri razvoju mariborskega mesta in slovenstva. Razdeliti jih moramo v dve skupini. V prvo spadajo možje iz časa pred dovršeno narodnostno diferenciacijo v drugi polovici 19. stoletja, kakor: preporoditelj mariborskega šolstva Matija Lešnik, pisatelj mariborske zgodovine dr. R. Pufl, organizator narodnega petja v Mariboru Ivan Miklošič, sodelavec A. M. Slomske pri prenosu škofijskega sedeža od Sv. Andraža v Labudski dolini v Maribor Otmar Reiser, vodilni mariborski čitalničar Janko Serbec, modernizator patriarhalnega Maribora Tappeiner, osrednji gospodarski politik predvojne Maribora Aleksander Nagy, demokrat predmarčne dobe Josip Langer, iz zadnje dobe pa podrobni narodni delavec Vladimir Serbec, ki zaključuje v Mariboru tradicionalno narodno delo, povezano z imenom Serbecov.

Margaret Sullavan,

ki je dobila pri filmu »Trije to-

trifira v filmu

Kavarna propadlih angelov

Kino Matice

Tele 01-24

Ob 16., 19. in 21.

I Letošnje trofeje APZ v Ljubljani vzbujajo zanimanje v izloženem oknu trgovine Bonač v Selenburgovi ulici. Poleg venca Aleksandrove univerze in domačih društev so posebno zanimivi darovi, ki jih je APZ dobil na svoji turneji. Tu sta diplomski pevskega društva »Mokranjac« ter »Vardar«, ki sta izvolili APZ za svojega častnega člana, dalje darovi društev iz Skopja, narodne noše južne Srbije, posebnost je kopija freske iz peške patriaršije (iz XIV. stol.), ki predstavlja staro srbsko umetnost. Na sredi izložbe leži spomenica ob 20 letnici osvobodjenja južne Srbije, trakovci venecov raznih društev iz Sarajeva, Belgrade in Skopja itd. Ob steni okna pa visi več fotografij, ki predstavljajo odličnike in zbor sam med koncertom v Kolarčevi dvorani v Zagradu.

I Interesanti izdaj Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani jih dobijo tudi na sedežu Akademije v palači Kmetijske družbe,

Širši od pomena za mesto Maribor zaslužnih mož, je pomen mož, ki so se uveljavljali na narodnem in kulturnem področju. Na čelu teh stoje prvi slovenski novinar velikega formata in predstavnik Mladoslavencev A. Tomšič, katerega po svojem narodnem in političnem pomenu prekaša za Maribor edino Janko Serbec, zgodovinar lavantinske škofije Ignac Orožen, politik in pisatelj Fran Kosar, politik in dolgoletni deželni poslanec Fran Radej, rodoljuba Lovro Vogrin in Ivan Strelec ter šolniki Blaž Matek, Luka Lautar in Janez Koprivnik.

Vsak teh zaslužnih mariborskih javnih delavcev bo prenešen v skupen grob na pobrskem pokopališču, pri čemer se, kar je samo ob sebi razumljivo, hrani točna evidenca in identiteti posameznika. Mesto Maribor se bo s prenosom zemskih ostankov za Maribor in narod zaslužnih mož odločilo pieteti njih spomina. Ostane pa pri tem še vedno možnost, da ljubitelji posameznih, v skupen grob položenih, organizirajo prenos v poseben grob ali postavitev kakega javnega spomenika.

Mariborska mestna občina se je zaslugam zgodovinskih osebnosti, ki počivajo na starem pokopališču, odločila. Podrobne ali večje akcije za enega ali drugega posameznika pa spet dajejo v delokrog široke javnosti.

OBLEKE

moške in otroške solidno pri „LAMA“, Maribor

m Kavarna Astoria — prodana na dražbi. Včeraj jutraj je Posojilnica v Narodnem domu pognala na dražbo znano kavarno »Astoria« ter je bila ta dražba včeraj dopoldne na okrajnem sodišču v Mariboru. Za dražbo je vladalo znatno zanimanje ter so se je udeležili Mestna hranilnica mariborska po svojem ravnatelju Kocmutu, Posojilnica Narodni dom po svojem zastopniku odvetniku dr. Boštjančiču, najemnik Velike kavarne in hotela Milinov v Zagrebu g. Petan ter lastnik trvdke Weka v Mariboru g. Karel Wessiak. Razen g. Petana imajo vsi imenovani vključene svoje terjatve in sicer je na prvem mestu Posojilnici Narodni dom s 2.100.000 din, na drugem mestu Mestna hranilnica z 90.000 din, na tretjem pa gospod Wessiak s 600.000 din. Dražba je bila zelo živahna in mestoma dramatična. Mestna hranilnica je ostala pri najnižjem ponudku, ki znaša 1.500.000 din. Posojilnica Narodni dom je šla do višine svojih terjatev, potem pa sta vztrajala pri dražbanju Petan in Wessiak ter si gnala ceno navzgor v zneskih po 10 do 20.000

Danes zadnjikrat! Izvrstna komedija polna odličnega vedrega humora **KINO UNION** **Življene je lepo!** Claudette Colbert, James Stewart Telefon 22-21 Film, ki Vas bo zabaval in razvedril! Ob 16., 19. in 21. uri

KRIK VZHODA po slovitom romanu PEARL BUCK »DOBRA ZEMLJA« V glavni vlogi: PAUL MUNI in LUISE RAINER Grandiozen ep o večni Kini, podan z dramatično in umetniško silo, kateri se doslej ni približal še noben film Danes poslednjič! Radi velike dolžine filma predstave ob 16., 19. in 21.15 uri **KINO SLOGA tel. 27-30**

Celjske novice

Sodobno igro »Križ in Sovjetska zvezda« uprizore na splošno željo občinstva ponovno v nedeljo ob pol 5 popoldne v Mladinskem domu v Gaberju. Sodeluje mladinska godba.

c »Trideset sekund ljubezni«, Aldo de Benedettijevo veseligr v treh dejanjih, priredi v režiji Jožeta Koviča Narodno gledališče iz Maribora jutri, v petek, 19. aprila ob 8 zvečer v celjskem mestnem gledališču. Predstava je izven abonmaja, predprodaja vstopnic v Slomškovi knjigarni.

c Iz Celjskega šahovskega kluba. Glavni klubov turnir je zaključil reditelj g. Tine Kocmur 11. aprila. Udeleževalo se ga je redno 14 članov, eden pa je takoj v začetku izstopil. Turnir se je nekoliko zavlekel, ker so bile letos velikonočne počitnice precej zgodnje in je več udeležencev iz učiteljskega, odnosno profesorkega stanu. Prvo mesto in naslov »Klubov prvak za leto 1946« si je priboril favorit Cijan Slavko. Ta igralec, sicer bolj defenzivnega značaja, igra premišljeno in sigurno ter že dalje časa slovi kot najboljši klubov igralec. Od 13 možnih točk je dosegel 11 točk ter ni nobene partije izgubil, remiziral pa 4. Drugo mesto z 10 točkami je pripadlo Diehlu Vl., ki je dobil 9 partij, 2 izgubil, 2 remiziral. Tretje in četrto mesto z 9 točkami si delita g. Grašar in g. Fajš. 8½ točk in 5. mesto je dobil inž. Sajovic. Šesto mesto je dosegel ambiciozni Nikodije Pešič. Nato sledijo Schneider s 7, Černelc, dr. Čerin s 6 točkami itd. Novinec v klubovem turnirju profesor Tavčar je dosegel 6½ točk, to je 8. mesto.

c Gostovanje ljubljanske opere v Celju. V torek, 23. aprila bo gostovala v Celju ljubljanska opera in priredila krasno Dvořakovo opero »Rusalka«. Predstava se prične že ob 7 zvečer. Predprodaja vstopnic v Slomškovi knjigarni.

Opereto

»MOČ UNIFORME«

bo uprizorila celjska gledališka družina v nedeljo, dne 21. aprila ob 4 popoldne v Mestnem gledališču.

Predstava bo tudi v soboto, 20. aprila ob 20. Sodeluje vojaška godba.

Vstopnice dobite že sedaj v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi. — Ker so železniske zveze ugodne, vabimo tudi občinstvo iz sosednjih krajev.

c »Orknejsko otočje« je naslov aktualnega in zanimivega predavanja, ki bo drevi ob 8 v risalnici meščanske šole v Celju. Predavala bo v slovenskem jeziku ga. Fanny S. Copelandova iz Ljubljane. V ilustracijo bo vložila večje število barvnih skioptičnih slik.

c V celjski bolnišnici je umrl 39 letni šofer pri zalogi pivovarne Union v Celju, Jožef Deleja, previden s sv. zakramenti. Pokojnika so prepeljali z avtofurgonom na njegov rojstni dom v Mozirju, kjer bo pogreb danes ob 10 dopoldne na moziškem pokopališču. Naj počiva v miru, svoicem naše iskreno sožalje!

Še o poglavju starokatoliških zakonov

Na okrožnem banske uprave, ki je bila razposlana sodiščem in ki smo jo objavili v nedeljski številki, smo prejeli še naslednji popravek:

Ni res, da bi podpisani Franc Segula, starokatoliški duhovnik v Mariboru samovoljno upravljaj župnijske posle ter vodil matice in izdajal izvečke, ampak je res, da vršim to na podlagi izrecnega naročila iz škofijske pisarne v Zagrebu.

O razpisu ministrstva pravde v Beogradu. 93. 777—39 nisem bil od strani cerkve, niti direktno obveščen, pač sem dobil od škofijske pisarne v Zagrebu prepis odloka istega ministrstva od dne 14. marca 1940, št. 11913/40, s katerim sta odobreni župniji v Mariboru in Celju. Na podlagi tega odloka je tudi bila Kr. banska uprava za dravsko banovino v Ljubljani od tukaj obveščena, da se je konstituirala cerkvena občina in s tem župnopravni odbor. Z odličnim spoštovanjem: Franc Segula, škot. duh. v Mariboru.

Ptuj

Ali bodo prišli v petek špeharji? Kakor je znano, ni bilo prejšnji petek, ko je v Ptuj tržni dan, na trg znanih špeharjev s Hajdine in drugih krajev na Dravskem polju. Kaj je dalo povod temu »štrajku« ni znano, vendar bodo vmes najbrž cene mesa in slanine. Ta gesta stalnih petkovih prodajalcev je vzbudila med našimi gospodinjami mnogo prahu in razglabljanja. Vsi so sedaj razvednili, če bodo špeharji tudi ta petek »štrajkali«, ker jim baje sedaj naše gospodinjne napovedujejo »generalni štrajk«. V splošnem pa se pričakuje, da se bo stvar vendarle uredila na zadovoljiv način, kar bo v vsestransko korist.

Okrajno tajništvo JRZ v Ptuj poroča, da v ponedeljek, 22. t. m. pisarna ne bo odprta radi tajnikove odsotnosti do pol 11. Tajništvo poroča to vsem že za ponedeljek prijavljenim strankam v vednost in v svrhu ravnanja.

Poroka. V nedeljo sta se v minoritski cerkvi poročila stražnik g. Marko Pekler in gđ. Alojzija Hetrih, oba iz Ptuja. Novoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

Zahvala. Namesto venca na grob pokojnega Hinka Korenjaka so sostanovale, mestni uslužbeni in znanci poklonili za osirotele otroke znesek 328 din, za kar se jim najlepše zahvaljujem. — Angela Korenjak.

Popravek. V naše telefonsko poročilo o poročalski seji ptujkega mestnega sveta dne 15. t. m. se je vrnila neljuba pomota, namreč napačna številka. Pravilno se mora tisti del poročila glasil: Materialni izdatki so se zmanjšali za 66.670 in ne 1670 din. Obenem naj še omenimo, da je poročal mestni svetnik g. Ferdo Fras in ne Fras, ter da je od zneska 93.340 din določenih 57.000 din za draginske doklade in regulacijo prejemkov po novem statutu, kar se je itak dalo razbrati iz poročila.

Slon je zelo razumna žival in jo je mogoče naučiti marsikaj koristnega. Živalski vrt v Philadelphiji v Ameriki je pred kratkim začel graditi poseben »dom« za slone. Na sliki vidimo slona, ko »zasaja prvo lopato« za novo stavbo, v kateri se bo dobro godilo tudi njemu.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama: Gogoljev Revizor

(Premiera 16. aprila 1940.)

Kot eno izmed predzadnjih novosti smo gledali minuli terek v drami Gogoljevega »Revizorja«. Sprito pomanjkljivosti letošnjega sporeda se prav čudimo, zakaj se ni vodstvo za uprizoritev tega dela odločilo že poprej. »Revizor« je ena največjih mojstrov in ne le ruske, temveč svetovne dramatične in spada zaradi tega med klasični gledališki spored. Posebno velja to za slovenska gledališča. Tudi pri nas ima komedija že dolgo tradicijo, saj je bila igrana že ponovno iz različnih škole pa do povojne dobe, ko je v interpretaciji tujih in domačih igralcev obnem z drugimi reprezentativnimi svetovnimi deli pokazala smer obnovljenemu slovenskemu gledališču. Vendarle pa je od zadnje uprizoritve minulo že toliko let, da je bila nova uprizoritev ne samo upravičena, ampak že tudi zaželjena. Medtem se je doobra izmenjalo občinstvo, prav tako pa je potrebna gledališke podobe »Revizorja« naša mladina, ki se sistematično seznanja s tem literarnim delom zlasti, odkar smo ga nanovo dobili v prevodu profesorja Ivana Prijatelja in priredbi dr. Silve Trdinove (Cvetje iz domačih in tujih logov). To je potrdila tudi zadnja premiera, ki je imela tako lep obisk kakor malokatera predstava.

Odveč bi bilo obnavljati zgodbo komedije, ki uživa toliko popularnost tudi pri nas, ali pa dokazovati njeno veliko umetniško vrednost. Gogolja so pač po krivici imenovali Molièrovega učenca, kajti ta slovenski genij se v resnici lahko samo primerja z mojstrom francoske komedije, pa najsi gre za izvirno kretanje njegovega estetskega ali etičnega in sociološkega gledanja ali pa za njegov vpliv na bodoče oblikovalce te dramske vrste. Človek ne ve, čemu bi se bolj čudil: ali tehničnim prijemom, s katerimi tako spretno zapleta in razpleta dejanje, polno najbolj komičnih situacij in iznenadenj, ali globoki prodornosti, ki z njo vrtva v človeške značaje in preko njih v družbeni sistem, ki je v prvi vrsti oblikovalec teh ljudi, in hkrati poglavitni krivci njihove moralne iznakaženosti. Prav to zadnje je tisto, kar daje Gogoljevemu delu mimo oblikovne vrednosti in preko vsega artizma nadčasovno vrednost tako imenovanega »ogledalca«, ki ga je postavil avtor pred obraz sodobnikov prav tako, kakor ga nenehoma postavlja pred nas vse. Gogoljev »Revizor« je resda družabna komedija in satira na čas, v katerem je nastala, vendar je v osnovi kljub nasprotnemu videzu tako malo politična igra v vsakdanjem smislu besede, da se v nji celo historično okolje, ki je vendar tako izrazito kakor le more biti v realističnem delu, zdi le kot neizbežno torišče, na katerem se je pisateljeva neumrljiva etična misel spustila v boj s podobami laži, podkupljivosti, majhnosti, hlapčevstva in kar je še grehov, ki ponižujejo in uničujejo ponosno dostojanstvo človeka ter hkrati izpodkopujejo osnove zdravega družabnega sožitja in resničnega narodnega in družabnega napredka. Tako Gogolju tudi smeh ni bil namen, ampak le sredstvo, da bi pokazal ljudem napake toliko žive in ostre. Kljub temu, da pisatelj ne opusti ničesar, kar more vplivati smešno, je vendarle jasno, da se za to smešnost skriva tista življenjska tragika, ki jo avtor na glavnejša usta slednjič tudi poudari, ko pravi vsem in vsakomur, ki bi utegnil krivo tolmačiti njegov smeh in se naslajati nad osmejeno človeško kreaturo: »Čemu se smejete? Nad seboj se smejete!«

Uprizoritev takega dela stilo dopušča vse možnosti od realizma do groteske. Režiser dr. Br. Kreft se je naslonil bolj na realistično pojmovanje, pri čemer ga je po lastni izjavi vodilo ne le pojmovanje avtorjevega dela, ampak tudi ozirom na možnosti slovenskega gledališča. V glavnem se mu je to tudi posrečilo, dasi so mu posamezni

igralci tu in tam vendarle nekoliko uhajali v karikaturu. Njegovo pojmovanje je obvarovalo pred golo teatraliko, mimo katere je poudaril vsebinsko pomembnost dela, prav tako pa se ta realizem tudi loči od golega naturalističnega življenjskega posnetka, kar bi še manj ustrezalo bistvu Gogoljeve komedije. Predstava je bila v celoti skrbno pripravljena in, če se za prvi dve dejanji še nismo mogli popolnoma ogreti, je pa igra od tretjega dejanja dalje vseskozi rasla. Premalo krepko so se postavljali začetni prizori, dalje ni dognano prvo srečanje glavarja s Hlestakovim, molilo pa je tudi pomanjkljivo obvladovanje besedila pri nekaterih. Med najboljšje partije pa je treba šteti nastop lažnega revizorja v tretjem dejanju, avdienco, začetek petega dejanja in branje pisma. Tudi ansambelski nastopi, ki predstavljajo eno najlepših nalog za režiserja, so bili zlasti glede na odsko razvrstitev podani kar najbolje. Posebej je treba omeniti novo ureditev prizorišča, ki se je močno odmaknilo od naturalistične kulisarje in za katero ima poleg režiserja zaslužno tudi inceptor g. inž. arh. Franz. Tudi precejšnje črtanje (zlasti v tretjem in četrtem dejanju) je bilo smiselno, čeprav se nam kajpada zdi nekaterih prizorov v resnici škoda (začetek tretjega dejanja, nastop trgovcev). Ne moremo pa se docela sprijazniti tudi s sicer efektivno, a vendarle v bistvu preveč zunanje teatralično rešitvijo zadnje, tako imenovanega »neme« scene, ki se je v Kreftovi režiji izpremenila v pravi pravečati alarm.

Namesto obolelega g. Daneša, ki naj bi bil nastopil v naslovni vlogi lažnega revizorja, je igral Hlestakova g. Jan. Njegov nastop v drugem dejanju je bil še nekam tog in vsekakor preršen, a v tretjem dejanju je prav njegova zelo premišljena in nepatetična igra pripomogla k ugodnemu preobratu vse predstave. Odlična in tipična ruska figura je bil njegov sluga Osip, s katerim je g. Kralj ustvaril predvsem lik treznega računarja in prikritega falota. Markantna figura je bil glavar; g. Cesar je tega pokrajinskega mogočnega, ki pa mu vsak stik z višjimi pozeze strah v kosti, podal nadvse prepričevalno tako v samoposnem razgovoru kakor v topi neobgljivosti in preplšenosti. Glavarjevo ženo, podočelno koketo, je predstavljala ga. Nablocka, ki pa se menda sprva ni mogla prav živjeti, medtem ko je bila zlasti v zadnjih dveh dejanjih na višini, ki smo je pri nji navajeni. Ob nji se je dobro uveljavila tudi gd. Levarjeva v vlogi glavarjeve hčerke Marje Antonovne. Igralsko zanimivo so bili predvsem predstavniki pokvarjenega uradništva. Med njimi sta pokazala veliko izvirnih domislekov in močnih potez zlasti g. Lipah, ki je bil v vlogi oskrbnika dobrodelnih zavodov nenadkriljiv, in g. Skribinšek, čigar sodnik Ljapkin-Tjapkin je bil posebno ostro očitana figura. Skrbno izdelana uradniška tipa sta bila tudi šolski nadzornik g. Drenovca in poštar g. Pečka, ki pa le ni mogel popolnoma zatajiti dolgoletnega sodelovanja v opereti. Burkasta komika je slonela razen na nekaterih manjših vlogah predvsem na igri mestnih graščakov Dobčinskega in Bobčinskega; poslednjega je predstavljala g. Sever z neugnano živahnostjo, medtem ko je v vlogi prvega z uspehom debutiral g. Milinski. Izmed ostalih naj omenim še g. Kauklerja, ki je po daljšem presledku nastopil v vlogi meščana Korobkina (morda z nekoliko premočnimi mimičnimi poudarki), ter go. Gabrielčičeva, ki je kot žena šolskega nadzornika Luka Lukiča Hlopova, v zadnjem dejanju uspešno posegala v ostrače malomeščanske hlinjenosti in škodoželjnosti.

Uprizoritev »Revizorja« spada med pomembnejše predstave letošnje leta, ker tako po tehtni vsebini kakor po odskri izvedbi kaže smer k resničnim nalogam gledališča. France Vodnik.

Violinski koncert R. Soetensa v Ljubljani

Francoski violinist Robert Soetens, ki je skoro vsakoletni koncertni gost Ljubljane, ima med našim občinstvom že velik krog prijateljev in obudovalcev. Da se ta krog še vedno bolj razrašča, je pokazala polno zasedena velika Filharmonična dvorana ob njegovem letošnjem koncertu. Iz sestave programa je bila tudi tokrat razvidna njegova posebna ljubezen do komponistov tako zvane predklasične dobe. In v resnici zna Soetens prodreti v duha te dobe kot le malokdo. Njegova igra, pri kateri je navidez glavni poudarek na estetski finesi tona in umirjenem melodičnem oblikovanju brez pretiranega čustvenega izraza, seže vendar globlje preko golega, hladnega esteticizma. Tako se bliža njegova interpretacija tako zvani objektivni reprodukciji, ne tisti brezizrazni, mrzli in brezbarvni, ki ji zapadejo mnogi, ampak oni, ki zajema silno moč in umetnine same brez iskanj efektov lastne iznajdljivosti. V takem pojmovanju umetnosti leži tudi moč Soetensove igre, kot se je pokazala že v obeh predklasičnih umetninah: Veracinijevem koncertu-sonati in Bachovi Chaconni. V Veracinijevem koncertu je izpod Soetensovega plemenitega loka kar vrela melodija, vedno znova se porajajoča in prebivajoča, kot da nima in ne more imeti konca. Silna je morala biti radost do življenja in do vsega v dobi, ki je rodila take umetnine. Ta miselnost nam je danes bržkone tuja ali vsaj nepojmljiva; le umetnine nam še kažejo pot nazaj in morda tudi pot naprej. Ogromna Bachova Chaconne za violino-solo ni imela na sebi tistega demoničnega pečata, kot ji ga vtisne kak Huberman; ob Soetensovi umirjenosti je bila nekako vednejša; z rahlim meditativnim prizvokom in s poudarkom na formalni jasnosti, tehnično seveda izglajena do skrajnosti.

César Francovko Sonato, ki je eno izmed najlepših del violinske literature, smo pri nas že slišali tudi v Soetensovi interpretaciji. Pod njegovimi rokami zadobi to delo, prerajeno nekako v sredi med francosko in nemško muziko, med klasicizmom in romantiko, prav poseben blesk. Francoska mehko tona je združena z močeno gradnjo širokih melodičnih linij, velikih oblikovnih kompleksov. Tudi tokrat je odigral to sonato s polnokrvnim muzikantstvom, škoda le, da ni našel prave opore v klavirski spremljavi ge. Suzanne Roche, ki ni bila niti tehnično povsem izčiščena in je imela v sebi skoro več manir kot pristnega doživljanja.

V drugem delu koncerta je zaigral g. Soetens dve naši domači krajši kompoziciji, Škerjančev »Romantični intermezzo« in »Slovanski ples« Slavenskega. V obeh teh skladbah, in ravno tako v sledečih delih francoskih avtorjev (Debussy: Clair de lune, Dellanoy: Danse de négrillons, Ravel: Tzigane) se je pokazal solist kot tenkočutnega čuteta, muzika in odličnega virtuoz. Ob navdušenem odobravanju občinstva je dodal še Musorgskega »Gopak«. Dr. VaVo.

Koncert R. Soetensa v zdravilišču na Golniku

Preteklo nedeljo smo imeli v našem sanatoriju zopet enkrat priliko slišati slavnega violinskega virtuozu R. Soetensa. Francoski goslač, ki ga ne odlikuje samo visoka stopnja virtuosnosti, je predvsem umetnik, ki mu je dovršena tehnika le orodje, s katerim dosega svoj vzvišeni muzikalni cilj.

Soetens je našo publiko priklenil nase že s prvimi potezi svojega loka in jo v stopnjujočem razpoloženju držal do konca koncerta. Po uvodni Veracinijevi koncertni sonati, ki jo je odigral francoski virtuos z odličnim poznavanjem klasičnega muziciranja, je dal v naslednji C. Francovki sonati še močan poudarek čustvom in kar čutili smo, kako mu je to remek-delo francoske komorne glasbe pri srcu. V drugem delu koncerta nam je Soetens pokazal najprej z dvema domačima skladbama: Škerjančev Intermezzo romantique in Slavenskega Chant et danse jugoslovène, da imamo Jugoslovenci tudi že vredne zastopnike v violinski koncertni literaturi. Ostali program so tvorile tri krajše skladbe Debussyja, Delamoyrja in Fallerja. Ob burnem odobravanju nam je umetnik dodal za nameček še Musorgskijev Hopak. Soetens in njegova spremljevalka ga. Roche nam bosta ostala še dolgo v spominu. M. K-n

Zamolano sorodstvo

V neko norišnico so pripeljali pacienta, ki je bil nenavadno miren in skoraj pameten. Zdravnik norišnice ga je vprašal, ali ve, zakaj je prišel v to nesrečno hišo.

»Veste, gospod zdravnik,« je odgovoril pacient, »tega je krivo preveč zamolano sorodstvo. Oženil sem vdovo, ki je imela odraslo hčerko. Nato je poročil moj oče hčerko moje žene. S tem je postala moja žena tašča svojega tasta. Moja pastorka je postala moja tašča in moj oče moj zet. Moja mačeha je dobila sina, ki je torej moj polbrat. Toda on je tudi vnuk moje žene, torej sem jaz stari oče svojega polbrata. Potem je tudi moja žena dobila sina. Ta je postal torej svak mojega očeta in brat njegove žene. Moja pastorka je pa ob enem tudi stara mati svojega brata, kajti on je vendar sin njenega pastorka. Ker sem jaz torej oče mojega očeta, je moj sin polbrat mojega očeta, ob enem pa tudi sin moje stare matere, ker je moja žena sinova svoje hčerke. Jaz sem oče svoje mačeha, moj oče in njegova žena sta moj pastorek in pastorka, moj oče in moj sin sta brata, moja žena je moja stara mati, ker je mati moje tašče. Jaz sem nečak svojega očeta in ob enem svoj lastni ded. In zaradi vsega tega,« je zaključil bolnik, »sem prišel ob pamet.«

Z galerije sodobnih osebnosti

Kralj Haakon VII.

Ves kulturni svet občuduje in se divi junaskemu norveškemu vladarju, ki deli v vseh ožirih trpko usodo svojega naroda. Ne plaši se nevarnosti, ki ga zalezujejo na vsakem koraku, saj je dozdaj že nekajkrat komaj ušel smrti od nemških bomb.

Kralj Haakon VII., ki že 34 let vlada Norveški, je zdaj star 68 let. Rodil se je v Charlottenburgu, in sicer kot drugi sin danskega kralja Friderika VIII. Poročil se je z angleško kraljico Maud, hčerko angleškega kralja Edwarda VII. V zakonu se jima je rodil sin, danes 36letni kraljevič Aleksander, ki je znan pod imenom princ Olaf Norveški. Kraljica Maud je pred nekaj leti umrla doma v Angliji. Kraljevič se je rodil, ko je bil njegov oče še danski princ. Norveški prestol je zasedel kralj Haakon VII. 1905 in tako se je pripetil dosti nenavaden primer, da sta bila namreč celih šest let in pol oče in sin istočasno kralja, oče na Danskem, sin na Norveškem. — Friderik VIII. je maja 1912 nenadno umrl v Hamburгу, kjer je bil na potovanju, in danska kraljevska krona je prešla na njegovega starejšega sina Kristijana. Danska in Norveška imata torej isto dinastijo: Schleswig-Holstein-Glücksburg.

25. novembra 1905 je kralj Haakon s svojo soprogo na krovu jahte »Danneberg« prispel na Norveško. Jahto so spremljali danske, angleške in nemške bojne ladje. Takratni nemški cesar

Viljem II. je poslal za spremstvo veliko bojno ladjo pod poveljstvom svojega brata cesarjeviča Henrika Pruskega. Kraljev vohod v norveško glavno mesto, ki se je tedaj imenovalo še Kristianija, je bil nad vse slaven. Dva dni kasneje je kralj Haakon prisegel na norveško ustavo, junija naslednjega leta pa je bilo slovesno kronanje v Trondhjemu.

V dolgih letih svoje vlade je kralj Haakon znal izvrstno držati ravnotežje med političnim silami v mladi kraljevini in znal tudi utrditi močno zvezo med državo in mlado dinastijo. Zelo taktno je bilo zadržanje kralja do Švedske, potem ko je Norveška izstopila iz personalne unije s to državo. To se je zgodilo za časa vlade švedskega kralja Oskarja II., očeta sedanjega švedskega kralja Gustava. Med tem, ko njegov oče nikdar ni mogel preboleti te ločitve, je kralj Gustav takoj stopil v prijateljske odnose s kraljem Haakonom, ki so privedli slednjič celo do tega, da se je l. 1928 norveški prestolonaslednik Olaf poročil s kraljico Marjo, nečakinjo kralja Gustava. S tem sta obe dinastiji stopili tudi v sorodstvo.

Kralj Haakon je postal norveški vladar po volji norveškega ljudstva. Prvo ljudsko glasovanje je bilo v avgustu 1905 in je imelo odločiti o vprašanju ali naj bo Norveška monarhija, ali republika. S 368.000 proti 184 glasovom je zmagala ideja monarhije. Drugi plebiscit je imel odločiti o osebi vladarja. 295.365 glasov je dobil danski kraljevič Karl, sedanjí kralj Haakon. Število nasprotnih glasov je znašalo 62.264. Tako je postal Haakon vladar Norveške res po volji ljudstva.

„Osservatore Romano“ o norveškem kralju in norveškem narodu

V nekem komentarju k dogodkom na evropskem severu piše vatikansko glasilo »Osservatore Romano« med drugim tudi tole: »Zadržanje kralja Haakona VII. in norveške vlade je zadržanje mož ponosa in časti. Prva dolžnost državnikov je ohranitev časti in zavesti odgovornosti do lastnega naroda. Država, ki je napadena, se brani. Brani se, kolikor se more, in žrtve, ki jih doprinese za obrambo svete domače zemlje, niso nikdar brez smisla in brez koristi, tudi če niso kronane z uspehom. Obramba svobode ima velik moralni pomen, ki stoji visoko nad političnimi razmotiravanji o trenutnih koristih. Vsak pošten mož, ki ljubi svojo domovino, bo globoko cenil in spoštoval mali norveški narod, ki požrtvovalno brani svojo domovino z malimi vojaškimi silami, čeprav ima tako majhne izgleda na uspeh. Naj bo izid boja že kakršen koli, pogumni odpor neznanih norveških bojnih sil, ki branijo ceste in poti in ki so doprinesle že številne krvave žrtve, mora celo sovražniku Norveške zbuditi občudovanje in priznanje.«

ŠPORT

Plavači se pripravljajo na letošnjo sezono

V Splitu je bil v ponedeljek sestanek predstavnikov jugoslovanskih ligaških plavalnih klubov. Na tem sestanku so bili navzoči delegati Jadrana, Juge, Zagrebskega plavalnega kluba, Viktorije in Ilirije. Sestanek teh delegatov je imel dve nalogi: rešiti vprašanje preureditve ligaškega prvenstva in sestaviti koledar za mednarodne tekme.

Pred razpravljanjem o ureditvi ligaškega plavalnega prvenstva, so delegati razpravljali o meddržavnem plavalnem dvoboju Nemčije in Jugoslavije, ki naj bi bil 26. in 27. julija v okviru športnega tedna na Vrbskem jezeru na Koroskem. Vsi delegati so smatrali, da je ta termin za naše razmere prekratek in naj se ta dvoboj odloži za konec avgusta. Ker pa je malo verjetnosti, da bi Nemci ta termin sprejeli, so delegati sklenili predlagati Zvezi dvojni mednarodni plavalni dvoboj Madžarske in Jugoslavije. Najprej naj bi bil dvoboj moških plavčev v Madžarski, istočasno pa dvoboj žensk pri nas. Potem pa povračilni dvoboj moških pri nas v Splitu, in žensk na Madžarskem. Ta dvojni dvoboj je predviden za konec avgusta ali prve dni septembra.

Delegati so nato razpravljali o tekmah za »Balkansko ligo«, kjer naj bi nastopila naša druga reprezentanca. Pri teh tekmah je predviden popoln olimpijski program, poleg tega pa še prosto plavanje na 200 m in štafeta 3 × 100 mešano. Naši delegati so priporočili Zvezi naj skuša doseči, da naj bo »Balkanska

liga« šele v prvi polovici septembra in da naj Jugoslavijo zastopa naša najboljša postava.

Nato so delegati razpravljali o izpremembi propozicij za ligaške plavalne tekme. V tej točki se delegati niso mogli zadeniti in so zato o te mrazpravljali samo neobvezno. Izpremembe naj bi bile v tem, da se odslej ne bi več ocenjevali skoki o izpremembi vrstnega reda posameznih točk sporeda in pa, da bi odpadla štafeta 4 × 50 prosto za ženske. Nekaj vprašanj je bilo prepuščenih v končno ureditev Plavalni zvezi kraljevine Jugoslavije, da jih po predlogu klubov sama uredi. Končno so bili določeni tudi termini za letošnje ligaško prvenstvo: Viktorija — ZPK 10. julija; Jug ZPK, 14. julija; Jadran — ZPK, 17. julija; Viktorija — Ilirija 20. julija; Jug — Jadran 21. julija; Ilirija — ZPK 24. julija; ZPK — Ilirija 27. julija; Viktorija — Jug, 1. avgusta; ZPK — Jug 3. avgusta; Ilirija — Jug 6. avgusta; Jadran — Jug 10. avgusta; ZPK — Viktorija 15. avgusta; Jadran — Ilirija 16. avgusta; Jug — Ilirija 18. avgusta; Viktorija — Jadran 19. avgusta; ZPK — Jadran 21. avgusta; Ilirija — Jadran 23. avgusta; Jug — Viktorija 27. avgusta; Ilirija — Viktorija 3. septembra.

Tekme bodo v mestih prvimenovanih klubov. Za trdno računamo, da bo glede vseh negotovosti dosežen sporazum na zboru Plavalne zveze kraljevine Jugoslavije in da bodo v tej zmedi ob preureditvi športa v Jugoslaviji znali vsaj plavači ohraniti mirno kri in delati naprej za razvoj našega plavalnega športa.

Odbor Atletske zveze kralj. Jugoslavije je odstopil

V nekaj člankih smo že poročali o potekih različnih sestankov naših atletov, o poteku zadnjega občnega zbora Atletske zveze kraljevine Jugoslavije, na katerem se navzoči delegati niso mogli zadeniti ali je to ustanovni občni zbor, ali je redni občni zbor, poročali smo nadalje, da je Hrvaška atletska zveza sklicala nekaj dni po zagrebškem občnem zboru svoj občni zbor in končno tudi o zadnjem sestanku slovenskih in srbskih delegatov, na katerih so bili sprejeti nekateri sklepi. V epilog vsem tem obnim zborom, sestankom, sporom in drugim nesoglasjem, ki so med slovenskimi, hrvaškimi in srbskimi atleti, naj dodamo še, da je izvršilni odbor Atletske zveze kraljevine Jugoslavije podal ostavko in pozval javne oblasti, da prevzamejo imovino. Ta izvršilni odbor je bil izbran na rednem občnem zboru Atletske zveze kraljevine Jugoslavije v oktobru lanskega leta.

Na nedeljskem sestanku v Ljubljani, kateremu so kakor znano prisostvovali samo delegati srbske in slovenske zveze ter od izvršilnega odbora iz Zagreba tehnični referent Milan Kraljevič in blagajnik Zvonko Marjan. Oba člana, ki sta nedeljskemu sestanku v Ljubljani prisostvovala, sta v Zagrebu obvestila ostale članice izvršilnega odbora Atletske zveze kraljevine Jugoslavije (predsednik Veljko Ugrinič, tajnik Oton Fuchs, tehnični referent Milan Kraljevič in blagajnik Zvonko Marjan) o poteku nedeljskega ljubljanskega sestanka. Vsi imenovani člani izvršilne zveze kraljevine Jugoslavije so obvestili vse tri samostojne narodne zveze, da se zahvaljujejo za izvolitev.

Ostali pa niso samo pri tem. Izvršilni odbor je poklical upravne oblasti, naj prevzamejo imovino Zveze, predvsem športne naprave in uradni inventar. Denarja v blagajni menda itak ni bilo. Odborniki navajajo, da jih je k temu koraku privledla neobičajna resolucija ljubljanskega sestanka.

Točna resolucija se glasi takole:

1. Ker predsednik g. Ugrinič ni spoštoval sklepov izrednega občnega zbora Jugoslovanske atletske zveze z dne 29. oktobra 1939 v Ljubljani in ker je dopustil v razpravljanje ali je zagrebški občni zbor dne 7. aprila reden ali ustanovni — čeprav je sam podpisal vabilo za redni občni zbor — se smatra, da ni postopalo pravilno in se ga zato odstavi ter ves spor napoti v nadaljni postopek prihodnjemu občnemu zboru. Za vodstvo tekočih poslov je določen dr. Vojislav Jovanović iz Belgrade.

2. Odloči se sklicanje rednega občnega zbora za 12. maj v prostorih »Srbske atletske zveze« kot nadaljevanje rednega občnega zbora v Zagrebu, ki je bil 7. aprila po oblasti razpuščen.

3. Smatra se, da zastopnik policijske uprave v Zagrebu ni postopalo pravilno, ko je razpuštil občni zbor, ker za to ni imel niti pravice niti razloga. Zato se dr. Jovanović pooblašča, da glede tega izroči prijavo Atletske zveze kraljevine Jugoslavije pristojnim oblastem.

4. Predlaga se, da se odstavi tudi tajnik ASK j. Oton Fuchs, ker je v zapisniku občnega zbora z dne 7. aprila namerno izpustil označbo občnega zbora (redni ali ustanovni občni zbor). Tako bodo torej usodo jugoslovanske atletike v letošnjem letu odločale upravne oblasti, ker voditelji posameznih samostojnih narodnih zvez niso znali rešiti spornih vprašanj med seboj na miren način. Caveant consules...

Vesti športnih zvez, klubov in društev

ZSK Hermes, juniorska nogometna sekcija. Talentirane juniorje v starosti od 14 do 16 let sprejemamo. Prijavit se vsako sredo in petek od 17 dalje na igrišču.

Zakladi železa v sev. Švedski

Kiruna, eno najbogatejših ležišč železne rude na svetu. — Njeno zalogo cenijo na 1 milijardo 200 milijonov ton

Boj za oblast v Skandinaviji, ki se odigra v dni pred našimi očmi, bo v mnogočem pojasnjen, ako pomislimo, da leže na severnem Švedskem ogromni, morda največji zakladi železne rude na svetu. Zlasti pa postane v luči te ugotovitve razumljiv napor zaveznikov, da so za vsako ceno poskušali zavzeti pristanišče Narvik, ki leži precej visoko gori na severu Norveške. Narvik je namreč pristanišče, v katerem nakladajo železno rudo za Nemčijo, ki se pripelje po železnici iz Kirune. Spodaj prinašamo nekaj zanimivih podatkov o bogatih ležiščih železne rude okrog Kirune na Švedskem.

Tam, kjer stoji danes Kiruna, kjer se širijo neizčrpna rudna ležišča Laponske, se je pred 50 leti razprostirala še divjina, v kateri so laponski nomadi pasli svoje živinske črede. Nomadi so vedeli za železno rudo, ki jo krije v sebi njihova pokrajina, toda to skrivnost so ljubosumno čuvali zase, ker so se dobro zavedali, da bi novica o železni rudi privabila nešteto kolonistov in delavcev, ki bi jih pregnali z njihovih pašnikov. Toda trajno ni bilo mogoče držati te skrivnosti. Potniki, ki so sicer redko zašli v to divjino, so našli nekoč ob vznožju rudnega pogorja velike kupe čiste železne rude, ki se je zaradi vremenskih neprikljivosti prikotalila z vrha grebena. Leta 1736 je dala švedska vlada preiskati te predele, toda šele 22 let kasneje so pričeli nekoliko kopati. Rudo pa so morali prenašati s konji do Tornea, kar je sčasoma postalo prenerodno in predrago.

Zaradi svoje neugodne lege so se rudniki za dolga leta spet pogrezni v sen Trnuljčice. Šele ko se je pričelo govoriti o železniški zvezi med Botniškim zalivom in Atlantskim oceanom, je spet oživel zanimanje za rudna bogastva Laponske. Znanstvena preiskava terena je leta 1875 ugotovila ogromne množine železne rude. Leta 1893 je švedski parlament sklenil graditev železnice od Gällivare do norveške meje, norveška vlada pa graditev železnice od meje do pristanišča Narvik, ki je med onimi norveškimi lukami, katere nikdar ne zamrznejo. S tem so železni rudniki dobili priključek na železniško omrežje. Pod vodstvom geologa dr. Lundbohna so leta 1896 začeli s kopanjem.

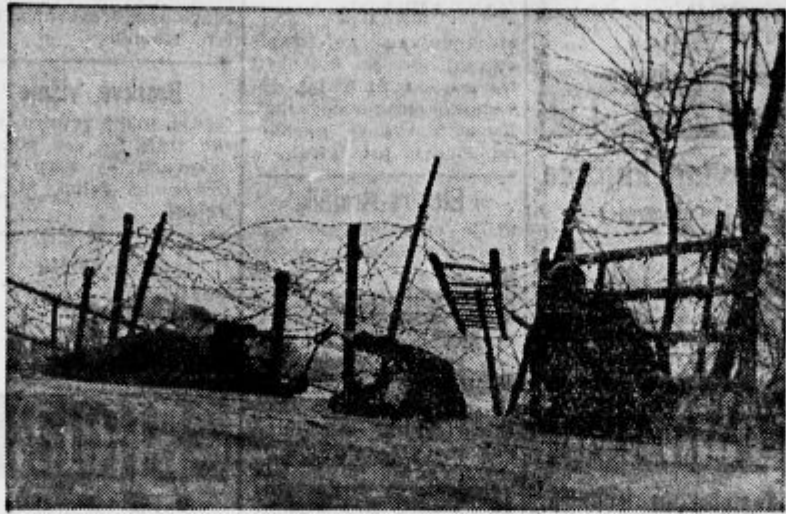
Kiruna, s katero se skoraj ne more noben predel sveta kosati po bogastvu železne rude, leži severno od tečajnika v provinci Lappmarken med rekama Torneo in Kalixom. Od Stockholma je oddaljena 1542 kilometrov, od Narvika pa 170 kilometrov. Skladišče železne rude je dolg, precej razčlenjen gorski greben, katerega najvišji vrh se je ob pričetku izkopavanja dvigal 748 metrov nad morsk gladino. Greben, na katerem je železna ruda na mnogih krajih dostopna, ne da bi bilo treba kopati rove, je dolg tri kilometre in pol. Kako globoko sega železna ruda, ni točno znano. Z vrtanjem so dognali, da jo je dobiti še 300 metrov pod gladino jezera, ki leži ob vznožju grebena. Vso zalogo železne rude cenijo na 1 milijardo 200 milijonov ton, od česar so doslej odkopali šele 30 milijonov ton. Ruda vsebuje 65 do 67 odst. železa, kar je izredno visok odstotek.

Rudnik obratuje samo v odprtem dnevnem kopu in nudi sliko stopnišča v obliki terase, v katerem so posamezne stopnice visoke po 15 do 20 metrov.

Ako se bližamo Kiruni, imamo vtis, kakor bi prihajali v središče bojnega polja. Zamolklo grmenje pretresa ozračje, sliši se streljanje strojnje. Tla se tresejo. Na vrhu grebena se pojavljajo kratki bliski, ki jim sledijo oglušujoče eksplozije. Strme stopnice vodijo na vrh

grebena in potem se znajdeš v ogromnih labirintih, iz katerih se zdi, da ni izhoda. Neko nedoumljivo ozračje vlada v tem kraljestvu železnih zakladov.

Razgled z vrha grebena na čistem zraku je očarljiv. Daleč naokoli se razteza divja pokrajina. Iz ozadja se blišče s snegom pokrite, fantastično oblikovane gorske verige. Pod njimi pa odseva globoko modrina neštevilnih jezer. Toda dolgo ni mogoče uživati razgleda z vrha. Že se oglase rezki signali trobent, ki naznanjajo eksplozijo. Preden pridejo rudarji do rude, je treba dostikrat razstreliti ogromne bloke kamena in skal. Delavci počakajo eksplozije v varnih zakloniščih. Med grozovitim bobnenjem se podre del terase in zgrmi v globino. Ko se razgrne oblak dima in prahu, je videti kaos razdejavanja. Toda že v naslednjih trenutkih posežejo v ta kaos veliki žerjavi z zajemalkami, v katere nakladajo železno rudo in žerjavi jo nato prenesejo na transportne vozičke, ki že čakajo pripravljeni. Električne lokomotive odpeljejo vozičke rude v posebne rudniške naprave, kjer rudo razdrobe. Razdrobljeno rudo spuščajo po globokih rovih v železniški tunel, ki so ga izkopali v goro. Tam pada naravnost na železniško va-

Dve slike iz zapadnega evropskega bojišča, kjer je zadnje dni tudi postalo bolj živahno. Na levi: Francoski vojaki si s škarpami utirajo pot skozi žične ovire. Na desni: Vojaki razkopavajo ruševine neke hiše tik za fronto, ki so jo porušile nemške granate.

Orožniki v Rušah zaplenili 50 kg saharina

V noči od torka na sredo se je nahajala orožniška patrulja v Rušah v gozdu poleg železniške proge, kjer je opazila neke sumljive osebe. Orožniki so te osebe legitimirali in preiskali. Ker pa niso našli ničesar obremenilnega pri njih, so jih spet izpustili. Orožnikom se je pa zdelo čudno, kaj ti ljudje, o katerih se je že dalj časa govorilo, da se bavijo s tihotapskimi posli, delajo ponoči poleg železnice. Zato so v sredo zgodaj zjutraj natančno preiskali dotični kraj ter našli med grmovjem in praproto okoli 50 kg saharina, zavitega v številne zavitke. Te zavitke so pometali iz vlaka nemški železničarji na dogovorjenem mestu, kjer naj bi tihotapci to blago pobrali. Orožniki so čisto slučajno preprečili njihovo namero ter razkrinkali nevarno tihotapsko družbo. Ugotovili so, da je bil ta saharin kupljen v Pliberku v neki lekarni. Nemški železničarji so ga protihtopili čez mejo. Tihotapci so za saharin plačali okrog 35.000 din.

Skoplje

Katoliški dijaki so priredili v nedeljo, 7. t. m., v cerkveni dvorani lepo Weiserjevo igro: »Svetlost gorac.« Z velikim razumevanjem so prikazali borbo mladine in zmago večnih idealov, ki se jih brez borbe ne more doseči. Društvo vodi g. kap. vikar V. Zakrajšek in se dobro udeležuje v Skoplju.

Akademski pevski zbor je presenetil celo Skoplje in se še vedno govori o njegovem slovitnem nastopu v gledališču. Posebno Slovenci smo bili s tem zelo počaščeni. Pridite zopet!

Jesenice

Občina razglašala: Da se bodo prošnje za podporo svojem vojaškemu obvezniku, ki so vpoklicani na vojaške vaje, reševale hitro, opozarja občina svojeje vpoklicanih obveznikov, naj pri vlaganju prošenj navedejo v prošnjah sledeče podatke: datum in leto rojstva obveznika in članov rodbine, ki so upravičeni do podpore, pristojno občino, čas odhoda na vajo, vojno edinico, v katero je obveznik odšel. Dalje naj se v prošnji navede tudi, pri kom je bil obveznik zaposlen pred odhodom na vajo ter dobo, v kateri je bil zaposlen. Le na ta način bodo pristojna sodišča mogla prošnje reševati hitro in brez posebnih poizvedb. Potrdila, ki so po uredbi predpisana, izdaja občina brez plačila takse.

gone. Vsak vagon naloži 35 ton rude. Preden zapusti vsak vagon tunel, vzamejo z njega kos rude za analizo v laboratoriju. Po tej analizi se določi prodajna cena rude.

Kakor je na eni strani obrat v rudokopu popoln, tako je na drugi strani tudi občoovanja vredna do najmanjše podrobnosti izvedena organizacija prevoza železne rude. Vsak vlak železne rude ima 28 vagonov, ki vozijo skupno 980 ton železne rude. Ob vznožju pogorja leži obsežen kolodvor, na katerem se vlaki urejajo in odhajajo proti Narviku.

V severnem delu prostornega pristanišča v Narviku je videti impozantne naprave za natovarjanje železne rude na parnike. Tam je poseben kolodvor in tri ogromna pristajališča za ladje. Največje pristajališče je dolgo 345 metrov. Na tem lahko hkrati dva parnika po 12.000 ton nakladata rudo. Lokomotiva zapelje vagono prav do ladje. Nato odpro dva vagonov in ruda se vsuje po posebnih vodih naravnost v notranjost ladje.

Naprave so tehnično tako popolne, da je mogoče v eni uri naložiti na ladjo 800 do 1000 ton železne rude. 75 do 80 odstotkov vse rude, ki prihaja z vlaki v Narvik, je namenjenih za Nemčijo. Zaradi ogromnih množin rude, ki jo vsak dan pripeljejo vlaki, ni mogoče zmerom vse sproti odpeljati s parniki. Zato se včasih nabere v pristanišču tudi za milijon ton rude, vendar pa je poskrbljeno, da zaradi tega ne nastane nobena zmešnjava. Polarna zima ne more ovirati prometa v pristanišču Narvik, kajti zalivski tok skrbi, da je pristanišče tudi v najhujši zimi brez ledu.

1. Krepi rast las
2. Prhljaj izgine, lasje ne izpadajo
3. Ugonablja za lase škodljive parazite

Trilysin na znanstveni podlagi izdelan tonikum za porast las, uživa svetovni sloves. Zahtevajte, da se vam pošlje brezplačno neka brošura: »Navodila za nego las s Trilysinom«.

Mr. OTO M. JAKSIČ, ZAGREB
Mažuranića trg 5.

Od kdaj so vojaške uniforme sivozelene barve

Armade skoraj vseh držav na svetu so že pred mnogimi leti zbrale za obleko svojih vojakov sivozelenskasto barvo. Te barve niso sicer povsod enake, toda v osnovnem tonu so si vse podobne. Včasih pa je bilo to drugače. Vojaki so bili oblečeni v živo pisane uniforme, ki so bile včasih naravnost kričeče. Kako je do tega prišlo, da so zdaj vojaške uniforme povsod sivkasto zelene barve?

Leta 1846 je mlad angleški častnik mr. Hodson, ki je služil v indijski armadi, ugotovil, da je nemogoče zalezovati domačine z uspešnimi ogledniškimi akcijami, ker so se znali dobro skriti in pa ker so že od daleč opazili v pisane uniforme oblečene angleške vojake. Mr. Hodson je oblekel posebno četo svojih vojakov v uniforme, ki so imele barvo ondodnega zemljišča. S tem je dosegel, da so njegovi vojaki prodrli skoraj do strelne črte sovražnika, ne da bi jih le-ta opazil. Zaradi njihove varovalne barve, ki se je prilegala zemljišču, jih sovražnih ni mogel opaziti. Uporabljanje varovalnih barv za vojaške uniforme je imelo tak uspeh, da je cesar Maksimilijan Mehiki leta 1864 dva svoja polka oblekel v lthaki-uniforme. V angleški armadi so šele leta 1882 zamenjali rdeče uniforme s sivozelene. Že pred Anglijo so to storili Prusi in drugi narodi. Povsem se je pa uveljavila sivozelena uniforma šele v svetovni vojni.

Tudi pri nas ne bi bilo napačno

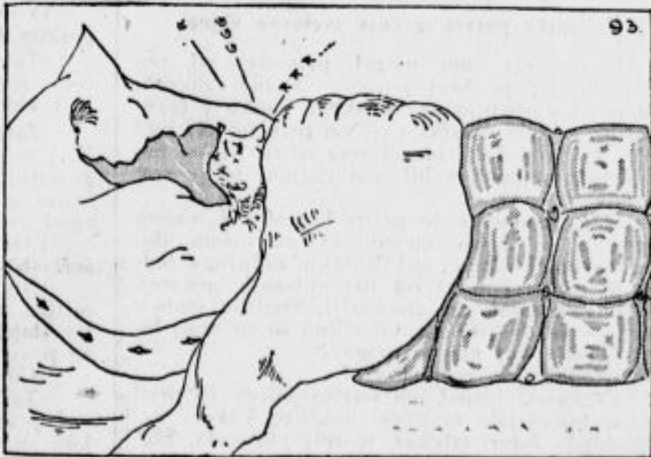
Vojna je v Franciji pomedla z grdo razvado, ki je bila zlasti svojiska ženskemu spolu, to je z zamenjavanjem že kupljenega blaga po trgovinah. Po statistiki, ki so jo sestavili pariški trgovci, so ženske prinesle nazaj s trgovine zamenjati 20% kupljenega blaga. Trgovske hiše in modni magazini so se zdaj zedinili in sklenili, da tega ne bodo več dopuščali, niti ne bodo več vračali denarja za že kupljeno blago.

Iz Julijske Krajine

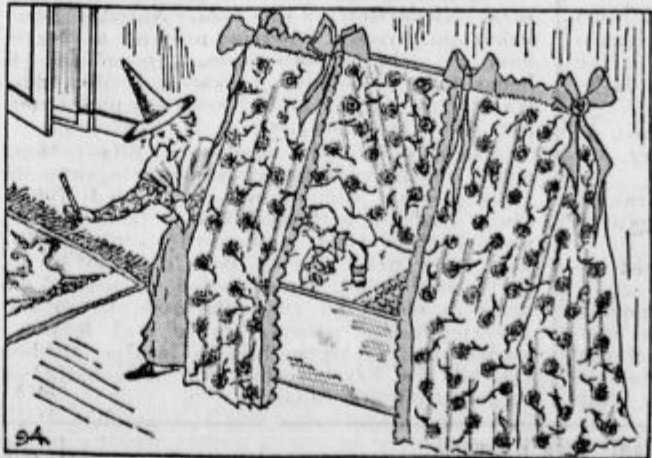
Umrli je dne 12. aprila 1940 ob 5 zjutraj v Oseku 41 Jožef Vovk v visoki starosti 79 let. Bil je ugleden posestnik in v prejšnjih letih večkratni občinski odbornik, pa tudi pri Oseški posojilnici je bil dolgo vrsto let odbornik ter je s svojim svetom marsikaterikrat pomagal pri vodstvu posojilnice. Bil je veren mož in je zadnja leta prav rad prihajal k sv. zakramentu, posebno ob prvih petkih. Zelo ga je bolelo, ko je videl, da je današnja mladina tako mlačna, če ne brezurna! Gospod je našel svojega zvestega pripravljencega, saj je pred 6 dnevi, ko se je čutil slabega, prav lepo prejel zadnja tolažila. Edinemu sinu Lojzetu, pa tudi vsemu drugemu sorodstvu, naše sožalje, pokojnemu pa večni počitek zraven svoje pokojne žene in pokojnega očeta na oseškem pokopališču!

Otroški kotichek

ZAČARANI GOZD

(93) Nepremično je stala čarovnica v sobi. Mehko so se pregibale njene ustnice. Mrmrala je neke besede in vihtela svojo čarobno palico. Kralj je zelo trdno spal. Celo smrčati je začel.

(94) Čarovnica je hitela skozi kraljevo sobo in stopila v kraljičino. Tudi kraljico je začarala v globoko spanje. Toda kje je princ? Aha, tamle stoji ljubka mala posteljica.

Pogled na Kiruno z letala.

Novice iz Litije

Meningitis. Pred dobrim tednom je postala žrtve zavratne bolezni, kateri je tudi podlegla, učenka III. razreda litijske ljudske šole Katica Kovačič. — Sedaj pa imamo zopet kar tri nove primere te bolezni in sicer prav na različnih krajih in iz različnih razredov, kar da misliti in sklepati, da se ni razširila po epidemiji, marveč da morajo biti še neki drugi vzroki tej bolezni. Dolžnost oblasti je, da po zdravniških ugotovitvah vzroke in da z naključnimi poizkusi pregleda vso šolsko mladino. Oboleli so v nedeljo učenec IV. razreda Pintar, v ponedeljek učenec VI. razreda Zorko in v torek učenec II. razreda Frumen. Doma so pa vsi ti bolniki: eden iz Litije oz. Gradca, drugi na Gor. Logu, tretji na Pogoniku, četrti za Savo, torej v taki oddaljenosti, da se niso mogli drug od drugega okužiti, niti v šoli niti izven šole v kakem skupnem obsevanju, ker ni med njimi nobene komunikacije. Iz tega se torej lahko sklepa, da mora biti za to bolezen drug, močnejši vzrok, kakor samo okuženje. Po prvem primeru je bolezen se je vse storilo, da se jo omeji. Šola je bila zaprta in razkužena, in vsi, ki so imeli stike s prvo žrtvijo te bolezni, umrlo učenko Kovačič, so ostali zaenkrat zdravi.

Pokopališče dobiva vedno lepše lice, posebno pred vzhodom. S podporo trga in občine se bodo izvedla vsa potrebna dela, da bo pokopališče lahko ponos našemu kraju, znak pietete do naših pokojnih in tudi v užitek vseh mimoidočih. Saj tu gre mimo vsak dan okrog tisoč pasantov domačih kakor tujih. Vsak izletnik bo z užitkom obstal in motril zadnji dom litijskih župljanov. Velikostne smreke v ozadiju, ki skrivnostno odpirajo veličastni pogled na Kamniške planine, spredaj topoli in žajljake ter ob straneh pisane breze, vse na zeleni trati, ki jo krasi srebrne smreke. Polagoma pa se bo tudi novi del pokopališča vedno lepše uredil. Ta »grunč«, ki je delež vsakega zemljana, mora imeti dostojno lice.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

POZIV! Podpisani prosim, kdor koli bi vedel ali znan kaj stvarnega o telesni poškodbi — zlomljena desna roka — Jožeta Žitnika, noč. čuvaja, stanujočega tu, Na mivki 6, ki jo je zadobil baje v noči od 20. na 21. junija leta 1939., da bi se prijavil meni. Povrnem morebitne stroške. Istočasno prosim one tri nepoznane gospe, ki so bili priče mojemu doživljanju v oni noči z Josipom Spanom, stanujočim Cesta v Rožno dolino 9, in službujočim stražnikom na Kralja Petra trgu, da sporočijo svoje naslove meni. Obe prošnji v svrhu, da se pomaga resnici in poštenju do potrebnega nujnega uspeha. — Valentin Jadran, oficir v p., Vodnikova c. 54.

Iščemo orodničarje

1. ki majo večletno skušnjo pri izdelovanju štanc za stiskanje pločevinastih predmetov,
2. za vlaganje štanc v stiskalnice.

Ponudbe poslati na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9 pod značko »Alatničar«.

Goldnerjevi slaščičarski stroji

BRATJE GOLDNER, SUBOTICA
Osnovano 1906

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

Poročnik Heim

Vohunska povest iz časa svetovne vojne.

Le enkrat sem mogel prisostvovati ponuku; učitelj je bral povest: »Zadnji razred; šlo je za poslednjo uro šolskega pouka v francosčini, v neki alžaski vasi po priključitvi leta 1871. Vsi so jokali; moral sem oditi. Nisem popolnoma razumel, a bil sem ginjen: to je sramota!«

»Da, sramota,« je pritrdil grof. »V vašem poročilu je neko mesto, ki ga nisem dobro razumel. Poglejmo! V teku zadnjega tedna je povprečno 15 od 100 vpisanih učencev obiskovalo pouk na gimnaziji. Srednja starost učencev je dvajset let. Očividno so to sami lenuhi. Toda kaj nas to briga?«

»Nadaljujte, gospod grof.«

»Nekateri izmed teh srednješolcev so pred vojno opravljali različne poklice, kakor: avtomobilski sofer, mlekar, učitelj plavanja, glumač itd. Tega jaz ne razumem več.«

»To je čisto enostavno; odkar nabiramo ljudi in smo si postavili načelo, da začnemo pri tistih, ki so brez posla, se na vse načine poskušajo izmotati in se delajo, kakor da so pri delu prezaposleni.«

»In uprava gimnazije si šteje še v čast, da štiti tudi lenuhe,« je zaključil Strohberg.

»Njihova vedno vražja sveta zveza!«

»No torej, pošljite na vsakeh sto trideset dijakov v ujetništvo,« je odločil razočaran Niederstoft.

»Ah, toda...«

Ves razgiran je kurat Huppenschlacht pozdravil in vesel odšel.

»Nadaljujmo,« je povzel armijski poveljnik. »Tisoč mark kazni Dubertu Avgustu, upokojencu, ker je pod pretezo domače glasbe ne prireditve dovolil na domu igrati Marcellaiso. Tristo mark vsakemu violinistu in igral-

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaševanju reklamnega značaja se računa enokolonoska, 3 mm visoka pešitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Šofer
Išče službo, najraje k osebnemu avtomobilu. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5466.

Vrtnarski pomočnik
ki bi opravljal tudi druga dela, išče službo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Mlažiš« št. 5588.

Knjigovodja-bilancist
organizator, z 20 letno prakso v velepodjetju v tujini — išče primerno zaupno službo v večjem industrijskem podjetju. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5535.

Pisarniška moč
z večletno prakso, urna stenografka in strojeplaška, večša vseh ostalih pisarniških del, išče zaposlitev v Ljubljani ali v okolici. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5806.

Dekle

začetnica, išče službo na gostilno ali k manjši družini. Naslov v upravi pod št. 5828.

Kuharica

ki je več let služila v župnišču, želi primerne službe. Gre tudi na sezono. Naslov v upravi lista pod št. 5823.

Trgovska pomočnica

s prakso, vsestransko izveščana v vseh strokah, želi mesto. Cenj. ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zmožna trgovska moč« št. 5853.

Izveščan manufakturst

galanterist, prost vojaščine, želi premeniti službo. Event. tudi v večjo podeželsko trgovino. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5834.

Denar

Hranilne knjižice

3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

(Pohištvo)

Spalnico in jedilnico
trdo, dobro ohranjeno, za veleposrestvo ali župnišče, proda skupaj za 5000 din skladščnik, Melska št. 29, Maribor.

Vsakovrstno

pohištvo
dobavlja se vedno po starih cenah v moderni in solidni izdelavi, trdka

»OPRAVA«

Celovška cesta 50, Sprejemajo se naročila.

Službo dobe

Več nedeljskih natakaric
prvovrstnih, sprejme gostilna na Rožniku.

Več mizar. pomočnikov
za fina pohištvena dela rabi takoj Pavel Okorn, Škofja Loka, Fužinsko predmestje 3.

Dekle

vajeno gospodinjskih in vrtnih del, sprejem takoj. Dolenc, Borovnica št. 106.

Zastopnike (-ce)

agilne, iščemo po vseh krajih dravske banovine, domača zavarovalnica. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5810.

Mlekarja

strokovnjaka za trapistovski sir, po možnosti takega, ki ni vojni obveznik, sprejem takoj. Kovacjč Avgust, mlekar, Smarje pri Jelšah.

Elektro-strojinik

ki je obenem več tudi strelbi Dieslovih motorjev, se sprejme v večje podjetje. Reflektanti, izučeni mehaniki ali ključavničarji z večletno prakso in ev. izpitom, naj pošljejo svoje ponudbe v upravo »Slov.« pod »Elektro-strojinik — Ljubljana« št. 5842.

Posredstva

Stavbne parcele
in nove hiše naprodam. — Vižmarje 46.

Velika hiša

s trgovskimi lokali v mestu Celju naprodam. — Ponudbe podruž. »Slovenca« v Celju pod »Prilika«, (p)

Čitajte in širite

»Slovenca«!

Kupimo

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, Juvelir, Ljubljana
Wolfsova ulica št. 8

Vsakovrstno zlato
srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Frančiškanska ulica 3.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moskih oblik nudi
Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Pravo smederevko

dobite pri M. Cesar, vinska trgovina, Ljubljana VII., Gasilska ulica št. 3. Telefon 23-69.

Pritlikavce hruškove

Willamovko, Gellertovko in Pastorovko ima še na razpolago drevnecna Korzen, Mozirje. (l)

Breskve, višnje

češnje, nizke vrtnice, vinsko trje — vse odlične kakovosti — kupite v Drevnecni Jelen, št. 117, Velenje.

Dva kolesa

damsko in mosko, še nova, prvovrstne znamke, za vsako ceno naprodam. — Gostilna, Sv. Petra c. 85.

STROJI

Parno lokomobilo

22 konjskih sil, v zelo dobrem stanju, prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 5807.

Vnajem

ISČEJO:

Bled
vzamem prazno vilo za daljši čas v najem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Bled« št. 5830.

KATERA IZMED VAS ŽELI IZGLEDATI MLADA?

Senzacionalna iznajdba
s pomočjo katere
IZGINJAJO GUBE

Zane 50 let
lahko izgledate
kakor da ste
samo 35 let.

Nov dragocen ekstrakt kožnih celic — ravno tak kakor vitalni elementi v koži zdravega mladega dekleta.

Odkril ga je glasoviti dermatolog, ki ga je pridobil iz skrbno izbranih mladih živali. Ta ekstrakt, imenovan »Tokalon«, je zdaj v rožnatih hrani za kožo Tokalon. Uporabljajte jo vsak večer. V vsakem trenutku Vašega spanja bo Vaša

Napravite

la

POIZKUS!

koža srkala te vitalne elemente. Vsako jutro, ko se zbudite, — mlaša. Čez dan uporabljajte belo, nemastno kremo Tokalon. S to preprosto nego lepote lahko vsaka žena doseže, da bo videti za deset let mlaša, ter lahko dobi čudovito kožo in polt. »Kakršno bi se mogla ponasati vsaka mladenka S hranami za kožo Tokalon so uspešni učinki vsekakor zajemčeni, ali pa se denar vrne.

Zahvala

Ob težki izgubi naše mame

Marije Marn

se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in jo spemili na njeni zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so ji v dneh težke bolezni kakor koli lajšali trpljenje.

Sveta maša zadušnica se bo brala v nedeljo, 21. aprila 1940 v cerkvi Marijinega Oznanjenja ob pol sedmih.

V Ljubljani, dne 18. aprila 1940.

Zalujoči ostali.

Andrej Belič trgovec

Dotrpel je po mukepolni bolezni naš ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Andrej Belič trgovec

v starosti 43 let, previden s tolažili svele vere.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, 19. t. m. ob treh popoldne iz mrtvašnice na Vidovdanske cesti 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 17. aprila 1940.

Zalujoča soproga Vera, sin Metod in ostalo sorodstvo.

Andrej Belič trgovec

Pogreb draga tovariša in zaslužnega sodelavca bo v petek, dne 19. aprila 1940 ob treh pop. izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 17. aprila 1940.

Likvidacijski odbor.

Najnovejša poročila

Sporazum o zavarovanju plovbe na Donavi potrjen

Belgrad, 18. aprila. m. Danes je imel v Belgradu sejo izvršni odbor mednarodne donavske komisije ter je razpravljal o vseh ukrepih za varstvo, ki jih bo ta komisija pričela izvajati za varnost plovbe na Donavi. Kakor znano, mora za varnost prometa na Donavi skrbeti predvsem mednarodna donavska komisija, ki ima svoj sedež v Belgradu, in to za celokupno plovbo po Donavi, razen 174 km obmorske Donave z izlivom v Črno morje. Za varnost plovbe v tem delu skrbijo posebna evropska donavska komisija, v kateri so zastopane države Romunija, Italija, Francija, Anglija in Nemčija. V mednarodni donavski komisiji so pa zastopane poleg štirih obrežnih držav Romunije, Bolgarije, Jugoslavije in pa Madžarske še Italija, Francija, Anglija in Nemčija. Poleg teh komisij je mednarodna donavska komisija skupaj z Jugoslavijo in Romunijo ustanovila še posebno dšerdapsko upravo, ki v mejah svoje pristojnosti izvršuje navedbe mednarodne donavske komisije ter skrbi za varnost plovbe v dšerdapskem sektorju (Zelezna reka). V pristojnost dšerdapske uprave spada promet ladij in ugotovitev namena plovbe v tem sektorju, sestava vlačilskih sprevodov in ugotavljanje moči vlačilcev ter obvezna uporaba pilotov pri poti skozi dšerdapski sektor. Vsaka država se mora pri svojem uvozu skozi dšerdapski sektor pokoravati navodilom uradnikov dšerdapske uprave. Uprava nadzoruje plovne objekte, ugotavlja vodno stanje ter zaznazuje plovne ceste kakor tudi obalne signalizacije.

V pristojnost obalnih držav spada policija plovbe in preprečenje morebitne sabotaže, odnosno poskusi onemogočenja normalne plovbe. Obalne države kontrolirajo tudi ladje za časa njihovega zasedanja v pristaniščih. Te države nadalje kontrolirajo tudi tiste ladje, ki se zadržujejo ob obali izven pristanišč. Razen tega lahko izvršujejo tudi direktno nadzorstvo nad plovbo v svojih vodah po svojih posebnih organih. Zato vse te države tesno sodelujejo med seboj. Še pred mesecem decembrom lani so mnoge od teh držav smatrale za potrebno, da se izdajo posebni izredni ukrepi, ki bi omogočili mirno in varno plovbo na Donavi tudi za časa vojne. Vsi ti ukrepi imajo samo ta cilj, da se poveča varnost plovbe na Donavi in da se podvzame vse potrebno, da se prepreči kakršno koli onemogočenje nemotene plovbe na Donavi. Brez dvoma je, da je bila tudi Jugoslavija zelo zainteresirana pri izdajanju vseh teh ukrepov. Jugoslavija je že prej sprejela celo vrsto takih ukrepov, da bi zagotovila v čim večji meri normalno plovbo na svojem delu Donave, to je od madžarske meje do izliva reke Nere, kjer Donava teče po našem ozemlju, kakor tudi od Nere do izliva Timoka, kjer Donava deli Jugoslavijo od Romunije. Važnost normalne plovbe na Donavi za Jugoslavijo se najbolje vidi iz tega, da naše narodno ladjevje na Donavi zavzema po tonaži drugo mesto. Povprečni letni promet na internacionalni reki Donavi v mejah naše države znaša 2.896.983 ton, od česar odpade na našo državo 1.081.083 ton, medtem ko na vse ostale zastave, ki plovejo po Donavi, odpade 1.815.900 ton. Na samem sektorju Zeleznih vrat odpade skoraj ena petina celokupnega prometa na našo državo.

Lanski ukrepi

Da bi se čim bolj zagotovila svobodna in nemotena plovba po Donavi, je že na decembrskem plenarnem zasedanju lanskega leta mednarodna komisija sprejela sledeče predloge Romunije in Jugoslavije:

1. Vse ladje, preden jim dšerdapska uprava dovoli prehod skozi Zeleзна vrata, morajo organi uprave skrbno pregledati, predvsem, če

so v dobrem stanju vlačilci in če so v redu vse naprave za krmarjenje.

2. Za čim uspešnejši pregled ladij se postavijo pri administraciji posebni nadzorniki za plovbo.

3. Zabrane je prehod preveč velikim in težkim vlačilcem in sestavom, ki bi lahko škodovali varnosti plovne poti.

4. Prevoz velikih vlačilskih sestavov sa zaupa samo najizkušenejšim pilotom.

5. Podvoji se kontrola nad plovnimi signali, ki zaznamujejo plovne poti.

6. Pomnoži naj se osebje pri lokomotivski službi na Sipskem kanalu, ki je izredno važen za veliki in mali promet ladij skozi regulirani del Zeleznih vrat izpod otoka Ada Kale.

7. Najstrožje naj se izvajajo odredbe o policiji plovbe.

8. Administracija naj si nabavi naprave za dvigavanje potopljenih ladij na plovni poti.

9. Ker je izvrševanje normalnega in rednega prometa na odseku Zeleznih vrat v veliki meri odvisno od zadostnega števila izvežbanih krmarjev, ki edini smejo voditi ladje skozi Sipski kanal, je Jugoslavija podvzela pobudo pri donavski komisiji in zahtevala, da se poveča število pilotov in uslužbencev dšerdapske uprave kakor tudi, da se dajo vse mogoče olajšave, da bi bilo v čim krajšem času na razpolago čim večje število pilotov.

Sedanjí sklepi

Na svojem zasedanju od 5. do 14. aprila je izvršni odbor mednarodne donavske komisije v zvezi s tem ukrenil, da na podlagi natečajev takoj prevzame v službo dšerdapske uprave 20 donavskih krmarjev na ladjah v svojstvu pilotov-učencev in da sprejeti kandidati v čim krajšem času polože izpit za službo dšerdapskih pilotov. Razen tega je komisija zmanjšala omejitve za nastavitve zasebnih pilotov.

Štiri obalne države, ki so zastopane v komisiji, to je Romunija, Jugoslavija, Madžarska in Bolgarija, so se sporazumele, da se zaradi čim večje varnosti plovbe na Donavi izdajo naslednji ukrepi:

1. Da se zagotovi promet na Donavi ladjam, ki služijo za prevoz potnikov in blaga na ta način, da se te odredbe ne nanašajo na tiste ladje, ki pripadajo obrežnim državam, in to za del Donave, na katerem ima suvereniteto dotična obalna država.

2. Da se ne dovoli prevoz orožja, municije in eksplozivov brez predhodnega dovoljenja tiste države, skozi katero se vrši prevoz.

3. Da se ne dovoli transport težkega materiala, predvsem cimenta, rud in kamenja, brez posebnega dovoljenja oblasti tistega pristanišča, v katerem se je to blago naložilo. Ta odredba velja samo za sektor Zeleznih vrat in bo dšerdapska uprava izdala posebne varnostne ukrepe zaradi prevoza transportov skozi Zeleзна vrata.

4. Obrežne donavske države bodo izvrševale posebno kontrolo nad ladjami, ki obratujejo na Donavi, in bodo morali člani posadke, ki izvršujejo službo na ladjah, vedno imeti pri sebi izkazila o identiteti in kvalifikaciji za službo, ki jo na ladi dejansko opravljajo.

5. Na delu Donave, na katerem izvršuje rečno policijo vsaka obrežna država, se bodo izdali vsi potrebni ukrepi za zagotovitev izvrševanja prednjih odredb.

O teh predlogih je danes razpravljal izvršni odbor mednarodne donavske komisije. Na seji so bile poleg obrežnih držav Jugoslavije, Romunske, Bolgarske in Madžarske zastopane tudi vse tri države, ki so zdaj v komisiji, to je Francija, Italija in Nemčija. Izvršni odbor mednarodne donavske komisije je vse predloge soglasno sprejel.

Uredba o bivanju in gibanju tujcev

Čl. 1. V državi morejo tuji državljani bivati samo v kraju, na katerega se glasi vstopni vizum, ozir. v kraju, ki se mu v dovoljenju za kraj bivanja označi. Spremembo kraja in stanovanja se more izvršiti po odobrenju bana, ozir. upravnika mesta Belgrada. Bivanje tujih državljanov v državi preko roka trajanja vstopnega vizuma pa dovoljuje notranji minister, ki podeljuje, ozir. more prenesti pravico odločitve tudi na bana.

Čl. 2. Tuji državljani je dolžan v roku 12 ur po prihodu v kraj, kjer bo bival, in najkasneje v 36 urah po prestopu meje, osebno se prijaviti pristojni krajevni policijski oblasti in ji pokazati svoje dokumente. V istem roku je dolžan osebno se prijaviti tudi v primeru, kadar spreminja kraj svojega bivanja. S tem se ne ukinja obveznost, da prijavlja stanovanje stanodajalec po predpisih o prijavljanju stanovanja.

Čl. 3. Kdor bi se delno ali pa v celoti po-

služeval lažnega potnega dokumenta ali pa tujega potnega dokumenta, ozir. kdor bi dal svoj potni dokument drugemu na uporabo, ozir. tisti, ki bi prestopil državno mejo brez rednega potnega lista, kakor tudi tisti, ki daje oblastem zase, za svojega člana družine ne točne in ponarejene podatke, da bi si pridobil potni list ali pa da ni izpolnil predpisov o prijavljanju in da bi si pridobil dovoljenje za bivanje, bo kaznovan z zaporom 30 dni ali denarno kaznijo do 1500 din, če njegovo dejanje ne spada pod strožje zakonske odredbe. Z isto kaznijo bo kaznovan tudi tuji državljan, ki se pregreši po čl. 1 in 2 te uredbe, kakor tudi tisti, ki prekine tranzitno potovanje brez dovoljenja. Tuji državljani, ki bo kaznovan po tej uredbi, bo po prestani ali plačani kazni izgnan iz države.

Čl. 4. Za izrekanje kazni po tej uredbi so pristojne prvostopne oblasti splošne uprave.

Čl. 5. Ta uredba stopi v veljavo z dnem, ko je objavljena v »Službenih novinah«.

Angleške voñne ladje so obstreljevale Stavanger

London, 18. aprila. c. Reuter: Večja skupina angleških vojnih ladij je danes zgodaj zjutraj iz velike razdalje z morja obstreljevala s topovi najtežjega kalibra Stavanger. Cilj vojnim ladjam je bilo zlasti razsežno letališče, ki so ga zasedli Nemci, in drugi vojaški objekti ter strateške oporne točke. Ladje so obstreljevale Stavanger polnih osemdeset minut. Nemška letala, ki so se dvignila v protinapad, so obmetavala angleške vojne ladje z bombami, vendar niso zadela. Lahko je bila poškodovana le ena sama angleška križarka, ki se je lahko sama iz svoje moči umaknila skupno z drugimi angleškimi vojnimi ladjami proti zahodu. Prav tako pluje poškodovana križarka sama v domačo luko.

Pariz, 17. aprila. AA. Havas: Vrhovno poveljstvo sporoča: Delovanje prednjih oddelkov zahodno od Vogevoz.

Margaret Sullavan,

ki je dobila pri filmu »Trije to-

varišče naslov najboljša tragedkinje ponovno triumfirala v filmu

Kavarna propadlih angelov

Kino Matica

Telefon 21-24

Ob 16., 19. in 21. uri

130 voz krompirja na trgu

Ob središču običajni, že nad 100 let obstoječi tržni dan je bil včeraj prav živahen. Sv. Petra nasip je bil za krompir skoraj premajhen. Ogromne množine krompirja so bile naprodaj. Sezona za semenski krompir je dosegla pač višek. Krompir pa potrebujejo tudi mnogi za hrano in krmo. Včeraj so že zgodaj začeli kmetje voziti velike vozove krompirja na trg. Ze kmalu po 7 je bilo na trgu do 25 velikih voz, ki so zavzeli ugodne položaje. Ti kmetje so krompir res kmalu prodali. Vrstili pa so se vozovi tja do 10 dopoldne. Bilo je včeraj brez pretiravanja do 130 voz lepega in zdravega krompirja naprodaj. Cene so skoraj celo dopoldne ostale trdne in stalne. Redek je bil kmet, ki je v cenah popustil. Nekateri težki vozovi so imeli do 3000 kg krompirja naloženega. Računajo, da je bilo včeraj na trgu najmanj do 150.000 kilogramov krompirja raznih vrst. Zgodnji rožnik ima stalno ceno 2,50 din kg. Ostali krompir pa

ceno menja. Splošno so bile druge vrste krompirja po 2 do 2,25 din. Sebe proti popoldnu so cene nekoliko padle. Šle so po 2 din za kg. Nekateri so ga nato ponujali po 1,90 din, nekdo ga je celo prodal pa 1,75 din za kg. Temu se je mudilo, da je spravil krompir v denar. Toda drugače so nekateri vozovi stali še pozno popoldne na nasipu in čakali, da pridejo kupci. Nekateri od teh so krompir nato ponujali po trgovinah in pri veletrgovcih z deželnimi pridelki. Mnogo krompirja so kmetje pripeljali iz moravske doline, dalje iz kamniške okolice in iz raznih gorenjskih kakor tudi dolenskih krajev, tudi iz borovniške in vrhniške okolice je bilo nekaj krompirja na prodaj.

Splošno so se sedaj okoliški kmetje preskrbeli prav dobro s semenskim krompirjem, kakor tudi mnogi z rezervami za prehrano, ker mnogim so zaradi letošnjega hudega mraza zmrznile prav velike zaloge ter imajo občutno škodo. Nihče ni računal, da bo pritisnila tako huda zima in zato mnogi niso svojih kleti zavarovali primerno pred mrazom. Zmrzli krompir so bili kmetje prisiljeni vreči na gnojišče. Ni bil za nobeno rabo.

Danes zadnjikrat! Izvrstna komedija polna odličnega vedrega humorja KINO UNION

Življene je lepo!

Claudette Colbert, James Stewart

Telefon 22-21

Film, ki Vas bo zabaval in razvedril! Ob 16., 19. in 21. uri

KRIK VZHODA

po slovitem romanu PEARL BUCK »DOBRA ZEMLJA«

V glavni vlogi: PAUL MUNI in LUISE RAINER

Grandiozen ep o večni Kini, podan z dramatično in umet-

niško silo, kateri se doslej ni približal še noben film

Radi velike dolžine filma predstave ob 16., 19. in 21.15 uri

Danes poslednji!

KINO SLOGA tel. 27-30

1 Panča Vladigerov, bolgarski skladatelj, bo sodeloval na XV. koncertu ljubljanske Filharmonije, ki bo v okviru Bolgarskega tedna v ponedeljek 22. aprila v Unionu. Vladigerov je bil rojen 1891. Ze kot 10 leten dečko je zložil rapsodijo za klavir na podlagi narodnih motivov. Muzikalno naobrazbo je dobil v Kijevu, Parizu, Berlinu, kjer je prejel leta 1918 Mendelsohnovo nagrado za klavirski koncert. Vladigerov je najdvojnosejši bolgarski skladatelj, ki je dobil priznanje v tujini. Osnova njegove muzike je čustvenost, erotika in temperament. Komponira v umerjeno modernem stilu na podlagi narodnih motivov. Njegova rapsodija Vardar je bila že 3000 krat izvajana na svetovnih koncertih. Kot izborni pianist bo igral svoj klavirski koncert št. 3. Na sporedu koncerta je še čudovita IV. simfonija Čajkovskega ter Bernardov Scherzo. Koncert dirigira dirigent naše opere dr. D. Svára. Predprodaja vstopnic pri blagajni kina Union.

1 Italijanski kulturni inštitut v Ljubljani sporoča, da se za tekoče akademsko leto začne vpisovanje. Vpisnina znaša 50 din in daje pravico do uporabe čitalnice (revije in dnevniki) in knjižnice (izposojevanje). Razen običajnih predavanj, navedenih v programu, imajo vpisani pravico tudi do brezplačne udeležbe vseh prireditve inštituta. Prihodnji mesec bo predavanje člana Italijanske akademije Antonio Baldinija in koncert s klavirjem in violončelom. Za one, ki so vpisani v jezikovne tečaje, je določena vpisnina inštituta z 20 dinarji. Direkcija inštituta bo potrdila koncem leta olajšave za potovanja in študijske stipendije za Italijo.

1 Letošnje trofeje APZ v Ljubljani vzbujajo zanimanje v izloženem oknu trgovine Bonač v Selenburgovi ulici. Poleg venca Aleksandrove univerze in domačih društev so posebno zanimivi darovi, ki jih je APZ dobil na svoji turneji. Tu sta diplomski poveljskega društva »Mokranjac« ter »Vardar«, ki sta izvolili APZ za svojega častnega člana, dalje darovi društev iz Skopja, narodne noše južne Srbije, posebnost je kopija freske iz peške patriaršije (iz XIV. stol.), ki predstavlja staro srbsko umetnost. Na sredi izložbe leži Spomenica ob 20 letnici osvobodjenja južne Srbije, trakovci vencev raznih društev iz Sarajeva, Belgrada in Skopja itd. Ob steni okna pa visi več fotografij, ki predstavljajo odličnike in zbor sam med koncertom v Kolarčevi dvorani v Belgradu.

1 Interesanti izdaj Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani jih dobijo tudi na sedežu Akademije v palači Kmetijske družbe, Novi trg 3. Uradne ure so za sedaj od 9 do 13, tel. št. 44-26.

1 Tombola Rdečega križa v Ljubljani bo na praznik vnebohoda, 2. maja, na Kongresnem trgu ob 15. Glavni dobiček je stavbna parcela v bližini nove cerkve v Spodnji Šiški. Tombolska karta velja 5 din. Kupujte tombolske karte!

1 Graditev zatvornice na Ljubljani ob stari cukrarni se nadaljuje. Povodenj lanske jesen je popolnoma prekinila graditev zatvornice ob stari cukrarni. Ljubljana je tedaj razdrla zasilno zatvornico na Špiči. Voda je udrila v betonirano strugo in podjetje Matko Čurk iz Ljubljane, ki je

„Scharnhorst“ v bližini Trondhjem

Stockholm, 17. aprila. t. Reuter: Reuterjeva agencija v Stockholmu je dobila od očividca, ki je pravkar prispel iz Norveške, tole zadržilo: Velika nemška vojna oklopna ladja »Scharnhorst« leži poškodovana v Rissa Creeku blizu Trondhjem. Zadnji del trupa ladje je pod morjem. Ista oseba je izjavila, da je neka druga nemška križarka nasleda v pristanišču Trondhjem na plitvino. V Trondhjemu so tudi trije nemški rušilci.

Anglija se brani z minami

London, 17. aprila. AA. Havas: Angleška admiraliteta sporoča, da je bilo položeno novo polje min pri reki Glade. Ta pas se vleče med dvema črtama, ki se po eni strani spajata med rtičem Davingdom in rtičem Krajgenjem. Vse ladje, ki bi rade zaplule iz Clideja, morajo zahtevati od angleških pomorskih ali pa od kopenskih oblasti v Veliki Britaniji ali pa v tujini navodila za sigurno vožnjo. To minsko polje v celoti zapira Firth of Clide.

Drobne novice

Bukarešta, 17. aprila. AA. Stefani: Kralj Karol je imenoval bivšega ministrskega predsednika in predsednika narodne kmečke stranke Mihalakeja za kr. svetovalca.

Velik požar v St. Vidu

Okrog polnoči je začel goriti ogromen skedenj veleposelnika Franca Ježka, po domače »Pika« na Poljanah pri St. Vidu nad Ljubljano. Ogenj je bil najbrž podtaknjen in se je z izredno naglico razširil. Skedenj je bil poln sena in krme, zaradi česar je ogenj še bolj razsajal. Ob prejemu poročila gasijo z veliko požrtvovalnostjo šentviški gasilci, ki imajo polne roke dela s tem, da varujejo bližnje hiše, da jih ne bi zajel ogenj. Če bo slo vse posreči, se požar ne bo razširil.

OBLEKE

moške in otroške solidno pri „LAMA“, Maribor

Kranj

APZ iz Ljubljane bo priredil koncert v Kranju v sredo, 24. t. m., v Narodnem domu ob 20.30. Opozarjamo občinstvo, naj si pravočasno preskrbi vstopnice. Akademski pevski zbor bo izrazil posebnost slovenske romantike iz dobe narodnega preporoda in čitalnice. Dirigent g. Franco Marolt.

Še o poglavju starokatoliških zakonov

Na okrožnico banske uprave, ki je bila razposlana sodiščem in ki smo jo objavili v nedeljski številki, smo prejeli še naslednji popravek:

Ni res, da bi podpisani Franc Segula, starokatoliški duhovnik v Mariboru samovoljno upravljal župnijske posle ter vodil matice in izdajal izvečke, ampak je res, da vršim to na podlagi izrecnega naročila iz škofijske pisarne v Zagrebu. O razpisu ministrstva pravde v Beogradu: 93. 777—39 nismo bil od strani cerkve, niti direktno obveščen, pač sem dobil od škofijske pisarne v Zagrebu prepis odloka istega ministrstva od dne 14. marca 1940, št. 11913/40, s katerim sta odobreni župniji v Mariboru in Celju. Na podlagi tega odloka je tudi bila Kr. banska uprava za dravsko banovino v Ljubljani od tukaj obveščena, da se je konstituirala cerkvena občina in s tem župnouporni odbor. Z odličnim spoštovanjem: Franc Segula, škuk. duh. v Mariboru.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama: Gogoljev Revizor

(Premiera 16. aprila 1940.)

Kot eno izmed predzadnjih novosti smo gledali minuli tork v dramo Gogoljevega »Revizorja«. Sprito pomanjkljivosti letošnjega sporeda se prav čudimo, zakaj se ni vodstvo za uprizoritev tega dela odločilo že poprej. »Revizor« je ena največjih mojstrov in ne le ruske, temveč svetovne dramatične in spada zaradi tega med klasični gledališki spored. Posebno velja to za slovenska gledališča. Tudi pri nas ima komedija že lepo tradicijo, saj je bila igrana že ponovno iz čitalniške pa do povojne dobe, ko je v interpretaciji tujih in domačih igralcev obenem z drugimi reprezentativnimi svetovnimi deli pokazala smer obnovljenemu slovenskemu gledališču. Vendarle pa je od zadnje uprizoritve minilo že toliko let, da je bila nova uprizoritev ne samo upravičena, ampak že tudi zaželjena. Medtem se je dober izmenjal obsevnost, prav tako pa je potrebna gledališka podoba »Revizorja« naša mladina, ki se sistematično seznanja s tem literarnim delom zlasti, odkar smo ga nanovo dobili v prevodu profesorja Ivana Prijatelja in priredbi dr. Silve Trdinove (Cvetje iz domačih in tujih logov). To je potrdila tudi zadnja premiera, ki je imela tako lep obisk kakor malokatera predstava.

Odveč bi bilo obnavljati zgodbo komedije, ki uživa toliko popularnost tudi pri nas, ali pa dokazovati njeno veliko umetniško vrednost. Gogolja so pač po krivici imenovali Molièrova učena, kajti ta slovanski genij se v resnici lahko samo primerja z mojstrom francoske komedije, pa najsi gre za izvirno kretnjo njegovega estetskega ali etičnega in sociološkega gledanja ali pa za njegov vpliv na bodoče oblikovalce te dramske vrste. Človek ne ve, čemu bi se bolj čudil: ali tehničnim prijemom, s katerimi tako spretno zapleta in razpleta dejanje, polno najbolj komičnih situacij in iznenadenj, ali globoki prodirnosti, ki z njo vrti v človeške značaje in preko njih v družbeni sistem, ki je v prvi vrsti oblikovalec teh ljudi in hkrati poglavitni krivec njihove moralne iznakaženosti. Prav to zadnje je tisto, kar daje Gogoljevemu delu mimo oblikovne dognanosti in preko vsega artizma nadčasovno vrednost tako imenovanega »ogledalca«, ki ga je postavil avtor pred obraz sodobnikov prav tako, kakor ga nenehoma postavlja pred nas vse. Gogoljev »Revizor« je resda družabna komedija in satira na čas, v katerem je nastala, vendar je v osnovi kljub nasprotnemu videzu tako malo politična igra v vsakdanjem smislu besede, da se v nji celo historično okolje, ki je vendar tako izrazito kakor le more biti v realističnem delu, zdi le kot neizbežno to-rišče, na katerem se je pisatelj neumljiva etična misel spustila v boj s podobami laži, podkupljivosti, majhnosti, hlapčevstva in kar je še grehov, ki ponižujejo in uničujejo ponosno dostojanstvo človeka ter hkrati izpodkopujejo osnove zdravega družabnega sožitja in resničnega narodnega in družabnega napredka. Zato Gogolju tudi smeh ni bil namen, ampak le sredstvo, da bi pokazal ljudem napake toliko žive in ostre. Kljub temu, da pisatelj ne opusti ničesar, kar more vplivati smešno, je vendarle jasno, da se za to smešnost skriva tista življenjska tragika, ki jo avtor na glavarjeva usta slednjič tudi poudari, ko pravi vsem in vsakomur, ki bi ulegli krivito tolmačiti njegov smeh in se naslajati nad osmešeno človeško kreaturo: »Čemu se smejete? Nad seboj se smejete!«

Uprizoritev takega dela stilstno dopušta vse možnosti od realizma do groteske. Režiser dr. Br. Kreft se je naslonil bolj na realistično pojmovanje, pri čemer ga je po lastni izjavi vodilo ne le pojmovanje avtorjevega dela, ampak tudi ozir na možnosti slovenskega gledališča. V glavnem se mu je to tudi posrečilo, da si mu posamezni

igralci tu in tam vendarle nekoliko ubajali v karikaturu. Njegovo pojmovanje ga je obvarovalo pred golo teatraliko, mimo katere je poudaril vsebinsko pomembnost dela, prav tako pa se ta realizem tudi loči od golega naturalističnega življenjskega posnetka, kar bi še manj ustrezalo bistvu Gogoljeve komedije. Predstava je bila v celoti skrbno pripravljena in, če se za prvi dve dejanji še nismo mogli popolnoma ogreti, je pa igra od tretjega dejanja dalje vseskozi rasla. Premalo krepko so še postavljeni začetni prizori, dalje ni dognano prvo srečanje glavarja s Hlestakovim, motilo pa je tudi pomanjkljivo obvladovanje besedila pri nekaterih. Med najboljši partije pa je treba šteti nastop lažnega revizorja v tretjem dejanju, avdienco, začetek petega dejanja in branje pisma. Tudi ansambelski nastopi, ki predstavljajo eno najtežjih nalog za režiserja, so bili zlasti glede na odsko razvrstitev podani kar najbolje. Posebej je treba omeniti novo ureditev prizorišča, ki se je močno odmaknilo od naturalistične kulisarije in za katero ima poleg režiserja zasluge tudi insecinator g. inž. arh. Franz. Tudi precejšnje črtanje (zlasti v tretjem in četrtem dejanju) je bilo smiselno, čeprav se nam kajpada zdi nekaterih prizorov v resnici škoda (začetek tretjega dejanja, nastop trgovcev). Ne moremo pa se docela sprijazniti tudi s sicer efektno, a vendarle v bistvu preveč zunanje teatralično rešitvijo zadnje, tako imenovane »neme« scene, ki se je v Kreftovi režiji izpremenila v pravi pravecni alarm.

Namesto obolelega g. Daneša, ki naj bi bil nastopil v naslovni vlogi lažnega revizorja, je igral Hlestakova g. Jan. Njegov nastop v drugem dejanju je bil še nekaj tog in vsekakor preršen, a v tretjem dejanju je prav njegova zelo premišljena in nepatetična igra pripomogla k ugodnemu preobratu vse predstave. Odlični in tipična ruska figura je bil njegov sluga Osip, s katerim je g. Kralj ustvaril predvsem lik treznega računarja in prikritega falota. Markantna figura je bil glavar; g. Cesar je tega pokrajinskega močnega, ki pa mu vsak stik z višjimi počene strah v kosti, podal nadvse prepričevalno tako v samopošnem razmahu kakor v topi nebolgosti in preplašenosti. Glavarjevo ženo, podeželsko koketo, je predstavljala g. Nablocka, ki pa se menda sprva ni mogla prav živjeti, medtem ko je bila zlasti v zadnjih dveh dejanjih na višini, ki smo je pri nji navajeni. Ob nji se je dobro uveljavila tudi gđ. Levarjeva v vlogi glavarjeve hčerke Marje Antonovne. Igralsko zanimivi so bili predvsem predstavniki pokvarjenega uradništva. Med njimi sta pokazala veliko izvršnih domislekov in močnih potez zlasti g. Lipah, ki je bil v vlogi oskrbnika dobrodelnih zavodov nenadkriljiv, in g. Skrbineš, čigar sodnik Ljapkin-Tjapkin je bil posebno ostro očrtana figura. Skrbno izdelana uradniška tipa sta bila tudi šolski nadzornik g. Drenovec in poštar g. Pečka, ki pa le ni mogel popolnoma zatajiti dolgoletnega sodelovanja v opereti. Burkasta komika je slonela razen na nekaterih manjših vlogah predvsem na igri mestnih graščakov Dobčinskoga in Bobčinskoga; poslednjega je predstavljala g. Sever, z neugnano živahnostjo, medtem ko je v vlogi prvega z uspehom debutiral g. Milčinski. Izmed ostalih naj omenim še g. Kauklerja, ki je po daljšem predledku nastopil v vlogi meščana Korobkina (morda z nekoliko premočnimi mimičnimi poudarki), ter go. Gabrijeličev, ki je kot žena šolskega nadzornika Luka Lukiča Hloпова, v zadnjem dejanju uspešno posegala v očiščeno malomeščansko hlinjenosti in škodoželjnosti.

Uprizoritev »Revizorja« spada med pomembnejše predstave letošnjega leta, ker tako po tehtni vsebini kakor po odski izvedbi kaže smer k resničnim nalogam gledališča. France Vodnik.

Violinski koncert R. Soetensa v Ljubljani

Francoski violinist Robert Soetens, ki je skoro vsakoletni koncertni gost Ljubljane, ima med našim občinstvom že velik krog prijateljev in občudovalcev. Da se ta krog še vedno bolj razrašča, je pokazala polno zasedena velika Filharmonična dvorana ob njegovem letošnjem koncertu. Iz sestave programa je bila tudi tokrat razvidna njegova posebna ljubezen do komponistov tako zvane predklasične dobe. In v resnici zna Soetens prodreti v duha te dobe kot le malokdo. Njegova igra, pri kateri je navidez glavni poudarek na estetski finesi tona in umirjenem melodičnem oblikovanju brez pretiranega čustvenega izraza, seže vendar globlje preko golega, hladnega esteticizma. Tako se bliža njegova interpretacija, tako zvani objektivni reprodukciji, ne tisti brezizrazni, mrzli in brezbarvni, ki ji zapadejo mnogi, ampak oni, ki zajema silno moč iz umetnine same brez iskanih efektov lastne iznajdljivosti. V takem pojmovanju umetnosti leži tudi moč Soetensove igre, kot se je pokazala že v obeh predklasičnih umetninah: Veracinijevi koncertni sonati, ki jo je odigral francoski virtuos z odličnim poznavanjem klasičnega muziciranja, je dal v naslednji C. Franckovi sonati že močan poudarek čustvom in kar čutili smo, kako mu je to remek-delo francoske komorne glasbe pri srcu. V drugem delu koncerta nam je Soetens pokazal najprej z dvema domačima skladbama: Skrijančev Intermezzo romantique in Slavenskoga Chant et danse jugoslovne, da imamo jugoslovni tudi že vredne zastopnike v violinski koncertni literaturi. Ostali program so tvorile tri krajše skladbe Debussyja, Delamoyrja in Fallerja. Ob burnem odobravanju nam je umetnik dodal za nameček še Musorgskijev Hopak. Soetens in njegova spremljevalka g. Roche nam bosta ostala še dolgo v spominu. M. K-n

Koncert R. Soetensa v zdravilišču na Golniku

Preteklo nedeljo smo imeli v našem sanatoriju zopet enkrat priliko slišati slavnega violiniskega virtuosa R. Soetensa. Francoski goslač, ki ga ne odlikuje samo visoka stopnja virtuosnosti, je predvsem umetnik, ki mu je dovršena tehnika le orodje, s katerim dosega svoj višini muzikalni cilj.

Soetens je našo publiko priklenil nase že s prvim potezom svojega loka in jo v stopnjujočem razpoloženju držal do konca koncerta. Po uvodni Veracinijevi koncertni sonati, ki jo je odigral francoski virtuos z odličnim poznavanjem klasičnega muziciranja, je dal v naslednji C. Franckovi sonati že močan poudarek čustvom in kar čutili smo, kako mu je to remek-delo francoske komorne glasbe pri srcu. V drugem delu koncerta nam je Soetens pokazal najprej z dvema domačima skladbama: Skrijančev Intermezzo romantique in Slavenskoga Chant et danse jugoslovne, da imamo jugoslovni tudi že vredne zastopnike v violinski koncertni literaturi. Ostali program so tvorile tri krajše skladbe Debussyja, Delamoyrja in Fallerja. Ob burnem odobravanju nam je umetnik dodal za nameček še Musorgskijev Hopak. Soetens in njegova spremljevalka g. Roche nam bosta ostala še dolgo v spominu. M. K-n

Zamotano sorodstvo

V neko norišnico so pripeljali pacienta, ki je bil nenavadno miren in skoraj pameten. Zdravnik norišnice ga je vprašal, ali ve, zakaj je prišel v to nesrečno hišo.

»Veste, gospod zdravnik,« je odgovoril pacient, »tega je krivo preveč zamotano sorodstvo. Oženil sem vdovo, ki je imela odraslo hčerko. Nato je poročil moj oče hčerko moje žene. S tem je postala moja žena tašča svojega tašča. Moja pastorka je postala moja tašča in moj oče moj zet. Moja mačeha je dobila sina, ki je torej moj polbrat. Toda on je tudi vnuk moje žene, torej sem jaz stari oče svojega polbrata. Potem je tudi moja žena dobila sina. Ta je postal torej svak mojega očeta in brat njegove žene. Moja pastorka je pa obenem tudi stara mati svojega brata, kajti on je vendar sin njenega pastorka. Ker sem jaz torej oče mojega očeta, je moj sin polbrat mojega očeta, obenem pa tudi sin moj stare matere, ker je moja žena sinova svoje hčerke. Jaz sem oče svoje mačeha, moj oče in njegova žena sta moj pastorek in pastorka, moj oče in moj sin sta brata, moja žena je moja stara mati, ker je mati moje tašče. Jaz sem nekaj svojega očeta in obenem svoj lastni ded. In zaradi vsega tega,« je zaključil bolnik, »sem prišel ob pamet.«

Z galerije sodobnih osebnosti

Kralj Haakon VII.

Ves kulturni svet občuduje in se divi junakemu norveškemu vladarju, ki deli vseh ozirih trpko usodo svojega naroda. Ne plaši se nevarnosti, ki ga zalezujejo na vsakem koraku, saj je dozdaj že nekajkrat komaj ušel smrti od nemških bomb.

Kralj Haakon VII., ki že 34 let vlada Norveški, je zdaj star 68 let. Rodil se je v Charlottenburgu, in sicer kot drugi sin danskega kralja Friderika VIII. Poročil se je z angleško kraljico Maud, hčerko angleškega kralja Edvarda VII. V zakonu se jima je rodil sin, danes 36 letni kraljevič Aleksander, ki je znan pod imenom princ Olaf Norveški. Kraljica Maud je pred nekaj leti umrla doma v Angliji. Kraljevič se je rodil, ko je bil njegov oče še danski princ. Norveški prestol je zasedel kralj Haakon VII. 1905 in tako se je pripetil dosti nenavaden primer, da sta bila namreč celih šest let in pol oče in sin istočasno kralja, oče na Danskem, sin na Norveškem. — Friderik VIII. je maja 1912 nenadno umrl v Hamburgu, kjer je bil na potovanju, in danska kraljevska krona je prešla na njegovega starejšega sina Kristijana. Danska in Norveška imata torej isto dinastijo: Schleswig-Holstein-Glücksburg.

25. novembra 1905 je kralj Haakon s svojo soprogo na krovu jachte »Dannebrog« prispel na Norveško. Jahto so spremljale danske- angleške in nemške bojne ladje. Takratni nemški cesar

Viljem II. je poslal za spremstvo veliko bojno ladjo pod poveljstvom svojega brata cesarjeviča Henrika Pruskega. Kraljev vohod v norveško glavno mesto, ki se je tedaj imenovalo še Kristianija, je bil nad vse slavnosten. Dva dni kasneje je kralj Haakon prisegel na norveško ustavo, junija naslednjega leta pa je bilo slovesno kronanje v Trondhjemu.

V dolgih letih svoje vlade je kralj Haakon znal izvrstno držati ravnotežje med političnim silami v mladi kraljevini in znal tudi utrditi močno zvezo med državo in mlado dinastijo. Zelo taktno je bilo zadržanje kralja do Švedske, potem ko je Norveška izstopila iz personalne unije s to državo. To se je zgodilo za časa vlade švedskega kralja Oskarja II., očeta sedanjega švedskega kralja Gustava. Med tem, ko njegov oče nikdar ni mogel preboleti te ločitve, je kralj Gustav takoj stopil v prijateljske odnose s kraljem Haakonom, ki so privedli slednjič celo do tega, da so se 1. 1928 norveški prestolonaslednik Olaf poročil s kraljico Maud, nečakinjo kralja Gustava. S tem sta obe dinastiji stopili tudi v sorodstvo.

Kralj Haakon je postal norveški vladar po volji norveškega ljudstva. Prvo ljudsko glasovanje je bilo v avgustu 1905 in je imelo odločiti o vprašanju ali naj bo Norveška monarhija, ali republika. S 368.000 proti 184 glasovom je zmagala ideja monarhije. Drugi plebiscit je imel odločiti o osebi vladarja. 235.365 glasov je dobil danski kraljevič Karl, sedanji kralj Haakon. Število nasprotnih glasov je znašalo 62.264. Tako je postal Haakon vladar Norveške res po volji ljudstva.

„Osservatore Romano“ o norveškem kralju in norveškem narodu

V nekem komentarju k dogodkom na evropskem severu piše vatikansko glasilo »Osservatore Romano« med drugim tudi tole: »Zadržanje kralja Haakona VII. in norveške vlade je zadržanje mož ponosa in časti. Prva dolžnost državnika je ohranitev časti in zavestni odgovornosti do lastnega naroda. Država, ki je napadena, se brani. Brani se, kolikor se more, in žrtve, ki jih doprinese za obrambo svete domače zemlje, niso nikdar brez smisla in brez koristi, tudi če niso kronane z uspehom. Obramba svobode ima velik moralni pomen, ki stoji visoko nad političnimi razmotiravanji o trenutnih koristih. Vsak pošten mož, ki ljubi svojo domovino, bo globoko cenil in spoštoval mali norveški narod, ki požrtvovalno brani svojo domovino z malimi vojaškimi silami, čeprav ima tako majhne izgleda na uspeh. Naj bo izid boja že kakršni koli, pogumni odpor neznanih norveških bojnih sil, ki branijo ceste in poti in ki so doprinesle že številne krvave žrtve, mora celo sovražniku Norveške zbuditi občudovanje in priznanje.«

ŠPORT

Plavači se pripravljajo na letošnjo sezono

V Splitu je bil v ponedeljek sestanek predstavnikov jugoslovanskih ligaških plavalnih klubov. Na tem sestanku so bili navzoči delegati Jadrana, Juge, Zagrebskega plavalnega kluba, Viktorije in Ilirije. Sestanek teh delegatov je imel dve nalogi: rešiti vprašanje preureditve ligaškega prvenstva in sestaviti koledar za mednarodne tekme.

Pred razpravljanjem o ureditvi ligaškega plavalnega prvenstva, so delegati razpravljali o meddržavnem plavalnem dvoboju Nemčije in Jugoslavije, ki naj bi bil 26. in 27. julija v okviru športnega tedna na Vrbskem jezeru na Koroskem. Vsi delegati so smatrali, da je ta termin za naše razmere prekratek in naj se ta dvoboj odloži za konec avgusta. Ker pa je malo verjetnosti, da bi Nemci ta termin sprejeli, so delegati sklenili predlagati Zvezi dvojni mednarodni plavalni dvoboj Madžarske in Jugoslavije. Najprej naj bi bil dvoboj moških plavčev v Madžarski, istočasno pa dvoboj žensk pri nas. Potem pa povračilni dvoboj moških pri nas v Splitu, in žensk na Madžarskem. Ta dvojni dvoboj je predviden za konec avgusta ali prve dni septembra.

Delegati so nato razpravljali o tekmah za »Balkansko ligo«, kjer naj bi nastopila naša druga reprezentanca. Pri teh tekmah je predviden popoln olimpijski program, poleg tega pa še prosto plavanje na 200 m in štafeta 3 × 100 mešana. Naši delegati so priporočili Zvezi naj skuša doseči, da naj bo »Balkanska

liga« šele v prvi polovici septembra in da naj Jugoslavijo zastopa naša najboljša postava.

Nato so delegati razpravljali o izpremembi propozicij za ligaške plavalne tekme. V tej točki se delegati niso mogli zadiniti in so zato o te mrazpravljali samo neobvezno. Izpremembe naj bi bile v tem, da se odslej ne bi več ocenjevali skoki o izpremembi vrstnega reda posameznih točk sporeda in pa, da bi odpadla štafeta 4 × 50 prosto za ženske. Nekaj vprašanj je bilo prepuščenih v končno ureditev Plavalni zvezi kraljevine Jugoslavije, da jih po predlogu klubov sama uredi. Končno so bili določeni tudi termini za letošnje ligaško prvenstvo: Viktorija — ZPK 10. julija; Jug ZPK 14. julija; Jadran — ZPK 17. julija; Viktorija — Ilirija 20. julija; Jug — Jadran 21. julija; Ilirija — ZPK 24. julija; ZPK — Ilirija 27. julija; Viktorija — Jug 1. avgusta; ZPK — Jug 3. avgusta; Ilirija — Jug 6. avgusta; Jadran — Jug 10. avgusta; ZPK — Viktorija 15. avgusta; Jadran — Ilirija 16. avgusta; Jug — Ilirija 18. avgusta; Viktorija — Jadran 19. avgusta; ZPK — Jadran 21. avgusta; Ilirija — Jadran 23. avgusta; Jug — Viktorija 27. avgusta; Ilirija — Viktorija 3. septembra.

Tekme bodo v mestih prvomenovanih klubov. Za trdno računamo, da bo glede vseh nesoglasij dosežen sporazum na »Boru Plavalne zveze kraljevine Jugoslavije in da bodo v tej zmedbi ob preureditvi športa v Jugoslaviji znali vsaj plavači ohraniti mirno kri in delati naprej za razvoj našega plavalnega športa.

Odbor Atletske zveze kralj. Jugoslavije je odstopil

V nekaj člankih smo že poročali o potekih različnih sestankov naših atletov, o poteku zadnjega občnega zbora Atletske zveze kraljevine Jugoslavije, na katerem se navzoči delegati niso mogli zediniti ali je to ustanovni občni zbor, ali je redni občni zbor, poročali smo nadalje, da je Hrvaška atletska zveza sklicala nekaj dni po zagrebskem občnem zboru svoj občni zbor in končno tudi o zadnjem sestanku slovenskih in srbskih delegatov, na katerih so bili sprejeti nekateri sklepi. V epilog vsem tem občnim zborom, sestankom, sporom in drugim nesoglasjem, ki so med slovenskimi, hrvaškimi in srbskimi atleti, naj dodamo še, da je izvršilni odbor Atletske zveze kraljevine Jugoslavije podal ostavko in pozval javne oblasti, da prevzamejo imovino. Ta izvršilni odbor je bil izbran na rednem občnem zboru Atletske zveze kraljevine Jugoslavije v oktobru lanskega leta.

Na nedeljskem sestanku v Ljubljani, kateremu so kakor znano prisostvovali samo delegati srbske in slovenske zveze ter od izvršilnega odbora iz Zagreba tehnični referent Milan Krajačić in blaginjak Zvonko Marjan. Oba člana, ki sta nedeljskemu sestanku v Ljubljani prisostvovala, sta v Zagrebu obvestila ostale članice izvršilnega odbora Atletske zveze kraljevine Jugoslavije (predsednik Veljko Ugrinič, tajnik Oton Fuchs, tehnični referent Milan Krajačić in blaginjak Zvonko Marjan) o poteku nedeljskega ljubljanskega sestanka. Vsi imenovani člani izvršilne zveze kraljevine Jugoslavije so obvestili vse tri samostojne narodne zveze, da se zahvaljujejo za izvolitev.

Ostali pa niso samo pri tem. Izvršilni odbor je poklical upravne oblasti, naj prevzamejo imovino Zveze, predvsem športne naprave in uradni inventar. Denarja v blaginji menda itak ni bilo. Odborniki navajajo, da jih je k temu koraku privedla neobičajna resolucija ljubljanskega sestanka.

Točna resolucija se glasi takole:

1. Ker predsednik g. Ugrinič ni spoštoval sklepov izrednega občnega zbora Jugoslovanske atletske zveze z dne 29. oktobra 1939 v Ljubljani in ker je dopustil za razpravljanje ali je zagrebski občni zbor dne 7. aprila reden ali ustanovni — čeprav je sam podpisal vabilo za redni občni zbor — se smatra, da ni postal pravilno in se ga zato odstavi ter ves spor napoti v nadaljni postopek prihodnjemu občnemu zboru. Za vodstvo tekočih poslov je določen dr. Vojislav Jovanović iz Beograda.

2. Odloči se sklicanje rednega občnega zbora za 12. maj v prostorih »Srbske atletske zveze« kot nadaljevanje rednega občnega zbora v Zagrebu, ki je bil 7. aprila po oblasti razpuščen.

3. Smatra se, da zastopnik policijske uprave v Zagrebu ni postal pravilno, ko je razpustil občni zbor, ker za to ni imel niti pravice niti razloga. Zato se dr. Jovanović pooblašča, da glede tega izroči prijavo Atletske zveze kraljevine Jugoslavije pristojnim oblastem.

4. Predlaga se, da se odstavi tudi tajnik ASKJ g. Oton Fuchs, ker je v zapisniku občnega zbora z dne 7. aprila namerno izpustil označbo občnega zbora (redni ali ustanovni občni zbor). Tako bodo torej usodo jugoslovanske atletike v letošnjem letu odločale upravne oblasti, ker voditelj posameznih samostojnih narodnih zvez niso znali rešiti spornih vprašanj med seboj na miren način. Caveant consules...

Vesti športnih zvez, klubov in društev

ZSK Hermes, juniorska nogometna sekcija. Talentirane juniorje v starosti od 14 do 16 let sprejemamo. Prijavit se vsako sredo in petek od 17 dalje na igrišču.